

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა
მესამე ეროვნული პროგრამის 2017-2021 წლების

2020 წლის შესრულების მონიტორინგის ანგარიში

2021 წელი

სარჩევი

მოკლე შეჯამება	5
თავი 2: გარემოსდაცვითი მმართველობა	12
ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშების სისტემის გაუმჯობესება.....	12
ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება.....	22
ამოცანა 2.3: გარემოსდაცვითი კანონმდებლობისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება.....	25
თავი 3: წყლის რესურსების მართვა	32
ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა.....	32
ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა.....	39
ამოცანა 3.3: წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა.....	45
თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა	51
ამოცანა 4.1: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება.....	51
ამოცანა 4.2: ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება.....	60
ამოცანა 4.3: გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესება და გაფრქვევების პროგნოზირების სისტემის დანერგვა.....	65
თავი 5: ნარჩენების მართვა	68
ამოცანა 5.1: ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება.....	68
ამოცანა 5.2: ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება.....	77
ამოცანა 5.3: „დამბინძურებელი იხდის პრინციპისა“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელება.....	82
თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა	86
ამოცანა 6.1: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება.....	86
ამოცანა 6.2: გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება.....	91

ამოცანა 6.3: სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა	100
თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა	102
ამოცანა 7.1: ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	102
ამოცანა 7.2: სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	108
ამოცანა 7.3: დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	112
ამოცანა 7.4.: დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება.....	118
ამოცანა 7.5: დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	125
თავი 8: ტყის მართვა	128
ამოცანა 8.1: საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა.....	128
ამოცანა 8.2: ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება.....	137
ამოცანა 8.3: ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება.....	139
ამოცანა 8.4: ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	143
ამოცანა 8.5: სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	145
თავი 9: ნიადაგის დაცვა.....	151
ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაზნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა.....	151
ამოცანა 9.2: დეგრადირებული/ეროზირებული და დაბინძურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება	160
თავი 10: კლიმატის ცვლილება	163
ამოცანა 10.1: სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	163
ამოცანა 10.2: ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	169
ამოცანა 10.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	172
თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა	175
ამოცანა 11.1: საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	175
თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება	185
ამოცანა 12.1: ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება.....	185

ამოცანა 12.2: შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში 188

ამოცანა 12.3: საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება 190

თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება..... 193

ამოცანა 13.1: მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების
შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე
.....193

მოკლე შეჯამება

საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 22 მაისის №1124 განკარგულებით დამტკიცებული საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა წარმოადგენს ქვეყნის მდგრადი განვითარების პოლიტიკის ნაწილს, სადაც ასახულია საქართველოს გარემოსდაცვითი პრიორიტეტები და გრძელვადიანი, სტრატეგიული მიზნები, 2017-2021 წლებში განსახორციელებელი ამოცანები და კონკრეტული ქმედებები, რომლებიც აუცილებელია გარემოს გასაუმჯობესებლად.

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა დაყოფილია სექტორული მიმართილებების მიხედვით და მოიცავს 12 თავს:

- ✓ გარემოსდაცვითი მმართველობა
- ✓ წყლის რესურსების მართვა
- ✓ ატმოსფერული ჰაერის დაცვა
- ✓ ნარჩენების მართვა
- ✓ ქიმიური ნივთიერებების მართვა
- ✓ ბიომრავალფეროვნების დაცვა
- ✓ ტყის მართვა
- ✓ ნიადაგის დაცვა
- ✓ კლიმატის ცვლილება
- ✓ ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა
- ✓ რადიაციული უსაფრთხოება
- ✓ მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება

2020 წელს საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამის მიხედვით მიმდინარეობდა ან/და დაიწყო 137 ქმედების განხორციელება. აღნიშნული ქმედებების ნაწილის განხორციელება ხდებოდა ან არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან ფინანსდებოდა დონორ(ებ)ის მიერ. მთლიანობაში, საანგარიშო პერიოდში ქმედებების განხორციელებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაიხარჯა 41,335,700 ლარი.

წარმოდგენილი მონიტორინგის ანგარიში მოიცავს საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამის, 2020 წლის ქმედებების შესრულების მონიტორინგის შესახებ დეტალურ ინფორმაციას.

2020 წელს ამოცანები, ქმედებები და ბიუჯეტის შესრულება

დასახელება	ამოცანა	ქმედების რაოდენობა	დაფინანსების წყარო	2020 წლის ბიუჯეტის შესრულება (ლარი)
თავი 2. გარემოსდაცვითი მმართველობა	ამოცანა 2.1: პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	6	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	136,000 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 2.2: გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	2	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	54,300 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 2.3: გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	4	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 3: წყლის რესურსების მართვა	ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	6	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	5	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	19,438,760 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის	4	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	91,047 ლარი ქმედებების დანარჩენი

	მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა			ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა	ამოცანა 4.1: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	6	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 68,618 ლარი
	ამოცანა 4.2: ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	4	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 4.3: გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესება და გაფრქვევების პროგნოზირების სისტემის დანერგვა	1	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 5: ნარჩენების მართვა	ამოცანა 5.1: ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	7	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 5.2: ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	4	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	19,802,181 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 5.3: „დამბინძურებელი იხდის პრინციპისა“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელება	3	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა	ამოცანა 6.1: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	5	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 6.2: გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	7	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.
	ამოცანა 6.3: სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა	1	დონორი	ქმედებებს არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა	ამოცანა 7.1: ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	5	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	48,800 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით
	ამოცანა 7.2: სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	4	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 7.3: დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	5	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

	ამოცანა 7.4: დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	6	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 7.5: დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 8: ტყის მართვა	ამოცანა 8.1: საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	8	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი	ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით 1,157,600 ლარი
	ამოცანა 8.2: ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 8.3: ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	3	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 8.4: ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	2	დონორი	ქმედებებს არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

	ამოცანა 8.5: სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	4	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 9: ნიადაგის დაცვა	ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	6	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 9.2: დეგრადირებული/ეროზირებული და დაბინძურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება	1	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
თავი 10: კლიმატის ცვლილება	ამოცანა 10.1: სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	5	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.
	ამოცანა 10.2: ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
	ამოცანა 10.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	2	დონორი	ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან

<p>თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა</p>	<p>ამოცანა 11.1: საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა</p>	<p>7</p>	<p>სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორი</p>	<p>538,393 ლარი ქმედებების დანარჩენი ნაწილი განხორციელდა დონორის დაფინანსებით</p>
<p>თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება</p>	<p>ამოცანა 12.1: ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება</p>	<p>2</p>	<p>დონორი</p>	<p>ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან</p>
	<p>ამოცანა 12.2: შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში.</p>	<p>2</p>	<p>დონორი</p>	<p>ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.</p>
	<p>ამოცანა 12.3: საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება</p>	<p>1</p>	<p>დონორი</p>	<p>ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან</p>
<p>თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება</p>	<p>ამოცანა 13.1: მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე</p>	<p>3</p>	<p>დონორი</p>	<p>ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან</p>

თავი 2: გარემოსდაცვითი მმართველობა

თავი 2 - გარემოსდაცვითი მმართველობა - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 12 ქმედებას, ამოცანები ორიენტირებულია გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ინტეგრირებასა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესებაზე, რისთვისაც აუცილებელია გარემოსდაცვითი მონაცემების სრულყოფილი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება, ასევე გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემების თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისობა.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 190,300 ლარი.

მეორე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ 1,600-მდე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 1,963 აღზრდელი და მეთოდისტი გადამზადდა და უზრუნველყოფილ იქნა სახელმძღვანელოებით;
- ⇒ შემუშავდა ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა;
- ⇒ შეიქმნა წყლის ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა.

ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 190,300 ლარი

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 2.1.3: „გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ 2018-2022 წწ სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, მიღება და განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ქვეყანაში მდგრადი განვითარების პროცესების ხელშეწყობა განათლების სექტორში განხორციელებული ცვლილებებით. აღნიშნული ცვლილებები ხელს შეუწყობს პასუხისმგებლიანი საზოგადოების ჩამოყალიბებას, რომელსაც ექნება მდგრადი განვითარებისათვის შესაბამისი ცოდნა და უნარები. სტრატეგია მოიცავს ფორმალურ, არაფორმალურ და არაოფიციალურ განათლებას, რომელიც უშუალო კავშირშია კონცეფციასთან „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის.“

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავებულია სტრატეგიის სამუშაო ვერსია. თუმცა საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის 2020 წლის 5 მარტის წერილი #GOV32000008584-ის შესაბამისად „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის საქართველოს ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2020-2024“ წლებისთვის - თემატიკის გათვალისწინებით და ადმინისტრაციული რესურსის დაზოგვის მიზნით რეკომენდებულია, დოკუმენტი ინტეგრირდეს „რიგით მესამე გარემოსდაცვითი ეროვნული პროგრამაში (2017-2021) ან „2017-2021 წლების განათლებისა და მეცნიერების ერთიან სტრატეგიაში“.

მიუხედავად იმისა, რომ სტრატეგია არ დამტკიცებულა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მიერ დაწყებულია იმ ღონისძიებების და პროექტების განხორციელება, რომელიც ასახულია სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსიაში და თანხმედრამია კონცეფციასთან „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2020 წელს ქმედებისათვის განსაზღვრული იყო 120,000 ლარი (სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებით). 2020 წლის ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 136,000 ლარი.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.3 „გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ 2018-2022 წწ სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, მიღება და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა განხორციელებული მოკლევადიანი ქმედებები, მიმდინარე საშუალო და გრძელვადიანი ქმედებები	შესრულებული: სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა არ დამტკიცებულა, თუმცა დაწყებულია იმ ღონისძიებების და პროექტების განხორციელება, რომელიც ასახულია სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსიაში და თანხმედრამია კონცეფციასთან „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის.“ (მაგ.: გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლების ხელშეწყობის მიზნით სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების აღმზრდელ-პედაგოგების ტრენინგი დასრულებულია მთელი ქვეყნის მასშტაბით, 2020 წელს შემუშავდა და გამოიცა სახელმძღვანელო - „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ (დამხმარე სახელმძღვანელო ზოგადი განათლების დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებისთვის).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 120,000 ლარი	ფაქტობრივი: 136,000 ლარი

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X			

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებული ა
	სტატუსი		X			

ქმედება 2.1.5: გზშ-ს პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განისაზღვრა საქმიანობების ახალი ჩამონათვალი. გარემოზე ზემოქმედების რისკებისა და ხარისხის გათვალისწინებით, საქმიანობები დაჯგუფდა ორ დანართში. პირველ დანართში მითითებული საქმიანობები ექვემდებარება გზშ-ს, რაც შეეხება მეორე დანართში მითითებულ საქმიანობებს, მათთვის თავდაპირველად გათვალისწინებულია სკრინინგის პროცედურის ჩატარება, რომლის საფუძველზეც დადგინდება ექვემდებარება თუ არა საქმიანობა გზშ-ს. ასევე, გაიყო გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების ეტაპი - ორ ეტაპად, საზოგადოების ინფორმირებისა და მონაწილეობის ტვირთი საქმიანობის განმახორციელებლიდან გადავიდა - სამინისტროზე. კოდექსით დანერგული ახალი პროცედურებისა და რეგულირების საკითხების საფუძველზე, საჭირო გახდა შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტების მონაწილეობით შეიმუშავა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“. კოდექსის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურა ამოქმედდა 2018 წლის 1 იანვრიდან. პროცედურების ეფექტური დანერგვისთვის, „მწვანე ეკონომიკა აღმოსავლეთ სამეზობლოში“ (EaP GREEN) პროექტის ფარგლებში მომზადდა „საქართველოში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პრაქტიკაში განხორციელების სახელმძღვანელო“, რომელიც საჭიროებს განახლებას და „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსთან“ შესაბამისობაში მოყვანას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

„ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების არსებული სახელმძღვანელოს განახლება და კოდექსთან შესაბამისობაში მოყვანა, ასევე ჰიდროელექტროსადგურების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელოს მომზადება.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.5 გზშ-ს პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული და ყველა დაინტერესებული მხარისათვის ხელმისაწვდომი მეთოდოლოგიები დაინტერესებული მხარეებისთვის ჩატარებული ტრენინგების რაოდენობა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაქვემდებარებული ახალი საქმიანობების რაოდენობა (%)	შესრულებული: 2020 წლის 26-27 ოქტომბერს ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული “EU4Environment” პროექტის ფარგლებში, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების (აზერბაიჯანი, ბელორუსი, საქართველო, სომხეთი, მოლდოვა, უკრაინა) სამთავრობო სტრუქტურების წარმომადგენლებისთვის, ონლაინ პლატფორმის გამოყენებით გაიმართა „სუბრეგიონული სემინარი სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისა და ტრანსსასაზღვრო გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ“.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 2.1.6: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: 2018 წლამდე მოქმედი კანონმდებლობა არ ითვალისწინებდა სტრატეგიული დოკუმენტების შეფასებას გარემოსდაცვითი კუთხით და ამდენად, აღნიშნული ინსტიტუტი მთლიანად სიახლეა ქართული კანონმდებლობისათვის. კოდექსი ითვალისწინებს სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ისეთი დოკუმენტის მომზადების დროს, რომელმაც შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე. ამასთან, სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასების პროცესში სამინისტროსთან ერთად მონაწილეობს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო. სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ექვემდებარება სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემულ ადმინისტრაციული ორგანოს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს, რომლითაც ცალკეული სექტორებისთვის დგინდება სამომავლო განვითარების ჩარჩო, ამავე კოდექსის III თავის შესაბამისად

და რომელიც განსაზღვრავს კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობების სახეობებისთვის მახასიათებლებს ან/და მოცულობებს.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს ოთხმა სტრატეგიულმა დოკუმენტმა გაიარა სკოპინგის პროცედურა - გაიცა „დაბა სურამის გენერალური გეგმასა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმაზე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 24 აპრილის №2-360 ბრძანება, „ქალაქ ზუგდიდის გენერალურ გეგმაზე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 5 მაისის №2-389 ბრძანება, „ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის და მასში შემავალი თემების სივრცის დაგეგმარების გეგმების სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 2 ივლისის №2-558 ბრძანება, „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმაზე სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 30 დეკემბრის №2-1259 ბრძანება.

2020 წელს ორმა სტრატეგიულმა დოკუმენტმა გაიარა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცედურა - გაიცა „კურორტ ლებარდეს განაშენიანების რეგულირების გეგმასა და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშზე რეკომენდაციის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 10 აგვისტოს №2-712 ბრძანება და „ქალაქ ზუგდიდის გენერალური გეგმასა და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიშზე რეკომენდაციის გაცემის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 11 დეკემბრის №2-1161 ბრძანება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ინდიკატორად მოიაზრებოდა სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას დაქვემდებარებული პოლიტიკის დოკუმენტების, სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების რაოდენობა. 2020 წელს, გაიცა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის დასკვნა სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის ოთხი სტრატეგიული დოკუმენტისთვის, ასევე, გაიცა რეკომენდაციები ორ სტრატეგიულ დოკუმენტსა და სგშ-ის ანგარიშზე.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.6: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

<p>დაგეგმილი: შესაბამისი ეროვნული სტრატეგიების, პოლიტიკისა და სამოქმედო გეგმების რაოდენობა, რომელთაც გავლილი აქვთ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცედურა</p>	<p>შესრულებული: სკოპინგის პროცედურა - დაბა სურამის გენერალური გეგმა და ცენტრალური უბნის განაშენიანების გეგმა, ქალაქ ზუგდიდის გენერალური გეგმა, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის და მასში შემავალი თემების სივრცის დაგეგმარების გეგმები, გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმა. გაიცა რეკომენდაციები ორ სტრატეგიულ დოკუმენტსა და სგშ-ის ანგარიშზე - - კურორტ ლებარდეს განაშენიანების რეგულირების (გრგ) გეგმა, ქალაქ ზუგდიდის გენერალური გეგმა</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	X				
სტატუსი	X				

ქმედება 2.1.7: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას ექვემდებარება სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემულ ადმინისტრაციული ორგანოს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს, რომლითაც ცალკეული სექტორებისთვის დგინდება სამომავლო განვითარების ჩარჩო, ამავე კოდექსის III თავის შესაბამისად და რომელიც განსაზღვრავს კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობების სახეობებისთვის მახასიათებლებს ან/და მოცულობებს. 2018 წლამდე მოქმედი კანონმდებლობა არ ითვალისწინებდა სტრატეგიული დოკუმენტების შეფასებას გარემოსდაცვითი კუთხით, შესაბამისად, საჭირო გახდა სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება ტრენინგების/სამუშაო შეხვედრების ჩატარების გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის 26-27 ოქტომბერს ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული “EU4Environment” პროექტის ფარგლებში, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების (აზერბაიჯანი, ბელორუსი, საქართველო, სომხეთი, მოლდოვა, უკრაინა) სამთავრობო სტრუქტურების წარმომადგენლებისთვის, ონლაინ პლატფორმის გამოყენებით გაიმართა „სუბრეგიონული სემინარი სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისა და ტრანსსასაზღვრო გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ“. ღონისძიების მიზანს, ზემოაღნიშნულ სფეროში განხორციელებული საკანონმდებლო რეფორმების სრულყოფილი დანერგვა, ინსტიტუციური გაძლიერება და შესაძლებლობების განვითარება წარმოადგენდა;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა სტრატეგიულ დაგეგმვაში ჩართული უწყებებისთვის ტრენინგების ჩატარებას სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ. ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა 1 სუბრეგიონული სემინარი სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების საკითხებზე, 2020 წლის 26-27 ოქტომბერს ჩატარებული სასწავლო სემინარები დაფინანსდა დონორის მიერ.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.7 სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესში ჩართული შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისა და დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობათა გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სტრატეგიულ დაგეგმვაში ჩართული უწყებების რაოდენობა, რომლებიც ახორციელებენ სგმ-ს სკოპინგს, სკრინინგსა და ანგარიშგებას	შესრულებული: სტრატეგიულ დაგეგმარებაში ჩართული იყო 5 უწყება
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი		X			
შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 2.1.8: ინტეგრირებული ნებართვების სისტემის ინიცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი).

ქმედების მიზანი: ახალი სანებართვო სისტემის ინიცირების საფუძველს წარმოადგენს მსხვილი სამრეწველო ობიექტების რეგულირების თანამედროვე ევროპული მექანიზმის დანერგვა, რომლის მიზანია სამრეწველო საქმიანობის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში, წყალში და მიწაში ემისიების პრევენცია ან სადაც ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, ემისიების შემცირება და კონტროლი, ასევე, ნარჩენების წარმოქმნის პრევენცია. ინტეგრირებული ნებართვის გაცემის ერთ-ერთ მთავარ წინაპირობას წარმოადგენს საქმიანობის განხორციელებისას გამოყენებული ტექნოლოგიის საუკეთესო ხელმისაწვდომ ტექნიკასთან (BAT) შესაბამისობა და საწარმოში არსებული თითოეული დაბინძურების წყაროსთვის ემისიის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენა. ახალი სანებართვო სისტემა გულისხმობს, ასევე, გარემოსდაცვითი რისკების შეფასებაზე დაფუძნებული კონტროლის სისტემის დანერგვას. ინტეგრირებული სანებართვო სისტემის დანერგვის ვალდებულებას ითვალისწინებს, ასევე, ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროკავშირის დამშობილების (Twinning) პროექტის („სამრეწველო დაბინძურებისა და რისკების სფეროში ევროკავშირის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან დაახლოების მიზნით საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების გაძლიერება სამრეწველო დაბინძურებისა და საფრთხეების სფეროში ევროკავშირის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან დაახლოებისა და მისი იმპლემენტაციის მიზნით“) ფარგლებში შემუშავებულ იქნა „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების პირველადი ვერსიები; დეპარტამენტის კოორდინაციით მომზადებულ იქნა კანონპროექტის საბოლოო ვერსია და დაგზავნილ იქნა უწყებებში განსახილველად. ევროკავშირის დამშობილების პროექტის ფარგლებში, ინტეგრირებული ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებით ჩატარდა ტრენინგები სამინისტროსა და მის სტრუქტურაში შემავალი თანამშრომლებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტები, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება განხორციელდა დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.8 ინტეგრირებული ნებართვების სისტემის ინიცირება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: შემუშავებული უწყებრივი და საკანონმდებლო საფუძველი ინტეგრირებული ნებართვის გაცემის სისტემისთვის; დაინტერესებული მხარეები, რომელთაც შესწევთ უნარი, გამოიყენონ, მოამზადონ და გასცენ ნებართვები</p>	<p>შესრულებული: „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი შემუშავებულია და არ არის მიღებული; ევროკავშირის დამმობილების პროექტის ფარგლებში ინტეგრირებული ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებული ტრენინგები ჩატარდათ სამინისტროსა და მის სტრუქტურაში შემავალ თანამშრომლებს.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 2.1.9: კონცეფციის შემუშავება საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის (BAT) შემოღებისთვის

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქმიანობის განხორციელებისას გამოყენებული ტექნოლოგიისა და ტექნიკის საუკეთესო ხელმისაწვდომ ტექნიკასთან (BAT) შესაბამისობა წარმოადგენს ინტეგრირებული სანებართვო სისტემის საფუძველს. „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი ითვალისწინებს ინტეგრირებული ნებართვების გაცემას BAT დასკვნების საფუძველზე. უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების თანახმად, BAT იმპლემენტაციის ვადა 2026 წელია. შესაბამისად, კანონის პროექტის მიხედვით, არსებულ საწარმოებს ეძლევა გარკვეული დრო მოდერნიზებისა და ახალი ტექნიკის დასაწერად, რაც იმპლემენტაციის პროცესის მოქნილი მექანიზმით განხორციელების შესაძლებლობაზე მიუთითებს, აღნიშნულიდან გამომდინარე, აუცილებელია BAT დასკვნების ეტაპობრივად ქართულ ენაზე თარგმნა/ შემუშავება/დამტკიცება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის კოორდინაციით მომზადებული „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი მოიცავს BAT შემოღების კონცეფციას და ითვალისწინებს ინტეგრირებული ნებართვების გაცემას BAT დასკვნების საფუძველზე.

ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის „ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment) ფარგლებში, სამინისტროს მიერ ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად განისაზღვრა სხვადასხვა სამრეწველო სექტორისთვის BAT შესახებ დასკვნების შემუშავება ქართულ ენაზე, ასევე, BAT და მისი დანერგვის შესახებ სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული გამოცდილების თაობაზე ტრენინგების განხორციელება ყველა დაინტერესებული მხარისთვის, მათ შორის სამრეწველო სექტორისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის (BAT) შემოღების კონცეფციას. ინდიკატორების სრულად შესრულება დამოკიდებულია დონორის დახმარებით საპილოტე პროექტის განხორციელებაზე, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ქმედება განხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.1. პოლიტიკის ინტეგრირების ხელშეწყობა და გარემოსდაცვითი შეფასების, დაგეგმვისა და ანგარიშგების სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.1.9: კონცეფციის შემუშავება საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის (BAT) შემოღებისთვის
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული კონცეფცია საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიის შემოღებისთვის; ქართული BAT მიღებულია და მოხმარებაშია	შესრულებული: საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის (BAT) შემოღების კონცეფცია გათვალისწინებულია „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში; BAT დასკვნები ქართულ ენაზე მიღებული არ არის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება			X		
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
		X			

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 2.2.1: გარემოსდაცვითი სწავლების დანერგვა სკოლამდელ საგანმანათლებლო პროგრამებში ეროვნული მასშტაბით

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ქმედების მიზანი: სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით, საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურის და სპორტის სამინისტროს მიერ შემუშავებულ და 2015 წელს დამტკიცებულ სასკოლო მზაობის საგანმანათლებლო სახელმწიფო სტანდარტს გარემოსდაცვითი კომპონენტი დაემატა.

2016 წელს ცენტრის მიერ სასკოლო მზაობის პროგრამის ფარგლებში შემუშავდა დამხმარე სახელმძღვანელო აღმზრდელთათვის - „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“, რომელიც მოიცავს შემდეგ გარემოსდაცვით თემებს:

- ბიომრავალფეროვნება ჩვენ გარშემო;
- წყლისა და ენერჯის დაზოგვა;
- ნარჩენების მართვა.

სახელმძღვანელოს წარმატებული დანერგვისთვის გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი ახორციელებს ტრენინგებს საბავშვო ბაღების აღმზრდელებისა და მეთოდისტებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს მასშტაბით „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების“ სახელმძღვანელოს დანერგვა დაასრულა. საერთო ჯამში 1600-მდე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 1963 აღმზრდელი და მეთოდისტი გადაამზადა და უზრუნველყო სახელმძღვანელოებით, 2020 წელს ტრენინგი ჩატარდათ გამყოფ ხაზთან მდებარე სოფლების (დიცის, არბოს, კარბის, მერეთის) სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების 6 აღმზრდელს, რომლებსაც გადაეცათ სახელმძღვანელოები დამხმარე მასალასთან ერთად, გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და საბავშვო ბაღის აღმზრდელთა და მეთოდისტთა წახალისების მიზნით 2018 წელს საფუძველი ჩაეყარა ყოველწლიურ კონკურსს „მწვანე ჯილდო“, რომელშიც ასევე გამოცხადდა 2020 წელს, თუმცა შექმნილი კოვიდ სიტუაციიდან გამომდინარე, მისი განხორციელება გადაიდო ვითარების დასტაბილურებამდე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი კომპონენტის დანერგვას საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში. საანგარიშო პერიოდში ინდიკატორი შესრულდა სრულად. ქმედების საპროგნოზო ბიუჯეტი NEAP-3-ის მიხედვით განისაზღვრებოდა 115,000 ლარის ოდენობით (მათ შორის საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში 65,000 ლარი, ხოლო საბიუჯეტო რესურსების ზემოთ 50,000 ლარი). 2020 წელს ქმედებისათვის განსაზღვრული იყო 20,000 ლარი, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ 2020 წელს შეადგინა 700 ლარი.

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.2.1 გარემოსდაცვითი სწავლების დანერგვა სკოლამდელ საგანმანათლებლო პროგრამებში ეროვნული მასშტაბით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გარემოსდაცვითი კომპონენტები ისწავლება საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში	შესრულებული: გარემოსდაცვითი კომპონენტები ისწავლებოდა საქართველოს ყველა საბავშვო ბაღში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 20,000 ლარი	ფაქტობრივი: 700 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი	X				
შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 2.2.2: გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ერთიანი ელექტრონული გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის სისტემის შექმნა, რომელშიც თავს მოიყრის სხვადასხვა გარემოსდაცვით სექტორში არსებული ბაზების მონაცემები - აღნიშნული სისტემა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის გაზრდის გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

“გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში”, რომელიც UNDP/GEF- ის მხარდაჭერით განხორციელებული პროექტის ფარგლებში შეიქმნა, განთავსებულია 3 მოდული ბიომრავალფეროვნების, გაუდაბნოების და კლიმატის ცვლილების შესახებ. სისტემის ფუნქციონირების ხელშეწყობის მიზნით საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის “გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის წესის დამტკიცების შესახებ” შემუშავების პროცესში გაიმართა შეხვედრები და კონსულტაციები დაინტერესებულ მხარეებთან. მომზადდა შენიშვნების ფურცელი სხვადასხვა უწყებისგან მიღებული შენიშვნების და წინადადებების საფუძველზე. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შენიშვნების ფურცლის განახლება, კომენტარებთან შესაბამისობაში მოყვანა და მუშაობა დოკუმენტის საბოლოო სახის ფორმირებისთვის. აღნიშნული

უზრუნველყოფს საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებას და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემის ფუნქციონირებისათვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნას.

გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონული სისტემის შესაქმნელად შემუშავდა შიდა სისტემა - საჯარო პორტალის ძირითადი ბირთვი. 2020 წელს მიმდინარეობდა საჯარო პორტალის ნაწილზე მუშაობა, რის შედეგადაც ყველა დაინტერესებული მხარის აქტიური ჩართულობითა და მონაწილეობით იდენტიფიცირდა განსათავსებელი ინფორმაცია, შემუშავდა საჯარო პორტალის სტრუქტურის ძირითადი ნაწილი, დეტალურად და ზუსტად განისაზღვრა ფუნქციები. ამ ეტაპზე სრულდება პორტალის ამოქმედებამდე მიღებული გადაწყვეტილებების ეტაპობრივი განთავსება შიდა სისტემაში. გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონული სისტემა სატესტო რეჟიმშია და 2021 წლის I კვარტლის დასაბრუნებს სისტემა ხელმისაწვდომი იქნება ფართო საზოგადოებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას. საანგარიშო პერიოდში ინდიკატორი შესრულდა უმეტესწილად, კერძოდ, მოქმედია ელექტრონული სისტემები, რომელშიც შედის ნარჩენების აღრიცხვა- ანგარიშგების სისტემა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემის პროექტის ფარგლებში შექმნილია ბიომრავალფეროვნების მოდული, გაუდაბნოების მოდული და კლიმატის ცვლილების მოდულები. მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონულ სისტემაზე მუშაობა, შექმნილია შიდა სისტემა და 2021 წლის I კვარტალში დასრულდება საჯარო პორტალი. ფინანსთა სამინისტროს საფინანსო-ანალიტიკურ სამსახურთან თანამშრომლობით შექმნილი წყლის ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა ამ ეტაპზე სატესტო რეჟიმში მუშაობს და მისი საშუალებით კომპანიებს აქვთ შესაძლებლობა ელექტრონულად უზრუნველყონ წლიური ანგარიშგება. ასევე, წყლის საკითხებზე მიმდინარეობს დამატებითი, ახალი მოდულების შემუშავება.

ქმედების საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 1,641,650 ლარის ოდენობით (მათ შორის საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში 655,00 ლარი, ხოლო დონორის დაფინანსებით 986,650 ლარი). 2020 წელს ქმედებისათვის განსაზღვრული იყო 63,600 ლარი, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ 2020 წელს შეადგინა 53,600 ლარი.

ამოცანა 2.2 გარემოსდაცვითი მონაცემების მართვის სისტემის გაუმჯობესება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.2.2 გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მოქმედი ელექტრონული სისტემა, რომელშიც შედის სულ მცირე შემდეგი მონაცემთა ბაზა:	შესრულებული: 1. შემუშავებულია ნარჩენების აღრიცხვა- ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა;

1. ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგების მონაცემთა ბაზა 2. სივრცით მონაცემთა სისტემა 3. ბიომრავალფეროვნების მოდული 4. გაუდაბნოების მოდული 5. კლიმატის ცვლილების მოდული 6. წყლის ანგარიშგების მონაცემთა ბაზა	2. მიმდინარეობს გარემოსდაცვითი შეფასების ელექტრონულ სისტემაზე მუშაობა, რომლის შიდა ბირთვი დასრულდა 2019 წლის ბოლოს. 2020 წელს მიმდინარეობდა საჯარო პორტალის ნაწილზე მუშაობა, რის შედეგადაც სისტემა სატესტო რეჟიმშია და ფართო საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება 2021 წლის I კვარტლის დასასრულს; 3. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია ბიომრავალფეროვნების მოდული; 4. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია გაუდაბნოების მოდული; 5. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ცოდნის მართვის სისტემაში შექმნილია კლიმატის ცვლილების მოდული; 6. შექმნილია წყლის ანგარიშგების ელექტრონული სისტემა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 63,600 ლარი	ფაქტობრივი: 53,600 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 2.3: გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 2.3.2: „ბრაკონიერობასთან ბრძოლის სტრატეგიის“ შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია ბრაკონიერობასთან ბრძოლის ეფექტიანი, თანმიმდევრული, შედეგზე ორიენტირებული პოლიტიკისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება, რომელიც უზრუნველყოფს ბრაკონიერობის ფაქტების პრევენციას, გამოვლენასა და აღკვეთას, არსებული მექანიზმების დახვეწისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენების გზით, ასევე ბრაკონიერობის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჩართულ უწყებებთან თანამშრომლობის გაღრმავებას, საზოგადოების ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობების ჩამოყალიბებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში ქმედება არ განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა ბრაკონიერობასთან ბრძოლის სისტემის ამოქმედებას, საანგარიშო პერიოდში ქმედება არ შესრულდა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.2 „ბრაკონიერობასთან ბრძოლის სტრატეგიის“ შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული ბრაკონიერობის იდენტიფიცირების მოქმედი სისტემა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X
სტატუსი	X				

ქმედება 2.3.3: მეთოდოლოგიის დანერგვა ნებადართული ობიექტების ინსპექტირების პრიორიტეტების დასადგენად

პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია შექმნას სამართლებრივი საფუძველი რეგულირების ობიექტების ინსპექტირების თაობაზე ობიექტური გადაწყვეტილების მისაღებად - კერძოდ, შემუშავდება გარემოსდაცვითი შემოწმების პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდიკა, რომელიც უზრუნველყოფს რეგულირების ობიექტების შემოწმებათა დაგეგმვისადმი სისტემური მიდგომის დანერგვას ეკოლოგიური რისკებისა და კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესრულებასთან დაკავშირებული რისკების ანალიზის გათვალისწინებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„რეგულირების ობიექტების გეგმური შემოწმების პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 03.07.2019წ. №2-616 ბრძანების შესაბამისად მომზადდა და დამტკიცდა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განსახორციელებელ რეგულირების ობიექტების

შემოწმებათა 2020 წლის გეგმა (გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის ბრძანება №57, 21.02.2020 წ.)

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

საანგარიშო პერიოდში ქმედების ინდიკატორები შესრულდა - „რეგულირების ობიექტების გეგმური შემოწმების პრიორიტეტების განსაზღვრის მეთოდოლოგიის“ შესაბამისად შემუშავდა და დამტკიცდა რეგულირების ობიექტების შემოწმებათა წლიური გეგმა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.3 მეთოდოლოგიის დანერგვა ნებადართული ობიექტების ინსპექტირების პრიორიტეტების დასადგენად
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მეთოდოლოგიის შესაბამისად ყოველწლიური ინსპექტირების შემუშავებული გეგმა	შესრულებული: გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის ბრძანება №57, 21.02.2020წ.) - „საქართველოს საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განსახორციელებელ რეგულირების ობიექტების გეგმურ შემოწმებათა 2020 წლის გეგმის დამტკიცების შესახებ“.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი	X				
შეფასება	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 2.3.6: გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაზრდა

პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობის თანმიმდევრული ზრდა პერსონალის გადამზადებისა და ტექნიკური აღჭურვილობის გაუმჯობესების გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს გაგრძელდა პერსონალის გადამზადებისა და ტექნიკური აღჭურვილობის გაუმჯობესების ღონისძიებები, 2020 წელს განახლდა ტრენინგების კურსი გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით. ტრენინგი გაიარა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების 256 თანამშრომელმა. დონორების მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტების ფარგლებში, გარემოსდაცვითი ინსპექტორების კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, ინსპექტორებმა გაიარეს ტრენინგები სხვადასხვა თემებზე - ინსპექტირების განხორციელების ასპექტებზე (50 ინსპექტორი), მაცივარაგენტებზე მომუშავე სტაციონარული მოწყობილობების ინსპექტირების (20 ინსპექტორი) საკითხებზე, გარემოსდაცვითი კონტროლის, წყლის დაბინძურებასთან დაკავშირებული ნებართვების პირობების კონტროლის საკითხებზე (12 ინსპექტორი). სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით, გრძელდება ღონისძიებები ელექტრონული სისტემების განვითარების ღონისძიებები:

- გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ სისტემაში (ms.emoe.gov.ge) დაინერგა ელექტრონული მოდული „სახაზინო კოდი - 3033 გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე მოსაკრებლის გადახდის თაობაზე“, რამაც საშუალება მისცა კონტროლის განხორციელებელს ელექტრონულ სისტემაში გადაამოწმოს მოსაკრებლის გადახდის ფაქტი. ხოლო მოქალაქე განთავისუფლდა ვალდებულებისგან - ნადირობის სეზონის განმავლობაში თან იქონიოს გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე დაწესებული მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი;
- საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმების ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის, კერძოდ, არალეგალური, არადოკუმენტირებული და დაურეგულირებელი (IUU) თევზჭერის კონტროლის მიზნით განხორციელდა სატელიტური ელექტრონული მონიტორინგის სისტემის შესყიდვა, რომლის შედეგად, უწყვეტად მიმდინარეობს უცხო ქვეყნის იურისდიქციაში შემავალ ტერიტორიულ ზღვასა და ღია ზღვაში თევზჭერაში ჩართული საქართველოს დროშის ქვეშ მცურავი გემების კონტროლი.

ამასთან, ქვეყანაში შექმნილი ეპიდემიური სიტუაციიდან გამომდინარე, წლის განმავლობაში გარკვეული პერიოდის მანძილზე რეგულირების ობიექტების ფუნქციონირების შეზღუდვის გამო, ინსპექტირების სიხშირე ვერ განხორციელდა დაგეგმილი ინტენსივობით, კერძოდ, 2020 წელს განხორციელდა რეგულირების ობიექტების 1760 ინსპექტირება (მ.შ. 142 რეგულირების ობიექტის საქმიანობის გარემოსდაცვით კანონმდებლობასთან შესაბამისობის გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმება), რაც 2019 წელთან შედარებით 39 %-ითაა შემცირებული. ინსპექტირებისა და პატრულირების შედეგად გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტების გამოვლენის მაჩვენებელი იმავე მიზეზით, 33%-ით შემცირდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების ტრენინგს, აღჭურვილობის განახლებასა და ამის შედეგად ინსპექტირებების რაოდენობის ზრდას. ამასთან ინსპექტირებების რაოდენობის ზრდა ვერ განხორციელდა ქვეყანაში შექმნილი ეპიდემიური სიტუაციის გამო. ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულებულია - მიმდინარეობს

დეპარტამენტის თანამშრომლების რეგულარული ტრენინგები, თანამედროვე აღჭურვილობით უზრუნველყოფა. ხორციელდებოდა რეგულირების ობიექტების ინსპექტირება, გარემოს დაცვის სფეროში სამართალდარღვევების პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.6: გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის შესაძლებლობების გაზრდა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: დატრენინგებული თანამშრომლების რაოდენობა; შემძენილი ახალი აღჭურვილობა;</p> <p>ჩატარებული ინსპექტირებების გაზრდილი რაოდენობა (პროცენტულად).</p>	<p>შესრულებული: დატრენინგდა დეპარტამენტის 300-ზე მეტი თანამშრომელი;</p> <p>არალეგალური, არადოკუმენტირებული და დაურეგულირებელი (IUS) თევზჭერის კონტროლის მიზნით განხორციელდა სატელიტური ელექტრონული მონიტორინგის სისტემის შესყიდვა;</p> <p>გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ სისტემაში (ms.emoe.gov.ge) დაინერგა ელექტრონული მოდული „სახაზინო კოდი - 3033 გარემოდან გადამფრენი ფრინველების ამოღებაზე მოსაკრებელის გადახდის თაობაზე“.</p> <p>ინსპექტირებების რაოდენობის ზრდა არ განხორციელდა ქვეყანაში შექმნილი ეპიდემიური სიტუაციის გამო.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 2.3.7: საწვავის ხარისხის კონტროლის სისტემის შემოღება საზღვაო ტრანსპორტზე
პასუხისმგებელი უწყება: სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ნავსადგურში ნავმისადგომებთან განთავსებული გემების მიერ გამოყენებულ საწვავში გოგირდის შემცველობის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„ტექნიკური რეგლამენტის – ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 25 მაისის №256 დადგენილების შესაბამისად, საქართველოს ნავსადგურში ნავმისადგომებთან განთავსებული გემების მიერ გამოყენებულ საწვავში გოგირდის შემცველობის კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, სინჯების აღება და ლაბორატორიული კვლევების ჩატარება უნდა განხორციელდეს 2021 წლიდან, ამასთან 2020 წლამდე გათვალისწინებული იყო საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის ხარისხის კონტროლზე პასუხისმგებელი თანამშრომლების დატრენინგება აღნიშნულ თემებზე, რაც საანგარიშო პერიოდში არ განხორციელდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები მოიცავდა საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის ხარისხის კონტროლზე პასუხისმგებელი თანამშრომლების დატრენინგებას და გაანალიზებული საწვავის ნიმუშების რაოდენობას. საანგარიშო პერიოდში თანამშრომელთა გადამზადება და საზღვაო ტრანსპორტის საწვავის კონტროლი არ დაწყებულა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 2.3 გარემოსდაცვითი კანონდარსებებისა და ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 2.3.7 საწვავის ხარისხის კონტროლის სისტემის შემოღება საზღვაო ტრანსპორტზე
პასუხისმგებელი უწყება:	სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დატრენინგებული თანამშრომლების რაოდენობა (შავი ზღვის დაცვის კონვენციის სამმართველოდან) გაანალიზებული ნიმუშების რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი				X	

შესრულ ების შეფასება		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X				

თავი 3: წყლის რესურსების მართვა

თავი 3 - წყლის რესურსების მართვა - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 15 ქმედებას, ამოცანები ორიენტირებულია წყლის მართვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვაზე, წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის რესურსების დაბინძურების შემცირებასა და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფაზე, ასევე წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის სრულყოფაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 19,529,807 ლარი.

მესამე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავდა „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის საბოლოო ვერსია;
- ⇒ მომზადდა „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია;
- ⇒ მომზადდა საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია;
- ⇒ მომზადდა „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია;
- ⇒ შეფასდა წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შემუშავდა შესაბამისი რუკა;
- ⇒ შემუშავდა ზედაპირული წყლების მონიტორინგის პროგრამა.

ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 19,529,807 ლარი

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა

ქმედება 3.1.1: „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ეროვნულ დონეზე წყლის რესურსების მართვის თანამედროვე სისტემის ჩამოყალიბებას მნიშვნელოვნად აფერხებს წყლის რესურსების მართვასთან დაკავშირებული არასრულყოფილი კანონმდებლობა. საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (1997 წ.) მოძველებულია და ვერ არეგულირებს ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა: წყლის ობიექტებთან დაკავშირებული საკუთრების, მფლობელობისა და გამოყენების უფლებები და სხვ. საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების თანახმად, საქართველო ვალდებულია მოახდინოს საკუთარი კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია ევროკავშირის „წყლის ჩარჩო დირექტივასა“ და წყლის ხარისხთან დაკავშირებულ სხვა რეგულაციებთან. „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის

შემუშავება და მიღება მიზნად ისახავს წყლის რესურსების მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნას, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის რესურსების დაცვისა და გამოყენების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებას, ადამიანის ჯანმრთელობისთვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას და ინტეგრირებული მართვის პრინციპების შესაბამისად წყლის რესურსების დაცვასა და მდგრად გამოყენებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს დამთავრდა “წყლის რესურსების მართვის შესახებ” კანონპროექტის შემუშავება და შესაბამისი კონსულტაციები დაინტერესებულ მხარეებთან. კანონპროექტის მიზანია ქვეყანაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის დანერგვა, რომელიც დაფუძნებულია წყლის რესურსების სააუზო მართვის ევროპულ პრინციპებსა და მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში აპრობირებულ და საერთაშორისოდ აღიარებულ თანამედროვე მოთხოვნებზე და რომელშიც ასახულია ასოცირების შეთანხმების ვალდებულებებიდან გამომდინარე მოთხოვნები, კერძოდ, ევროკავშირის დირექტივები: წყლის პოლიტიკის სფეროში გაერთიანების მოქმედებებისათვის ჩარჩოს შემუშავების შესახებ, წყალდიდობის რისკების შეფასებისა და მართვის შესახებ, ურბანული ჩამდინარე წყლის გაწმენდის შესახებ, ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი წყლის ხარისხის შესახებ, სასოფლო სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისაგან წყლების დაცვის შესახებ. კანონპროექტის პარლამენტში წარდგენა იგეგმება 2021 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.1.: „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი "წყლის რესურსების მართვის შესახებ"	შესრულებული: შემუშავებული „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ კანონპროექტის საბოლოო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 3.1.3: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების პროცედურების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვა წარმოადგენს საერთაშორისო დონეზე აღიარებულ და აპრობირებულ მიდგომას წყლის რესურსების მართვის სფეროში. საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად გეგმავს ეროვნულ დონეზე დანერგოს აღნიშნული მიდგომა, რომლის ძირითადი პრინციპები მოცემულია საქართველოს კანონის პროექტში "წყლის რესურსების მართვის შესახებ". კანონპროექტის მოთხოვნების შესაბამისად უნდა მომზადდეს და ამოქმედდეს სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურა, რაც ხელს შეუწყობს მდინარეთა აუზების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების განხორციელებას საქართველოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, მომზადებულია „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოგანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.3: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების პროცედურების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული მთავრობის დადგენილება - „მდინარეთა აუზების/სააუზო უბნების მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ“	შესრულებული: მომზადებული „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 3.1.4: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დასაანერგად საჭიროა სააუზო მართვის სისტემის შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს წყლის რესურსების მდგრად მართვას ადგილობრივ დონეზე ყველა მდინარეთა აუზებისთვის. აღნიშნული სისტემის შექმნა დაგეგმილია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ფარგლებში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედების განხორციელება დაიწყო "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ. **ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:**

ქმედების შესრულების ვადაა 2018-2021 წლებია. ქმედება 2020 წელს არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.4: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შექმნილი წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X	

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელე ბის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X				

ქმედება 3.1.6.: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დასაანერგად აუცილებელია სააუზო მართვის გეგმების არსებობა ქვეყანაში იდენტიფიცირებული სააუზო უბნებისათვის. საქართველოში იდენტიფიცირებულია სულ ექვსი სააუზო უბანი, რომელთათვისაც ასოცირების შესახებ შეთანხმების მიხედვით 2024 წლამდე უნდა შემუშავდეს და დამტკიცდეს სააუზო მართვის გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

“ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი” ევროკავშირის პროექტის მხარდაჭერით შემუშავებულია სააუზო მართვის გეგმების პროექტები ჭოროხი-აჭარისწყალის, ალაზანი-იორის და ხრამი-დებედას სააუზო უბნებისთვის, მიმდინარეობს დოკუმენტების სრულყოფა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, შემუშავებულია სააუზო მართვის გეგმების პროექტები 3 სააუზო უბნისთვის, მიმდინარეობს დოკუმენტების სრულყოფა. ქმედება ფინანსდება “ევროკავშირის წყლის ინიციატივა პლიუსი” ევროკავშირის პროექტის მიერ და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.6: სააუზო მართვის გეგმების შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სააუზო მართვის დამტკიცებული გეგმები სულ მცირე 2 სააუზო უბნისთვის	შესრულებული: შემუშავებული სააუზო მართვის გეგმების პროექტები 3 სააუზო უბნისთვის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
--	-----------------	----------------------	---------------------	-------------	--

შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელე ბის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 3.1.7: სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წყლის ჩარჩო დირექტივის შესაბამისად წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების ეროვნულ დონეზე დანერგვისა და სააუზო მართვის გეგმების განსახორციელების მიზნით აუცილებელია სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა. აღნიშნულმა საბჭოებმა უნდა უზრუნველყონ მდინარეთა სააუზო მართვის გეგმების მომზადებისა და განხორციელების პროცესში კონსულტაციების გაწევა, წინადადებებისა და დასკვნების შემუშავება და მხარეთა კოორდინაციის მიზნით დაინტერესებულ მხარეთა აქტიური მონაწილეობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2017-2021 წლებია. ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. მომზადებულია „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.7: სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: მიღებული მთავრობის დადგენილება - „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნის შესახებ“	შესრულებული: მომზადებული „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შემადგენლობისა და საქმიანობის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია

შექმნილი სულ მცირე 5 სააუზო მართვის საბჭო	ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 3.1.8 საზღვაო სტრატეგიის შემუშავების დაწყება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესრულებისა და საზღვაო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, საზღვაო გარემოს სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსიის მომზადება.

ევროკავშირის საზღვაო სტრატეგიის ჩარჩო დირექტივის გათვალისწინებით, 2018 წელს „საქართველოს საზღვაო სივრცის შესახებ“ საქართველოს კანონში შევიდა ცვლილება, კერძოდ 56-ე მუხლს დამატა პუნქტი შავი ზღვის დაცვის ეროვნული საზღვაო სტრატეგიასა და ზღვის გარემოს კარგი ხარისხობრივი მდგომარეობის მიღწევის სამოქმედო პროგრამის შექმნის შესახებ, რომლის კოორდინატორ უწყებად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო განისაზღვრა. შემუშავებულ სტრატეგიას დაამტკიცებს საქართველოს მთავრობა და დოკუმენტი განახლდება 6 წელიწადში ერთხელ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესრულების მიზნით, ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის “მხარდაჭერა ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმების გარემოსდაცვითი დებულებების განხორციელებაში” ფარგლებში, დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციით, ევროპელი ექსპერტის მიერ შემუშავდა საზღვაო გარემოს სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსია. სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსია განხილულ იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ფარგლებში შემავალ სტრუქტურულ ერთეულებთან და უწყებებთან. დაგეგმილია დოკუმენტის საჯარო განხილვები დაინტერესებულ მხარეებთან, სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსიის სრულყოფის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება შესრულდა. მომზადებულია საზღვაო სტრატეგიისა და მოქმედებათა პროგრამის სამუშაო ვერსია, ქმედების განხორციელება მიმდინარეობდა ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში.

ამოცანა 3.1 წყლის რესურსების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.1.8: საზღვაო სტრატეგიის შემუშავების დაწყება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მომზადებული საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია	შესრულებული: მომზადებული საზღვაო სტრატეგიის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა

ქმედება 3.2.1 საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე წყლების ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმირება ევროკავშირის კრიტერიუმების მიხედვით

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ზედაპირული წყლის რესურსებზე ყველაზე ძლიერ ზეწოლას საყოფაცხოვრებო სექტორი, კერძოდ, ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი ურბანული ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ახდენს, რისი ძირითადი მიზეზიც ჩამდინარე წყლის შეკრების, განსაკუთრებით კი ჩამდინარე წყლის გაწმენდის გაუმართავი სისტემების არსებობაა. ზედაპირული წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი საწარმოო წყლების ჩაშვება დამატებით ზეწოლას ახდენს ზედაპირულ წყალზე.

წყლის ობიექტებში გაუწმენდავი ურბანული და საწარმოო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება აქვეითებს წყლის ხარისხს, რაც თავის მხრივ, გრძელვადიან პერსპექტივაში წყლის ობიექტებზე უარყოფით ზემოქმედებას ახდენს. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სათანადო ზომების მიღება დაბინძურებისა და იმ რისკების შესამცირებლად, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიონ ყველა სახის წყლის ობიექტის მდგომარეობის გაუარესება. მიზანშეწონილია საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე

წყლების ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვების პირობების განსაზღვრა ურბანული ჩამდინარე წყლის გაწმენდის შესახებ ევროკავშირის დირექტივის მოთხოვნების შესაბამისად.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.1: საწარმოო და ურბანული ჩამდინარე წყლების ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმირება ევროკავშირის კრიტერიუმების მიხედვით
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული მთავრობის დადგენილება - „ჩამდინარე წყლების ჩაშვების შესახებ“	შესრულებული: მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ურბანული და სამრეწველო ჩამდინარე წყლების ჩაშვების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი			X		
შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შესრულებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 3.2.3: ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი სისტემების რეაბილიტაცია/მშენებლობა შერჩეულ დასახლებებში

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“

ქმედების მიზანი: საქართველოს დასახლებულ პუნქტებში ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი არსებული სისტემების რეაბილიტაცია, ასევე ახალი სისტემების მშენებლობა და გამართვა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ კოორდინაციით მიმდინარეობდა წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 6 ლოკაციაზე (ზუგდიდი, ფოთი, მარნეული, მესტია, გუდაური, აბასთუმანი), ხოლო 2 ლოკაციაზე (ანაკლია, ურეკი) წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მოვლა/შენახვის სამუშაოები.

ამასთანავე, საანგარიშო პერიოდში დასრულდა სოფელ მუხრანის, კურორტ ბახმაროს და ქალაქ მარტვილის ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების პროექტირება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, მიმდინარეობს წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 6 ლოკაციაზე. გეგმით (2017-2021წწ.) ქმედების მთლიანი ბიუჯეტი განსაზღვრული იყო 149,000,000 ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდის (2020 წ) ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა 19,438,760 ლარი.

ამოცანა 3.2. წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება დაწყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.3: ურბანული ჩამდინარე წყლების შემკრები/გამწმენდი სისტემების რეაბილიტაცია/მშენებლობა შერჩეულ დასახლებებში
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ურბანული ჩამდინარე წყლების მოქმედი გამწმენდი ნაგებობები სულ მცირე 10 დასახლებაში	შესრულებული: მიმდინარეობდა წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა 6 ლოკაციაზე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 19,438,760 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 3.2.5.: სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების იდენტიფიცირება და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: წყლის ობიექტებში ნიტრატების მაღალი კონცენტრაცია წყალმცენარეების ინტენსიურად ზრდის მთავარ გამომწვევ მიზეზს წარმოადგენს, რაც წყლის ობიექტების ევტროფიკაციას იწვევს. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სათანადო ზომების მიღება სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისა და იმ რისკების შესამცირებლად, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიონ ყველა სახის წყლის ობიექტის მდგომარეობის გაუარესება სასოფლო-სამეურნეო წყაროებიდან წარმოქმნილი ნიტრატებით დაბინძურებისგან წყლის დაცვის შესახებ. ევროკავშირის დირექტივის მოთხოვნების შესაბამისად.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სამინისტრომ მიმართა ჩეხეთის რესპუბლიკის საელჩოს ნიტრატებით დაბინძურებული ან რისკის ქვეშ მყოფი წყლების იდენტიფიცირებასთან და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრასთან დაკავშირებით ტექნიკური დახმარების თაობაზე. განაცხადი მიღებული იქნა, თუმცა პროცესი შეჩერდა COVID-19-თან დაკავშირებული სიტუაციის გამო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ, იმ მიზნით რომ დაგეგმილი აქტივობა განხორციელებულიყო, შეაფასა წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შეიმუშავა შესაბამისი რუკა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2019-2020 წლები. ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა შეფასებულია წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შემუშავებულია შესაბამისი რუკა, შესაბამის რუკაზე განსაზღვრულია ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი. შესრულებულია სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.5: სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურების რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების იდენტიფიცირება და ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიტრატებით დაბინძურებული ან რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების რუკა; განსაზღვრულია ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონები.	შესრულებული: შეფასებულია წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურების მდგომარეობა და შემუშავებულია შესაბამისი რუკა; შესაბამის რუკაზე განსაზღვრულია ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონები.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 3.2.6: ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისათვის სამოქმედო გეგმების შემუშავება და საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ისეთი ღონისძიებების შემუშავებას და განხორციელებას, რომლებიც უზრუნველყოფენ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით დაბინძურებისაგან წყლების დაცვას და ისეთი რისკების შემცირებას, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიოს წყლის ობიექტების მდგომარეობის გაუარესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედება არ შესრულდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი. იგი უნდა განხორციელდეს დონორის გრანტით.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.6: ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისათვის სამოქმედო გეგმების შემუშავება და საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონებისთვის შემუშავებული სამოქმედო გეგმები	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი				X	
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	X				

ქმედება 3.2.7: წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის პრაქტიკის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივა, ისევე, როგორც ფრინველებისა და ჰაბიტატების დირექტივები, ადგენს წყალზე დამოკიდებული ეკოსისტემების დაცვისა და კონსერვაციის სავალდებულო მიზნებს. აღნიშნული მიზნების მიღწევა შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, როდესაც უზრუნველყოფილია წყლის სათანადო ხარჯი. აქედან გამომდინარე გარემოსდაცვითი ხარჯის შეფასება უნდა ჩატარდეს ისეთი მდინარისთვისაც, რომელზედაც მისი გამოყენების სივრცითმა ან დროითმა ცვლილებამ, მომავალმა გამოყენებამ ან წყლის რესურსების მართვის არსებულმა მოდელმა შეიძლება შეცვალოს ან უკვე მნიშვნელოვნად შეცვალა წყლის ობიექტის ჰიდროლოგიური რეჟიმი ან ეკოლოგიური სტატუსი.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„მმართველობა განვითარებისთვის საქართველოში“ (G4G) USAID-ის პროექტის მხარდაჭერით შემუშავებულია გარემოსდაცვითი ხარჯის განსაზღვრის მეთოდოლოგია. “მტკვარი-2” GEF-UNDP-ის პროექტის ფარგლებში განხორციელდა მეთოდოლოგიის ტესტირება მდ. არაგვის საპილოტე აუზში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, შემუშავებულია გარემოსდაცვითი ხარჯის განსაზღვრის მეთოდოლოგია რომელიც ტესტირების რეჟიმშია, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.2 წერტილოვანი და დიფუზიური წყაროებიდან წყლის დაბინძურების შემცირება და წყლის რესურსების მდგრადი გამოყენების უზრუნველყოფა

საქართველოს მთავრობის განცხადება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.2.7: წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის პრაქტიკის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: წყლის გარემოსდაცვითი ხარჯის გამოთვლის დანერგილი პრაქტიკა	შესრულებული: შემუშავებული გარემოსდაცვითი ხარჯის განსაზღვრის მეთოდოლოგია, რომელიც ტესტირების რეჟიმშია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია
სტატუსი			X			

ამოცანა 3.3: წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა

ქმედება 3.3.1: ზედაპირული წყლის ხარისხის ახალი სტანდარტების შემოღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ზედაპირული წყლის ხარისხის გაუმჯობესების და მისი დაბინძურების პრევენციისა და შემცირებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ზედაპირული წყლის ხარისხის სტანდარტების დანერგვას, რომლის საშუალებით გაუმჯობესდება ზედაპირული წყლის ხარისხის კონტროლის, მონიტორინგის და შეფასების არსებული პრაქტიკა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი, რომელიც წარდგენილი იქნება საქართველოს მთავრობისთვის "წყლის რესურსების მართვის შესახებ" კანონის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.1: ზედაპირული წყლის ხარისხის ახალი სტანდარტების შემოღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მთავრობის მიღებული დადგენილება - „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“	შესრულებული: მომზადებულია „ზედაპირული წყლის ხარისხის ეკოლოგიური სტანდარტების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 3.3.2: ზედაპირული (მათ შორის შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ადამიანის ჯანმრთელობისა და წყლის ეკოსისტემებისათვის ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლის ობიექტების, აგრეთვე სანაპირო წყლების მდგომარეობის კარგი ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ზედაპირული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი გაფართოვდა და 2020 წელს მონიტორინგი განხორციელდა 181 პუნქტში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, ზედაპირული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი გაფართოვდა და 2020 წელს მონიტორინგი განხორციელდა 181 პუნქტში. ფაქტობრივი ბიუჯეტი: 46,382.5 ლარი

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა
--

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.2: ზედაპირული (მათ შორის შავი ზღვის) და მიწისქვეშა წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაფართოება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ყოველწლიურად 10%-ით გაფართოებული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი	შესრულებული: მონიტორინგი განხორციელდა 181 წერტილში, რაც შეადგენს ყოველწლიურად გაფართოებული წყლის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის 6,5%
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 46,382.5 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 3.3.3: მიწისქვეშა წყლების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია მიწისქვეშა წყლების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება, როგორც მონიტორინგის ქსელის გაზრდით, ისე შერჩეულ ჭაბურღილებზე ახალი აღჭურვილობის დამონტაჟებით - ამან უნდა უზუნველყოს მიწისქვეშა წყლების რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მახასიათებლების მონიტორინგის გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის წყალპუნქტებიდან 2019 წლის განმავლობაში ავტომატური სადგურებიდან მიღებული მონაცემების, საველე სამუშაოების და წყლის სინჯების ლაბორატორიული ანალიზების შედეგების საფუძველზე, მომზადდა რიგით მეათე „საინფორმაციო ბიულეტენი საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ 2020 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით“;
- მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“;
- მომზადდა ჰიდროგეოლოგიური ანგარიშები - „Groundwater Survey 2019“, „Groundwater Survey 2020“, „EUWI+“ პროექტის ფარგლებში განხორციელებული საველე სამუშაოებისა და

- ლაბორატორიული ანალიზების საფუძველზე; ასევე, შეიქმნა მონაცემთა ბაზა ამავე პროექტის ფარგლებში 2018-2020 წლებში დასინჯული წყალპუნქტებისა და ქიმიური ინდიკატორებისთვის;
- განხილულ იქნა „EUWI+“ პროექტის ხელმძღვანელობის მიერ წარმოდგენილი თემატური რეზიუმეები: „ალაზანი-იორის მდინარეთა აუზის მართვის გეგმის შემუშავება საქართველოში“ და „ხრამი-დებედას მდინარეთა აუზის მართვის გეგმის შემუშავება საქართველოში“. მომზადდა შესაბამისი რეკომენდაციები მიწისქვეშა წყლის რესურსების, მონიტორინგის, მიწისქვეშა წყლის ობიექტების დელინიაციისა და ღონისძიებების პროგრამის შესახებ;
  - მომზადდა ინფორმაცია მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) განსახორციელებლად არსებული ამოცანებისა და ინდიკატორების მიმართ მიღწეული პროგრესის გლობალური ანგარიშგებისთვის SDG-6.5.1, SDG-6.6.1 და SDG-6.5.2 ინდიკატორებთან დაკავშირებით მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის მიმართულებით (SDG-6.5.1 - წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის დანერგვის ხარისხი; SDG-6.6.1 - დროის განმავლობაში წყალთან დაკავშირებული ეკოსისტემის ცვლილება; SDG-6.5.2 - ტრანსსასაზღვრო წყლის რესურსებზე არსებული თანამშრომლობა მოსაზღვრე ქვეყნებს შორის);
  - განხილულ იქნა პროექტის - „ერთიანი გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის პრინციპებისა და პრაქტიკის განხორციელება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (ENI SEIS II East)“ - ფარგლებში მომზადებულ წყლის საინფორმაციო პორტალზე განთავსებული ინფორმაცია მიწისქვეშა წყლების შესახებ და მომზადდა შესაბამისი რეკომენდაციები C11 ინდიკატორთან (საქართველოს მტკნარ წყლებში ნუტრიენტების კონცენტრაცია) დაკავშირებით;
  - მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;
  - ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის წყალპუნქტებიდან ლაბორატორიული ანალიზებისთვის აღებულ იქნა 220 სინჯი (102 ქიმიური, 45 - მიკრობიოლოგიური, 15 - მძიმე მეტალების, 48 - პესტიციდების და 10 - ნავთობპროდუქტების ანალიზისთვის);
  - მიმდინარეობდა და გრძელდება ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის 2013-2020 წლების პერიოდში მიღებული ფაქტობრივი მასალებისა და შესაბამისი მონაცემების დამუშავება საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რესურსების შესახებ შემაჯამებელი ანგარიშის მოსამზადებლად;
  - მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება (ჰიდროგეოლოგიური რუკები, ანგარიშები, წყალპუნქტების კატალოგები და ა.შ.);

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2020 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ბიულეტენის გამოცემა; „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“-ის შედგენა; მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი; საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება; მომზადდა რიგით მეათე „საინფორმაციო ბიულეტენი საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ 2020 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით“; მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“; მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების

მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი; მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება.

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.3: მიწისქვეშა წყლების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგის სისტემის გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ბიულეტენის გამოცემა;</p> <p>„საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“-ის შედგენა;</p> <p>მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;</p> <p>საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება.</p>	<p>შესრულებული: მომზადდა რიგით მეათე „საინფორმაციო ბიულეტენი საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ 2020 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით“;</p> <p>მომზადდა „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“;</p> <p>მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება-კონტროლი;</p> <p>მიმდინარეობდა და გრძელდება საფონდო-ისტორიული მასალების სისტემატიზირება.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 44,664.19 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 3.3.4: ზედაპირული წყლების ხარისხის მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ადამიანის ჯანმრთელობისა და წყლის ეკოსისტემებისათვის ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლის ობიექტების, აგრეთვე სანაპირო წყლების მდგომარეობის კარგი ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავდა 2020 წლის ზედაპირული წყლის ხარისხის მონიტორინგის პროგრამა, რომლის შესაბამისად ჩატარდა მონიტორინგი 176 პუნქტში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, 2020 წელს განხორციელდა ზედაპირული წყლის ხარისხის მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება და ჩატარდა მონიტორინგი 181 პუნქტში.

ამოცანა 3.3 წყლის რესურსების ხარისხისა და რაოდენობის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 3.3.4: ზედაპირული წყლების ხარისხის მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ზედაპირული წყლების მონიტორინგის დამტკიცებული პროგრამა	შესრულებული: შემუშავებულია ზედაპირული წყლების მონიტორინგის პროგრამა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

თავი 4: ატმოსფერული ჰაერის დაცვა

თავი 4 - ატმოსფერული ჰაერის დაცვა - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 11 ქმედებას. ამოცანები ორიენტირებულია ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირებაზე, ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარებასა და გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესებაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შეადგინა 68,618 ლარი.

მე 4 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავდა „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი;
- ⇒ დამტკიცდა „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი;
- ⇒ დიზელის საწვავში 66%-ით შემცირდა გოგირდის შემცველობა;
- ⇒ დამტკიცდა კანონქვემდებარე აქტი „ჰაერის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“;
- ⇒ მომზადდა გაფრქვევების პროგნოზირების ანგარიში.

ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 68,618 ლარი.

ამოცანა 4.1: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება
ქმედება 4.1.1.: საქართველოს ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია ევროკავშირის კანონმდებლობასთან.

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ (1999 წ.) ადგენს ატმოსფერული ჰაერის დაცვის ძირითად სამართლებრივ ჩარჩოს. კანონის აღსრულების მიზნით მიღებულია რიგი კანონქვემდებარე აქტები და ტექნიკური რეგლამენტები. არსებული სამართლებრივი ჩარჩო სრულად ვერ აკმაყოფილებს საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით განსაზღვრულ მოთხოვნებს. „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ ცვლილებების განხორციელების ძირითად მიზანს სწორედ ატმოსფერული ჰაერის დაცვის თანამედროვე ევროპული პრაქტიკის დანერგვა და ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესრულება წარმოადგენს, რომლის თანახმადაც საქართველო ვალდებულია მოახდინოს ეროვნული კანონმდებლობის ევროპული კანონმდებლობის, კერძოდ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და ევროპაში უფრო სუფთა ჰაერის შესახებ (2008/50/EC) დირექტივისა და ატმოსფერულ ჰაერში

დარიშხანის, კადმიუმის, ვერცხლისწყლის, ნიკელის და პოლიციკლური არომატული ნახშირწყალბადების შემცველობის შესახებ (2004/107/EC) დირექტივის ძირითად მოთხოვნებთან.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს პარლამენტის მიერ 2020 წლის 22 მაისს მიღებულ იქნა საქართველოს კანონი №5948-სს „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე, რომლის საფუძველზეც ქვეყანაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვა ეტაპობრივად გადავა ევროპულ პრაქტიკაზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა - საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე მიღებულია საქართველოს პარლამენტის მიერ, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.1.: საქართველოს ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია ევროკავშირის კანონმდებლობასთან
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:
განახლებული კანონმდებლობა ატმოსფერული ჰაერის დაცვის სფეროში	განახლებულია კანონმდებლობა ატმოსფერული ჰაერის დაცვის სფეროში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ქმედება 4.1.3: ბენზინის შესანახი და ჩასატვირთი მოწყობილობების ინვენტარიზაცია და მათთვის ტექნიკური მოთხოვნების დაწესება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების შესამცირებლად

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: 2017 წლის მონაცემებით, აქროლადი ორგანული ნაერთების (აონ) გაფრქვევის დაახლოებით 40% სატრანსპორტო სექტორზე მოდის. ბენზინის შესანახი მოწყობილობების (ტერმინალებისა და ავტოგასამართი სადგურების) ინვენტარიზაცია უზრუნველყოფს ინფორმაციის

შეგროვებას ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შესახებ, რომელიც გამოყენებული იქნება კონკრეტული ქმედებების დასაგეგმად ბენზინის შენახვისა და ჩატვირთვა-გადმოტვირთვის ოპერაციებიდან აონ-ების გაფრქვევების შემცირებისა და, ასევე, საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესრულების მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით შემუშავდა „ავტოგასამართი სადგურებისა და ავტოგასამართი კომპლექსების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის №60 დადგენილება და „ნავთობის ბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის №65 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტები, რომლებიც განხილულ იქნა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, საქართველოს რკინიგზის და ნავთობპროდუქტების იმპორტიორი კომპანიების წარმომადგენლებთან. ამავე პროექტის ფარგლებში ევროპელი ექსპერტის მიერ შეფასდა ბენზინის დისტრიბუციის სექტორის მზაობა აონ-ების გაფრქვევების შემცირების ახალი რეგულაციების დანერგვის თვალსაზრისით და შემუშავდა შესაბამისი ანგარიში. მიმდინარეობს დადგენილებების პროექტის განხილვა საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის წარმომადგენლებთან, რომლის შემდეგაც შემუშავდება პროექტების საბოლოო ვერსია და წარედგინება საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების საბოლოო ვადაა 2021 წელი. საანგარიშო პერიოდში ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულდა - ანგარიში ბენზინის შესანახი მოწყობილობების (ტერმინალებისა და ავტოგასამართი სადგურების) ინვენტარიზაციის შესახებ მომზადებულია და ასევე შემუშავებულია ცვლილებების პროექტები მთავრობების შესაბამის დადგენილებებში, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოგანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.3.: ბენზინის შესანახი და ჩასატვირთი მოწყობილობების ინვენტარიზაცია და მათთვის ტექნიკური მოთხოვნების დაწესება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების შესამცირებლად
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ანგარიში არსებული ობიექტების ინვენტარიზაციის შესახებ;	შესრულებული: შემუშავებული ანგარიში არსებული ობიექტების ინვენტარიზაციის შესახებ;

<p>განხორციელებული ცვლილებები „ავტოგასამართი სადგურებისა და ავტოგასამართი კომპლექსების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N60 დადგენილებასა და „ნავთობის ბაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N65 დადგენილებაში;</p> <p>ბენზინის შესანახი და გადასატვირთი ტერმინალებიდან გაფრქვევების რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი.</p>	<p>შემუშავებული საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტები საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის N60 და N65 დადგენილებებში ცვლილებების შეტანის თაობაზე;</p> <p>ამ ეტაპზე არ არის მონაცემები, ინდიკატორი არ შესრულებულა.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულებების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 4.1.4: ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობების დადგენა და აღნიშნული პროდუქტების ბაზარზე განთავსების რეგულაციების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებების შესაბამისად, აონ-ების გაფრქვევების შემცირების მიზნით დადგინდება აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობები ლაქებში, საღებავებსა და ზედაპირების დაფარვის სხვა საშუალებებში და განისაზღვრება მათი ბაზარზე განთავსების რეგულაციები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის მხარდაჭერით შემუშავდა „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტის სამუშაო ვერსია. ასევე, პროექტის ფარგლებში ევროპელი ექსპერტის მიერ შეფასდა ქვეყანაში წარმოებულ და იმპორტირებულ ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის კუთხით არსებული მდგომარეობა და შემუშავდა შესაბამისი ანგარიში. მიღებული ინფორმაცია

გამოყენებული იქნება აონ-ების ზღვრული შემცველობის განსაზღვრის პროცესში, ჩატარდა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ინსპექტორთა ტრენინგი, რათა მათ განახორციელონ ბაზარზე განთავსებულ პროდუქტში აონ-ების შემცველობის ეფექტური კონტროლი. აგრეთვე, ახალ რეგულაციასთან დაკავშირებით გაიმართა სამუშაო შეხვედრები სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტის, სსიპ ბაზარზე ზედამხედველობის სააგენტოს, საღებავების მწარმოებელი და იმპორტიორი კომპანიებისა და ა(ა)იპ ინფრასტრუქტურის მშენებელთა ასოციაციის წარმომადგენლებთან. ჩატარებული განხილვების საფუძველზე მიმდინარეობს დაგეგმვის პროექტის საბოლოო ვერსიის შემუშავება, რომლის შემდეგაც იგი წარედგინება საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების საბოლოო ვადაა 2021 წელი - საანგარიშო პერიოდში ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.4.: ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (VOC) შემცველობის მაქსიმალური (ზღვრული) მნიშვნელობების დადგენა და აღნიშნული პროდუქტების ბაზარზე განთავსების რეგულაციების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული საქართველოს მთავრობის დადგენილება "ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ"; საღებავებიდან და ლაქებიდან აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) გაფრქვევების რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი	შესრულებული: შემუშავებული „ლაქებსა და საღებავებში აქროლადი ორგანული ნივთიერებების (აონ) შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების, ანალიტიკური მეთოდებისა და კონტროლის სისტემის, მათ შორის პროდუქციის სავალდებულო ეტიკეტირების შემოღების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი; ამ ეტაპზე არ არის მონაცემები, ინდიკატორი არ შესრულდა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 4.1.5: ზოგიერთ თხევად საწვავში (მძიმე საწვავი, გაზოილი, საზღვაო საწვავი) გოგირდის შემცველობაზე ზღვრული ნორმების ამოქმედება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: 2016 წლის მდგომარეობით საქართველოს კანონმდებლობით არ იყო დადგენილი გოგირდის დიოქსიდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობები ზოგიერთ თხევად საწვავში (საზღვაო საწვავი, მძიმე საწვავი და გაზოილი). საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ფარგლებში, საქართველომ აიღო ვალდებულება, დაუახლოვდეს ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის შემცირების შესახებ დირექტივის (1999/32/EC) მოთხოვნებს და შეამციროს ზოგიერთი თხევადი საწვავის წვის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში გოგირდის ოქსიდების გაფრქვევა მასში გოგირდის შემცველობის მაქსიმალური ზღვრული მნიშვნელობების დაწესებით, რომლის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის, ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის, საკუთრების და გარემოს დაცვა მოსალოდნელი ზიანისგან.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სინჯების აღების სისტემის შესაქმნელად და ანალიზის მეთოდების დასადგენად შემუშავდა „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ ტექნიკურ რეგლამენტში“ ცვლილებების პროექტი. მიმდინარეობს პროექტის საბოლოო ვერსიის ჩამოყალიბება, რომელიც 2021 წელს წარედგინა საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების საბოლოო ვადაა 2021 წელი. ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულდა - საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 25 მაისის N256 დადგენილებით დამტკიცდა „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი და სინჯების აღების პროცედურის, ანალიტიკური მეთოდებისა და მათი განხორციელების წესის დასადგენად შემუშავდა აღნიშნულ დადგენილებაში ცვლილების პროექტის სამუშაო ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნებებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.5.: ზოგიერთ თხევად საწვავში (მძიმე საწვავი, გაზოილი, საზღვაო საწვავი) გოგირდის შემცველობაზე ზღვრული ნორმების ამოქმედება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: მიღებული საკანონმდებლო აქტი „ზოგიერთი თხევადი საწვავის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“ (რომელიც ასევე ადგენს სინჯების აღების პროცედურას, ანალიტიკურ მეთოდებსა და მათი განხორციელების წესს)</p> <p>თხევადი საწვავის მოხმარებისას გაფრქვეული გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) რაოდენობის შემცირება, ტ/წელი</p>	<p>შესრულებული: დამტკიცებული „ზოგიერთ თხევად საწვავში გოგირდის შემცველობის ზღვრული მნიშვნელობების დადგენის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი;</p> <p>შემუშავებული სინჯების აღების პროცედურის, ანალიტიკური მეთოდებისა და მათი განხორციელების წესის სამუშაო ვერსია;</p> <p>მონაცემები ამ ეტაპზე არ არსებობს</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X			

ქმედება 4.1.6: საავტომობილო დიზელის საწვავის ხარისხის ეტაპობრივი მიახლოება ევროკავშირის სტანდარტებთან

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: თბილისსა და საქართველოს სხვა დიდ ურბანულ დასახლებებში ჰაერის დაბინძურების მთავარი წყარო არის ავტოსატრანსპორტო სექტორი, რისი გამომომწვევი ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზია საავტომობილო საწვავის, კერძოდ დიზელის არასათანადო ხარისხი. ქმედების მიზანია დიზელის საწვავის ხარისხის გაუმჯობესების გზით ატმოსფერული ჰაერის დამბინძურებლების, განსაკუთრებით გოგირდის ორჟანგის გაფრქვევების შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ეტაპობრივად მიმდინარეობს დიზელის საწვავის ხარისხის გაუმჯობესება. კერძოდ, „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 28 დეკემბრის N238 დადგენილებაში განხორციელებული ცვლილებების მიხედვით 2019 წლის 1 იანვრიდან დიზელის საწვავში გოგირდის შემცველობა 3-ჯერ შემცირდა და ე.წ. ევრო 4-ის სტანდარტს გაუტოლდა, ხოლო 2022 წლის 1 იანვრიდან დიზელის საწვავის დადგენილებით განსაზღვრული ყველა კომპონენტი ევრო 5 ნორმას გაუტოლდება;

- ევროპულ სტანდარტებთან დიზელის საწვავის ხარისხობრივი ნორმების კიდევ უფრო დაახლოვების მიზნით შემუშავდა ცვლილებების პროექტი „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 28 დეკემბრის N238 დადგენილებაში. პროექტი ითვალისწინებს ნორმაში ევროდირექტივით განსაზღვრული სხვა პარამეტრების დამატებას, რაც გააუმჯობესებს ავტომობილებში წვის პროცესს, შედეგად კი შემცირდება აზოტის დიოქსიდისა და მყარი ნაწილაკების გაფრქვევა და გაუმჯობესდება ჰაერის ხარისხი.
- საწვავის ხარისხის ეროვნულ სტანდარტთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით სამინისტროს ინიციატივით მიმდინარეობს ქვეყანაში საწვავის ხარისხის სახელმწიფო კონტროლი, რომლის ფარგლებში 2020 წელს ავტოგასამართ სადგურებზე აღებულ იქნა დიზელში გოგირდის შემცველობაზე 43 სინჯი. (2017-2019 წლებში 343 სინჯი).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები სრულად შესრულდა - დამტკიცდა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 15 დეკემბრის №559 დადგენილება „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 25 დეკემბრის №238 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე. დიზელის საწვავში გოგირდის შემცველობა 3-ჯერ შემცირდა. დიზელში გოგირდის შემცველობის კონტროლის მიზნით ავტოგასამართ სადგურებზე აღებულ იქნა 343 სინჯი. ასევე შემუშავდა ცვლილებების პროექტი, რომლითაც დიზელის ხარისხის სტანდარტი ევროკავშირის ნორმებს კიდევ უფრო დაუახლოვდება, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.1 ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.6.: საავტომობილო დიზელის საწვავის ხარისხის ეტაპობრივი მიახლოება ევროკავშირის სტანდარტებთან
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებები;	შესრულებული: დამტკიცებული საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 15 დეკემბრის №559 დადგენილება „დიზელის საწვავის შემადგენლობის ნორმების, ანალიზის მეთოდებისა და მათი დანერგვის ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 25 დეკემბრის №238 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე;
გოგირდის შემცველობაზე აღებული სინჯების რაოდენობა;	აღებული 343 სინჯი ავტოგასამართ სადგურზე გოგირდის შემცველობაზე;

დიზელის საწვავზე მომუშავე ავტომობილებიდან გოგირდის დიოქსიდის (SO2) გაფრქვევების მოცულობა შემცირებულია 33%-ით	დიზელის საწვავში 66%-ით შემცირებული გოგირდის შემცველობა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
შესრულებების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 4.1.9: ავტოპარკის მოდერნიზაციისა და ეკოლოგიურად სუფთა ავტომობილების გამოყენების ხელშეწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო.

ქმედების მიზანი: საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სუფთა და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო ჰაერის უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მუშაობა აღნიშნულ საკითხზე, გაეროს შიგა ტრანსპორტის კომიტეტის დახმარებით, გაეროს ექსპერტსა და სსიპ „სახმელეთო ტრანსპორტის სააგენტოს“ უსაფრთხოების სამსახურის სპეციალისტებთან თანამშრომლობის შედეგად, შემუშავდა „ტიპის აღიარების“ 1958 წლის გაეროს შეთანხმების საქართველოს კანონმდებლობაში იმპლემენტაციის სამოქმედო გეგმა (იმპლემენტაციის პროცესი შედგება 4 ფაზისგან და დასრულდება დაახლოებით 7-8 წელში).

აღსანიშნავია, რომ გაეროს 1958 წლის შეთანხმების სრულად იმპლემენტაცია ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ავტოპარკის განახლებას (რაც ასევე მოიცავს ეკოლოგიურად სუფთა ავტომობილების ავტოპარკის ზრდას) და ავტოწარმოების განვითარებას.

აღნიშნული გეგმის ფარგლებში, კერძოდ, გეგმით გათვალისწინებული პირველი ფაზის საფუძველზე, განხორციელდა „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების პროექტისა და შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტის პროექტის (გაეროს 1958 წლის შეთანხმების საფუძველზე ტიპის აღიარების მინიჭებისა და შესაბამისი ტექნიკური სერვისის საწარმოს განსაზღვრის წესის შესახებ) შემუშავება. რამდენადაც აღნიშნული პროექტები შედგენილია ინგლისურ ენაზე, საჭირო გახდა მათი ქართულ ენაზე ოფიციალურად თარგმნა.

აღნიშნული პროექტები სახმელეთო ტრანსპორტის სააგენტოში გადის სამართლებრივ ექსპერტიზას, რომლის დასრულების შემდეგ, მათ მიეცემათ მსვლელობა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა. კერძოდ, შედგენილია სამოქმედო გეგმა რის შესაბამისადაც შემუშავდა „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების პროექტი და შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნებებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.1. ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების შემცირება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.1.9: ავტოპარკის მოდერნიზაციისა და ეკოლოგიურად სუფთა ავტომობილების გამოყენების ხელშეწყობა.
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ეკოლოგიურად სუფთა ავტომობილების გაზრდილი რაოდენობა	შესრულებული: 2020 წელს რეგისტრირებულია 19 889 ჰიბრიდული და 361 ელექტრო ავტომობილი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 4.2: ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება

ქმედება 4.2.1: მონიტორინგის ქსელის სრული ავტომატიზაცია და შემდგომი გაფართოება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის არსებული ქსელის თანდათანობითი გაფართოება და ავტომატიზაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2017-2020 წწ განმავლობაში მონიტორინგის ქსელზე დამატებული იქნა 3 ახალი ავტომატიზებული სადგური და 1 მობილური სადგური.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა, ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის არსებული ქსელი 2017-2020 წლების განმავლობაში თანდათანობით გაფართოვდა 3 ახალი ავტომატიზებული სადგურით და 1 მობილური სადგურის დამატებით.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.1.: მონიტორინგის ქსელის სრული ავტომატიზაცია და შემდგომი გაფართოება

პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მონიტორინგის ქსელს დამატებული სულ მცირე 3 ახალი ავტომატიზებული სადგური და 1 მობილური სადგური	შესრულებული: მონიტორინგის ქსელზე დამატებული იქნა 3 ახალი ავტომატიზებული სადგური და 1 მობილური სადგური.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი X				
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 4.2.3: ჰაერის ხარისხის შეფასებისა და მართვის მიზნით ქვეყნის ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფა და კატეგორიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მიზეზები და სახეები საქართველოს სხვადასხვა ნაწილში რამდენადმე განსხვავებულია, რისი გათვალისწინებაც აუცილებელია ატმოსფერული ჰაერის დაცვის ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებისას. ევროკავშირის ატმოსფერული ჰაერის დაცვის სისტემა ითვალისწინებს ქვეყნის ტერიტორიის დაყოფას ზონებად და აგლომერაციებად ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვისა და მონიტორინგის მიზნებისათვის, რაც უზრუნველყოფს თითოეულ მათგანში დაბინძურების შემცირების კონკრეტული ღონისძიებების გატარებას. კერძოდ, იმ ზონებსა და აგლომერაციებში, სადაც ფიქსირდება დაბინძურების პრობლემა ან პრობლემის წარმოქმნის რისკი, მუშავდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმები და მოკლევადიანი სამოქმედო გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს პარლამენტის მიერ 2020 წლის 22 მაისს მიღებულ იქნა საქართველოს კანონი №5948-სს „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე, რომლითაც განისაზღვრა, რომ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ვალდებულია 2021 წლის 1 სექტემბრამდე გამოსცეს ბრძანება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის ზონები და აგლომერაციების დამტკიცების შესახებ. შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტის „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ ფარგლებში შემუშავდა ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის განვითარების საგზაო რუკა, რომელიც მოიცავს ევროპელი ექსპერტის მიერ შემოთავაზებულ საქართველოს

ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად გადანაწილების პირველად მონახაზს. აღნიშნულ შემოთავაზებაზე დაყრდნობით დაგეგმილია შესაბამისი ნორმატიული აქტის შემუშავება და დამტკიცება 2021 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავდა საქართველოს ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად გადანაწილების პირველადი მონახაზი, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.3.: ჰაერის ხარისხის შეფასებისა და მართვის მიზნით ქვეყნის ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფა და კატეგორიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი „საქართველოს ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად დაყოფის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებული საქართველოს ტერიტორიის ზონებად და აგლომერაციებად გადანაწილების პირველადი მონახაზი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება			X		
რეიტინგი					
განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 4.2.4: ყოველკვარტალურად ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების ჩატარება საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

აქტივობის მიზანი: აქტივობის მიზანია საქართველოს ქალაქებში ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების რეგულარული ჩატარება და მიღებული ყველა დაინტერესებული მხარისთვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

განხორციელებული ღონისძიებები

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვები ჩატარდა საქართველოს 25 ქალაქში 4 ეტაპად. განისაზღვრა აზოტის დიოქსიდის, ბენზოლისა და ოზონის კონცენტრაციები. შედეგები კვარტალურად ქვეყნდებოდა ჰაერის ხარისხის პორტალზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

ქმედების ინდიკატორი სრულად შესრულდა, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვები ჩატარდა საქართველოს 25 ქალაქში 4 ეტაპად. ფაქტობრივი ბიუჯეტია 68,618.37 ლარი.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.4.: ყოველკვარტალურად ჰაერის ხარისხის ინდიკატორული გაზომვების ჩატარება საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გამოქვეყნებული კვარტალური ანგარიშები ჰაერის ხარისხის შესახებ კონკრეტული დამაბინძურებლების კუთხით	შესრულებული: ინდიკატორული გაზომვების შედეგები კვარტალურად ქვეყნდებოდა ჰაერის ხარისხის პორტალზე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 68,618.37 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
					X

ქმედება 4.2.5: ჰაერის ხარისხის შეფასების რეჟიმისა და კრიტერიუმების დადგენა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების და მისი დაბინძურების პრევენციისა და შემცირებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შეფასების ევროპული სტანდარტების დანერგვას, რომლის საშუალებით, ევროპული კრიტერიუმების შესაბამისად, გაუმჯობესდება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის კონტროლის, მონიტორინგისა და შეფასების არსებული პრაქტიკა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტის „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ მხარდაჭერით შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2008/50/EC და 2004/107/EC დირექტივების შესაბამისად საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“. ჩატარდა დადგენილების პროექტის შიდა განხილვები და იგი უახლოეს მომავალში წარედგინა საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორები უმეტესწილად შესრულდა - მიღებულია საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 27 ივლისის №383 დადგენილება „ტექნიკური რეგლამენტი – ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ“ და შემუშავდა „ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2008/50/EC და 2004/107/EC დირექტივების შესაბამისად საქართველოში ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების დონეზე დაკვირვების პუნქტების/სადგურების მინიმალური სტანდარტული რაოდენობის, განლაგებისა და ფუნქციონირების წესების, აგრეთვე დაბინძურების დონის გაზომვის სტანდარტული მეთოდების ჩამონათვალის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.2 ჰაერის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.2.5.: ჰაერის ხარისხის შეფასების რეჟიმისა და კრიტერიუმების დადგენა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი „ჰაერის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“;	შესრულებული: დამტკიცებული კანონქვემდებარე აქტი „ჰაერის ხარისხის სტანდარტების შესახებ“;
მიღებული კანონქვემდებარე აქტი ჰაერის ხარისხის შეფასების მოთხოვნებთან დაკავშირებით.	შემუშავებული კანონქვემდებარე აქტი ჰაერის ხარისხის შეფასების მოთხოვნებთან დაკავშირებით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 4.3: გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესება და გაფრქვევების პროგნოზირების სისტემის დანერგვა

ქმედება 4.3.2: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგებიდან გაფრქვევების ინვენტარიზაციის შემდგომი განვითარება და პროგნოზირების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ძირითადი წყაროების იდენტიფიცირებისა და მათგან გაფრქვევების შემცირების ეფექტიანი პოლიტიკის შემუშავებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების აღრიცხვის გაუმჯობესება და გაფრქვევათა პროგნოზირების სისტემის შექმნა, რასაც სწორედ აღნიშნული ქმედება ისახავს მიზნად.

„შორ მანძილებზე ჰაერის ტრანსსასაზღვრო დაბინძურების კონვენციის“ ოქმი ევროპაში ჰაერის დამბინძურებლების შორ მანძილებზე გავრცელების მონიტორინგისა და შეფასების ერთობლივი პროგრამის გრძელვადიანი დაფინანსების შესახებ (EMEP) ავალდებულებს წევრ ქვეყნებს წარადგინონ ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის ყოველწლიური მონაცემები 1990 წლიდან და აგრეთვე, პროგნოზული მონაცემები. საქართველოს მიერ წარდგენილი ბოლო ინვენტარიზაციის ანგარიში მოიცავდა მხოლოდ 2007-2017 წლების მონაცემებს და აღნიშნული პერიოდისთვისაც გარკვეული სექტორებისთვის მონაცემები არ აღირიცხებოდა ეროვნულ დონეზე შესაბამისი ინფორმაციის ნაკლებობის გამო.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„შორ მანძილებზე ჰაერის ტრანსსასაზღვრო დაბინძურების კონვენციის“ ოქმი ევროპაში ჰაერის დამბინძურებლების შორ მანძილებზე გავრცელების მონიტორინგისა და შეფასების ერთობლივი პროგრამის გრძელვადიანი დაფინანსების შესახებ (EMEP) ავალდებულებს წევრ ქვეყნებს წარადგინონ ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის ყოველწლიური მონაცემები 1990 წლიდან და აგრეთვე, პროგნოზული მონაცემები. საქართველოს მიერ წარდგენილი ბოლო ინვენტარიზაციის ანგარიში მოიცავდა მხოლოდ 2006-2018 წლების მონაცემებს და აღნიშნული პერიოდისთვისაც გარკვეული სექტორებისთვის მონაცემები არ აღირიცხებოდა ეროვნულ დონეზე შესაბამისი ინფორმაციის ნაკლებობის გამო.

შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტის „ჰაერის ხარისხის მართვის შესაძლებლობების გაუმჯობესება საქართველოში“ ფარგლებში მოწვეული ექსპერტის მიერ შემუშავდა ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების პროგნოზირების ანგარიში, რომელიც მოიცავს პროგნოზულ მონაცემებს 2020, 2025 და 2030 წლებისთვის. აგრეთვე, ჩატარდა სამინისტროს სპეციალისტების ტრენინგი პროგნოზირების სისტემის გამოყენებასთან დაკავშირებით. მომზადდა და EMEP-ის სამდივნოს წარედგინა 2007-2018 წლებში სხვადასხვა

სექტორებიდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ანგარიში. ანგარიშში გათვალისწინებულ იქნა საერთაშორისო ექსპერტების რეკომენდაციები და საქართველო დაჯილდოვდა EMEP-ის სამდივნოსგან მნიშვნელოვნად გაუმჯობესებული ანგარიშის წარმოდგენისთვის. აგრეთვე, ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში, ეროვნული ექსპერტის მიერ შემუშავდა ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის ანგარიში, რომელიც მოიცავს მონაცემებს 1990 წლიდან 2018 წლამდე. ასევე, შეივსო ნაკლოვანი მონაცემები სხვადასხვა სექტორისთვის. შესაბამისად, EMEP-ის სამდივნოში საქართველოს მიერ წარსადგენი მომდევნო ინვენტარიზაციის ანგარიში გაცილებით უფრო სრულყოფილი იქნება და მოიცავს 1990-2019 წლების პერიოდს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა - მომზადდა და EMEP-ის სამდივნოს წარედგინა 2007-2018 წლების ეროვნული ანგარიში წლიური გაფრქვევების შესახებ. ამასთანავე, შემუშავდა ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის ანგარიში, რომელიც მოიცავს მონაცემებს 1990 წლიდან 2018 წლამდე. შესაბამისად, გაიზარდა გაფრქვევების ინვენტარიზაციის მასშტაბი და გაუმჯობესდა ხარისხი. შემუშავდა გაფრქვევების პროგნოზირების ანგარიში, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ნაწილობრივ ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 4.3 გაფრქვევების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესება და გაფრქვევების პროგნოზირების სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 4.3.2.: ეკონომიკის სხვადასხვა დარგებიდან გაფრქვევების ინვენტარიზაციის შემდგომი განვითარება და პროგნოზირების სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ეროვნული ანგარიში წლიური გაფრქვევების შესახებ; გაფრქვევების ინვენტარიზაციის მასშტაბის გაზრდა და ხარისხის გაუმჯობესება; მიმდინარეობს გაფრქვევების პროგნოზირება.	შესრულებული: მომზადებული ეროვნული ანგარიში წლიური გაფრქვევების შესახებ; გაფრქვევების ინვენტარიზაციის გაზრდილი მასშტაბის გაზრდა და გაუმჯობესებული ხარისხი; მომზადებული გაფრქვევების პროგნოზირების ანგარიში.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
--	--	-----------------	----------------------	---------------------	-------------	--

შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი	X				
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

თავი 5: ნარჩენების მართვა

თავი 5 - ნარჩენების მართვა - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 14 ქმედებას. ამოცანები ორიენტირებულია ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბებაზე, ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, ასევე, „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპისა და მწარმოებელის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელებაზე.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შეადგინა 19,802,181 ლარი.

მეზუთე თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ მიღებულია 8 ახალი საკანონმდებლო აქტი, შემუშავებული „ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის“ სტრატეგიის პირველადი სამუშაო ვერსია და 2 ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი;
- ⇒ შემუშავდა კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“, რომელიც სრულ შესაბამისობაშია ბაზელის კონვენციასთან;
- ⇒ ყველა მუნიციპალიტეტს დამტკიცებული აქვს ნარჩენების მართვის გეგმები;
- ⇒ მიმდინარეობდა არასახიფათო ნარჩენების განთავსების 4 ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის) და ნარჩენების გადამტვირთავი 12 ახალი სადგურის საპროექტო სამუშაოები.

ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 19,802,181 ლარი.

ამოცანა 5.1: ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება

ქმედება 5.1.1: ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ჰარმონიზება ევროკავშირის მოთხოვნებთან ჰასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანს ნარჩენების მართვის სფეროში თანამედროვე ევროპული პრაქტიკის დანერგვა და ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესრულება წარმოადგენს, რომლის თანახმადაც საქართველო ვალდებულია მოახდინოს ეროვნული კანონმდებლობის ევროპული კანონმდებლობას დაახლოება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ნარჩენების მართვის კოდექსიდან გამომდინარე შემუშავებულია „ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის“ სტრატეგიის პირველადი სამუშაო ვერსია. ამ ეტაპზე გრძელდება სტრატეგიაზე მუშაობა. შემუშავდა 6 ტექნიკური რეგლამენტების პროექტი, რომლებიც მიზნად ისახავს მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების დანერგვას, აქედან 4 ტექნიკური რეგლამენტი საქართველოს მთავრობის დადგენილებით იქნა მიღებული ესენია:

ტექნიკური რეგლამენტი „ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების მართვის შესახებ“ (N326; 25.05.2020); ტექნიკური რეგლამენტი „ბატარეებისა და აკუმულატორების ნარჩენების მართვის შესახებ“ (N324; 25.05.2020). ტექნიკური რეგლამენტი „საბურავების ნარჩენების მართვის შესახებ“ (N325; 25.05.2020); ტექნიკური რეგლამენტი „ნარჩენი ზეთების მართვის შესახებ“ (N327; 25.05.2020). ხოლო 2 ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი უახლოეს პერიოდში გადაეგზავნება მთავრობას. ასევე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებებით დამტკიცებულია: „საბურავების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“ (N2-772; 31.08.2020). „ნარჩენი ზეთების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“ (N2-773; 31.08.2020). „ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“ (N2-774; 31.08.2020). „ბატარეებისა და აკუმულატორების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“ (N2-775; 31.08.2020).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ძირითადად შესრულებულია - მიღებულია 8 ახალი საკანონმდებლო აქტი; შემუშავდა „ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის“ სტრატეგიის პირველადი სამუშაო ვერსია, შემუშავდა 2 ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.1.: ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ჰარმონიზება ევროკავშირის მოთხოვნებთან
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნარჩენების მართვის ეროვნული კანონმდებლობა ევროკავშირის დირექტივებთან/რეგულაციებთან შესაბამისობაშია	შესრულებული: მიღებული 8 ახალი საკანონმდებლო აქტი, შემუშავებული „ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის“ სტრატეგიის პირველადი სამუშაო ვერსია და 2 ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
--	--	-----------------	----------------------	---------------------	-------------	--

შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 5.1.2: ნარჩენების მართვის ეროვნულ კანონმდებლობაში საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველოს და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული ვალდებულებების გარდა საქართველოს სხვადასხვა საერთაშორისო კონვენციებით განსაზღვრული ვალდებულებებიც გააჩნია - ერთ-ერთი მათგანია ბაზელის კონვენცია (სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასა და მათ განთავსებაზე კონტროლის შესახებ). აღნიშნული ქმედება ეროვნული კანონმდებლობის ბაზელის კონვენციასთან შესაბამისობაში მოყვანას ეხება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავდა კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ (ახალი რედაქცია). ახალი კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ სრულ შესაბამისობაშია ბაზელის კონვენციასთან და მოხდება მისი მოთხოვნების სრული ასახვა. დაგეგმილია კანონის პროექტის საქართველოს პარლამენტში წარდგენა 2021 წლის გაზაფხულის სესიისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - ახალი კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ შემუშავებულია და დაგეგმილია 2021 წლის გაზაფხულზე პარლამენტისთვის წარდგენა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.2.: ნარჩენების მართვის ეროვნულ კანონმდებლობაში საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: განახლებული კანონმდებლობა (საქართველოს კანონი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტისა და ტრანზიტის შესახებ“), ბაზელის კონვენციასთან შესაბამისობაშია	შესრულებული: შემუშავდა კანონპროექტი „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“, რომელიც სრულ შესაბამისობაშია ბაზელის კონვენციასთან
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 5.1.3: პირველი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების (5-წლიანი) შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსის თანახმად, თითოეულმა მუნიციპალიტეტმა უნდა შეიმუშაოს და დაამტკიცოს მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის 5 წლიან გეგმა. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიას და ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მონაწილეობს აღნიშნული სამოქმედო გეგმების შემუშავებაში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

დღეისათვის ყველა მუნიციპალიტეტს შემუშავებული და დამტკიცებული აქვს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი შესრულებულია - ყველა მუნიციპალიტეტს დამტკიცებული აქვს ნარჩენების მართვის გეგმა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.3.: პირველი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების (5-წლიანი) შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ნარჩენების მართვის გეგმები ყველა მუნიციპალიტეტისთვის	შესრულებული: ყველა მუნიციპალიტეტს დამტკიცებული აქვს ნარჩენების მართვის გეგმები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 5.1.4: კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების/განხორციელების მონიტორინგი და კონტროლი

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსდ გარემოზე ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად საქართველოში მოქმედ კომპანიებს აქვთ ვალდებულება შეიმუშაონ და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმონ კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის განმავლობაში სამინისტროს მიერ განხილულია 200-მდე კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა; 4000-მდე კომპანიას დანიშნული ჰყავს გარემოსდაცვითი მმართველი და მათი ვინაობის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილია სამინისტროში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულებულია - 2020 წლის განმავლობაში განხილულია და შესაბამისი პასუხი გაგზავნილია 400-მდე კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის თაობაზე. თუმცა პროცესი ამ ეტაპზე არ ჩერდება, დაწყებულია 2016 წლიდან და გაგრძელდება მომდევნო წლებშიც, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.4.: კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების/განხორციელების მონიტორინგი და კონტროლი
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმებული კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების რაოდენობა	შესრულებული: 2020 წლის განმავლობაში განხილული იყო 200-მდე კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X			

ქმედება 5.1.6: სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება ითვალისწინებს საქართველოში სახიფათო ნარჩენების მართვის მოქმედი წესების შეფასებას და სახიფათო ნარჩენების ინვენტარიზაციას, რის შემდეგაც უნდა ჩამოყალიბდეს თანამედროვე პრინციპებზე დაფუძნებული სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემის კონცეფცია და დაიწყოს აღნიშნული სისტემის შექმნა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (EBRD) მიერ დაფინანსებულ პროექტის და ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში, ჩატარდა სახიფათო ნარჩენების მართვის პირველადი შეფასება, ტექნიკური ეკონომიკური კვლევა,

ევროკავშირის პროექტის „ტექნიკური დახმარება საქართველოში ნარჩენების სისტემების სრულყოფისათვის“ ფარგლებში შემუშავდა “სახიფათო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის” პროექტი და ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მუშაობა სახიფათო ნარჩენების შეგროვების და დამუშავების ეროვნული სისტემის შექმნასთან დაკავშირებით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

აქტივობა ნაწილობრივ შესრულებულია - შემუშავებულია სახიფათო ნარჩენების მართვის გეგმის პროექტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.6.: სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: სახიფათო ნარჩენების განცალკევებული შეგროვების შექმნილი სისტემა; რეგისტრირებული/სერტიფიცირებული ოპერატორების რაოდენობა.	შესრულებული: შემუშავდა “სახიფათო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის” პროექტი; ინდიკატორი შესრულება არ დაწყებულა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

ქმედება 5.1.7: კონკრეტული ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად, 2019 წლის 1 დეკემბრიდან უნდა ამოქმედდეს მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების პრინციპი. ამისთვის აუცილებელია ნორმატიული აქტებით კონკრეტულად განისაზღვროს რა ვალდებულებები აქვთ სხვადასხვა მწარმოებლებს.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების დანერგვის მიზნით შემუშავდა 6 დადგენილების პროექტი, აქედან 4 ტექნიკური რეგლამენტი 2020 წლის 25 მაისს დამტკიცებული იქნა საქართველოს მთავრობის მიერ. ესენია: ტექნიკური რეგლამენტი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების

ნარჩენების მართვის შესახებ“; „ტექნიკური რეგლამენტი ბატარეებისა და აკუმულატორების ნარჩენების მართვის შესახებ“; „ტექნიკური რეგლამენტი საბურავების ნარჩენების მართვის შესახებ“ და „ტექნიკური რეგლამენტი ნარჩენი ზეთების მართვის შესახებ“. ასევე მომზადებულია რეგლამენტების პროექტები: „შეფუთვის ნარჩენების მართვის შესახებ“ და ხმარებიდან ამოღებული ავტოსატრანსპორტო საშუალებების მართვის შესახებ“ - რომლებიც უახლოეს პერიოდში წარედგინება საქართველოს მთავრობას. ასევე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 31 აგვისტოს N2-772 – N2-775 ბრძანებებით დამტკიცებული იქნა: „საბურავების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“. „ნარჩენი ზეთების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“. „ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“. „ბატარეებისა და აკუმულატორების ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ელექტრონული რეესტრის წარმოების წესი“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ძირითადად შესრულდა: შემუშავებულია 6 ტექნიკური რეგლამენტი, აქედან 4 მიღებულია საქართველოს მთავრობის მიერ 2 ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი უახლოეს პერიოდში წარედგინება მთავრობას. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებულია რეგისტრაციის 4 წესი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.7.: კონკრეტული ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კანონმდებლობა მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების (მგვ) შესახებ ძალაშია	შესრულებული: მიღებულია 4 ტექნიკური რეგლამენტი, 2 რეგლამენტის პროექტი შემუშავებულია და წარედგინება საქართველოს მთავრობას. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებებით დამტკიცებულია 4 რეგისტრაციის წესი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 5.1.8: ნარჩენების შეგროვების მინიმალური მაჩვენებლის მიღწევა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსში განსაზღვრულია 2020 წლისთვის შესაგროვებელი ნარჩენების სამიზნე მაჩვენებლები - მუნიციპალური ნარჩენების 90% და სახიფათო ნარჩენების 50%.

განხორციელებული ღონისძიებები:

თითოეულ მუნიციპალიტეტს შემუშავებული და დამტკიცებული აქვს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც 2020 წლისათვის განსაზღვრული აქვთ შესაბამისი ქმედებები;

სახიფათო ნარჩენების ახალი სისტემის შექმნა მხოლოდ საწყის ეტაპზეა. თუმცა ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შესაბამისად, კომპანიები ახორციელებენ ნარჩენების სწორ მართვას და მათ მიერ წარმოდგენილი გეგმების მიხედვით, სახიფათო ნარჩენები გადაეცემა მხოლოდ შესაბამისი ნებართვის მქონე კომპანიებს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულებულია - მუნიციპალიტეტებს შემუშავებული და დამტკიცებული აქვს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც 2020 წლისათვის განსაზღვრული აქვთ შესაბამისი ქმედებები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.1 ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.1.8.: ნარჩენების შეგროვების მინიმალური მაჩვენებლის მიღწევა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შეგროვებულია: მუნიციპალური ნარჩენები - 90% სახიფათო ნარჩენები - 50%	შესრულებული: მუნიციპალიტეტებს შემუშავებული და დამტკიცებული აქვს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
		განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებს პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X		

ამოცანა 5.2: ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება

ქმედება 5.2.1: არსებული ოფიციალური ნაგავსაყრელების დახურვა და გარდამავალ პერიოდში მათი მართვის და ოპერირების გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“

ქმედების მიზანი: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ ამჟამად მართავს 54 (31 განახლებული და 23 დახურული) მუნიციპალურ ნაგავსაყრელს - კომპანიის მიზანია არსებული ნაგავსაყრელების მართვა, კეთილმოწყობა, ეტაპობრივი დახურვა, გარდამავალ პერიოდში მათი ოპერირების გაუმჯობესება და ახალი ევროსტანდარტების შესაბამისი რეგიონული ნარჩენების განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელების) მშენებლობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ მართვაში არსებული 31 მოქმედი ნაგავსაყრელის და 5 ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის ოპერირება, ასევე, 23 დახურული ნაგავსაყრელის მართვა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულებულია - საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა არსებული ნაგავსაყრელების ექსპლუატაცია, დახურული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მართვა არსებული სტანდარტების შესაბამისად. ახალი ნაგავსაყრელების კეთილმოწყობა, ან დახურვა არ განხორციელებულა. ქმედება 2025 წლამდე გრძელდება. ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა - ჯამში დღემდე კეთილმოწყობილია 31 და დახურულია 23 ნაგავსაყრელი (2020 წ.). გეგმით (2017-2021წწ.) ქმედების მთლიანი ბიუჯეტი განსაზღვრული იყო 18,000,000 ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდის (2020 წ) ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა 15,100,000 ლარი.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.1: არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა და გარდამავალ პერიოდში მათი მართვის და ოპერირების გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“

საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განახლებული ნაგავსაყრელების რაოდენობა 0; დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა 1.	შესრულებული: საანგარიშო პერიოდში ახალი ნაგავსაყრელების კეთილმოწყობა, ან დახურვა არ განხორციელებულა. ჯამში დღემდე კეთილმოწყობილია 31 და დახურულია 23 ნაგავსაყრელი (2020 წ.); შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ მართავს აგრეთვე 5 ნარჩენების გადამტვირთავ სადგურს.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 15,100,000 ლარი

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 5.2.2: სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა

კასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს მუნიციპალიტეტები

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოში არსებული არაოფიციალური, სტიქიური ნაგავსაყრელების თანდათანობითი ლიკვიდაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები:

თითოეულ მუნიციპალიტეტს შემუშავებული და დამტკიცებული აქვს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც გაწერილი აქვთ სტიქიური ნაგავსაყრელების ლიკვიდაციის ღონისძიებები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მუნიციპალიტეტების მიერ დამტკიცებული ნარჩენების მართვის გეგმები ითვლისწინებს სტიქიური ნაგავსაყრელების ლიკვიდაციას და ნაწილი სტიქიური ნაგავსაყრელებისა ლიკვიდირებულია, თუმცა საანგარიშო პერიოდში ამ კუთხით ჯერ განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ ზუსტი მონაცემები არ არის. თუმცა 2018 წლის მონაცემებით (პროექტის „დავასუფთაოთ საქართველო - საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და მისი ჩართვა მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის გაუმჯობესების პროცესში“) ქვეყნის მასშტაბით გამოვლენილი იქნა ჯამში 1315 სტიქიური ნაგავსაყრელი, რომელთაგანაც 1004

დასუფთავდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.2.: სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა	შესრულებული: შემუშავებული და დამტკიცებული მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა, სადაც გაწერილია სტიქიური ნაგავსაყრელების ლიკვიდაციის ღონისძიებები. ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, თუმცა ზუსტი მონაცემები სტიქიურად დახურული ნაგავსაყრელების შესახებ ცნობილი არ არის.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 5.2.3: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“

ქმედების მიზანი: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ მიზნად ისახავს მუნიციპალური ნაგავსაყრელების დახურვას, ახალი ევროსტანდარტების შესაბამისი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტების (ნაგავსაყრელების) მშენებლობასა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- მიმდინარეობს 4 ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის) და 12 ახალი ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის საპროექტო სამუშაოები;
- ქუთაისის მყარი ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროექტის ფარგლებში ქუთაისის რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის)

მშენებლობისთვის მიმდინარეობს ახალი ტერიტორიის შერჩევის პროცედურები.

- ქვემო ქართლის მყარი ნარჩენების მართვის პროექტში ჩატარდა კვლევები, მომზადდა სკოპინგის ანგარიშის დოკუმენტი და წარედგინა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით;
- სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონი მყარი ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროექტის ფარგლებში ჩატარებულია კვლევები, მომზადდა სკოპინგის ანგარიში და მიღებულ იქნა შესაბამისი დასკვნა. მიმდინარეობს გარემოზე ზემოქმედების ანგარიშისა და დეტალური დიზაინის მომზადება.
- ასევე მიმდინარეობს ნაგავსაყრელის მშენებლობისთვის ტერიტორიის შერჩევა კახეთის რეგიონისთვის;
- შიდა ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონებში რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის) მშენებლობისთვის მიმდინარეობს ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების შესაბამისი კვლევები.
- შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ მართავს 5 ნარჩენების გადამტვირთ სადგურს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, მიმდინარეობს არასახიფათო ნარჩენების განთავსების 4 ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის(ნაგავსაყრელის) და ნარჩენების გადამტვირთავი 12 ახალი სადგურის საპროექტო სამუშაოები. გეგმით (2017-2021წწ.) ქმედების მთლიანი ბიუჯეტი განსაზღვრული იყო 324,000,000 ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდის (2020 წ) ფაქტობრივმა შესრულებამ შეადგინა 4,702,181 ლარი.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.3: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო: შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების და გადამტვირთავი სადგურების რაოდენობა	შესრულებული: მიმდინარეობდა არასახიფათო ნარჩენების განთავსების 4 ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების განთავსების ობიექტის (ნაგავსაყრელის) და ნარჩენების გადამტვირთავი 12 ახალი სადგურის საპროექტო სამუშაოები
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 4,702,181 ლარი
-------------	----------------------------

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 5.2.4: სახიფათო ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვა/ტრანსპორტირება, დამუშავება, უსაფრთხოდ განთავსება და შენახვა შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებას მოითხოვს - რის შესრულებასაც ემსახურება აღნიშნული ქმედება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში: სახიფათო ნარჩენების დამუშავებაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაცემულია 10 კომპანიაზე; ნარჩენების შეგროვება ტრანსპორტირებაზე რეგისტრირებულია 30-მდე კომპანია; სახიფათო ნარჩენების დროებით დასაწყობებაზე რეგისტრირებულია 12 კომპანია; დაგეგმილია სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის და სხვა წინასწარი დამუშავების ობიექტების მოწყობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - სახიფათო ნარჩენების შეგროვება / ტრანსპორტირება/ დროებით დასაწყობებაზე, ასევე სახიფათო ნარჩენების დამუშავებაზე გაცემულია შესაბამისი რეგისტრაციები/გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებები. თუმცა, სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის (ნაგავსაყრელის) მოწყობა ჯერ არ დაწყებულა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.2 ნარჩენების გადამუშავებისა და უსაფრთხო განთავსების ინფრასტრუქტურის განვითარება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.2.4.: სახიფათო ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის მოწყობილი ინფრასტრუქტურის რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა

ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 5.3: „დამბინძურებული იხდის პრინციპისა“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებების განხორციელება

ქმედება 5.3.1: ხარჯების ანაზღაურების სისტემის შემუშავება კერძო სექტორისა და მუნიციპალიტეტებისთვის

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ნარჩენების მართვის მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურების ჩამოყალიბება როგორც კერძო სექტორის, ისე მუნიციპალიტეტებისთვის. მნიშვნელოვანია დანახარჯების ანაზღაურების ისეთი სისტემის შემოთავაზება, რომელიც უზრუნველყოფს მუნიციპალურ დონეზე მყარი ნარჩენების მართვის სისტემების მდგრადობას

განხორციელებული ღონისძიებები:

USAID-ის დახმარებით შემუშავებულ იქნა „საქართველოში ნარჩენების მართვის მომსახურების ტარიფებისა და დანახარჯების ანაზღაურების სისტემის შემუშავების ზოგადი მეთოდოლოგია“. აღნიშნულ მეთოდოლოგიის გამოყენება ნარჩენების მართვის მომსახურების ტარიფების დადგენისთვის იგეგმება რამდენიმე მუნიციპალიტეტის მიერ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორების შესრულება ახალი დაწყებულია - ამ ეტაპზე მხოლოდ ნარჩენების მართვის მომსახურების ტარიფების დადგენის საპილოტე მეთოდოლოგია არსებობს და მხოლოდ მისი გამოყენების შემდეგ იქნება შესაძლებელი მის ეფექტიანობაზე (ან პირიქით) საბარი. ამ ეტაპზე პირველი ნაბიჯები იდგმება მუნიციპალურ დონეზე ნარჩენების მართვის მომსახურების ანაზღაურების სისტემის შემუშავების კუთხით. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.3 „დამბინძურებული იხდის პრინციპისა“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებების განხორციელება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.3.1.: ხარჯების ანაზღაურების სისტემის შემუშავება კერძო სექტორისა და მუნიციპალიტეტებისთვის
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მუნიციპალიტეტებში დანერგილი ნარჩენების მოსაკრებელის ამოღების ეფექტიანი სისტემა და დადგენილი ნაგავსაყრელებზე ნარჩენების მიღების(ჭიშკრის) საფასური; კომპანიებისთვის განახლებული სატარიფო სისტემა.	შესრულებული: ნარჩენების მოსაკრებელის ამოღების სისტემის შექმნა ახალი დაწყებულია; კომპანიებისთვის სატარიფო სისტემა ჯერ არ განახლებულა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
					X	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 5.3.3: ზომების მიღება ნარჩენების სხვადასხვა სპეციფიკური ნაკადების მართვისთვის პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ნარჩენების მართვის კოდექსის მიხედვით აუცილებელია სხვადასხვა ტიპის ნარჩენების თანამედროვე სტანდარტებით მართვა - მოცემულია 2020 წლისთვის მისაღწევი სამიზნე მაჩვენებლები სპეციფიკური ნარჩენებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მოცემული მაჩვენებლები მიიღწევა მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების სისტემის შექმნისა და დანერგვის გზით. მიღებულია 4 ტექნიკური რეგლამენტი, 2 რეგლამენტის პროექტი მომზადებულია. რეგლამენტებში მოცემულია სპეციფიკური ნარჩენების შეგროვებისა და აღდგენის მიზნობრივი მაჩვენებლები წლების მიხედვით. ასევე საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებებით დამტკიცებულია მგვ-თან დაკავშირებული 4 რეგისტრაციის წესი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - სპეციფიკური ნარჩენების მართვის სამიზნე მაჩვენებლების მისაღწევად გასატარებელი ღონისძიებები და პროცესში ჩართული მხარეების მოვალეობები, ისევე

როგორც მისაღწევი მიზნობრივი მაჩვენებლები განსაზღვრულია კანონმდებლობით. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.3 „დამზინძურებელი იხდის პრინციპისა“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.3.3.: ზომების მიღება ნარჩენების სხვადასხვა სპეციფიკური ნაკადების მართვისთვის
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სათანადოდ მართული: ბატარეები - 20% ნარჩენი ზეთები - 50% შეფუთვის ნარჩენები - 40% ნემ - 20% საბურავები - 50% აკუმულატორები - 60% ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები - 20%	შესრულებული: ინდიკატორები არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

ქმედება 5.3.4: მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების წახალისების მექანიზმების განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს მწარმოებლის გაფართოებულ ვალდებულებასთან ერთად პეტის ბოთლების შეგროვების დეპოზიტური სისტემის შექმნასა და დანერგვას. (მოსახლეობის მოტივაცია, დაინტერესება ბოთლების შეგროვება/ჩაბარებაზე კომპანიების გაზრდილი ინტერესი რეციკლირებაზე.). ასევე, ქაღალდისა და ბიოდეგრადირებადი პარკების წარმოებისა და იმპორტის სტიმულირებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ განხორციელებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 5.3 „დამზინძურებელი იხდის პრინციპის“ და მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების განხორციელება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 5.3.4.: მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების წახალისების მექანიზმების განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემცირებული ნარჩენების და გაზრდილი რეციკლირებული სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადის რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

თავი 6: ქიმიური ნივთიერებების მართვა

თავი 6 - ქიმიური ნივთიერებების მართვა - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 13 ქმედებას. ამოცანები ორიენტირებული ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებაზე, სხვადასხვა სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების, მაგალითად, მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესებაზე და სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული მართვის სისტემის დანერგვაზე.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე-6 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების და ნარევების შესახებ“ კანონის სამუშაო ვერსია;
- ⇒ შემუშავდა „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონპროექტებზე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო ვერსია;
- ⇒ განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში;
- ⇒ მონრეალის ოქმის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით ინსტიტუციონალური გაძლიერების პროექტის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი, რომელიც ითვალისწინებს მაცივარაგენტების და მათ შორის ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2020 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 6.1: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 6.1.1: „ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ“ კანონის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება ითვალისწინებს ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში თანამედროვე საკანონმდებლო ჩარჩოს ჩამოყალიბებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს (CzDA) მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი "ქიმიური ნივთიერებების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება", რომლის ფარგლებში შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების და ნარევების შესახებ“ კანონპროექტის სამუშაო ვერსია ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციების მოთხოვნების შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების და ნარეგების შესახებ“ კანონპროექტის პირველადი სამუშაო ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.1.: „ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ“ კანონის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი „ქიმიური ნივთიერებების მართვის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებულია „ქიმიური ნივთიერებების და ნარეგების შესახებ“ კანონის სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 6.1.2: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის შექმნა და წარმოება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი) და ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის ფუნქციონირების აუცილებელი პირობაა შესაბამისი ერთიანი რეესტრის შექმნა, სადაც თავს მოიყრის მონაცემები იმპორტირებული, მოხმარებული და ექსპორტირებული ქიმიური ნივთიერებების, ასევე საქართველოში წარმოებული ქიმიური ნივთიერებების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროსთან ერთად

ახორციელებს შესაბამის ღონისძიებებს საშიში ქიმიური ნივთიერებების ეროვნული რეესტრის შექმნის მიზნით გერმანიის და ჩეხეთის ტექნიკური დახმარების პროექტების ფარგლებში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი რეესტრი ჯერ არ შექმნილა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.2.: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის შექმნა და წარმოება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო და ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების ერთიანი სახელმწიფო მოქმედი რეესტრი	შესრულებული: რეესტრი არ არის შემქნილი, ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი	X					

ქმედება 6.1.3: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების ერთიანი მექანიზმის შექმნა - არ ხორციელდება აღნიშნული ქმედება.

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების გამოვლენის, შემოწმებისა და შემდეგ განსახორციელებელი ღონისძიებების ერთიანი წესების სისტემის შემუშავებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ განხორციელებულა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება: არ განხორციელებულა.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.3.: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების ერთიანი მექანიზმის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ქიმიური ნივთიერებებით დაბინძურებული ობიექტების იდენტიფიცირების დამტკიცებული ერთიანი მექანიზმი	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი				X	
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი	X				

ქმედება 6.1.4: „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის შემუშავება/მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში საკანონმდებლო წესრიგის დამყარებისთვის მნიშვნელოვანია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის მიღება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჩეხეთის განვითარების სააგენტოს (CzDA) მხარდაჭერით მიმდინარეობს პროექტი "ქიმიური ნივთიერებების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება", რომლის ფარგლებში შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების შესახებ“ კანონპროექტის პირველადი სამუშაო ვერსია. ასევე შემუშავდა „ქიმიური ნივთიერებების რეგისტრაციის, შეფასების, სანქცირების და შეზღუდვის შესახებ“ და „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე აქტების პირველადი სამუშაო ვერსია ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციების მოთხოვნების შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა -შემუშავებულია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო

ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.4.: „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის შემუშავება/მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული ნორმატიული აქტი „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“	შესრულებული: შემუშავებულია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პირველადი სამუშაო ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 6.1.5: ტრენინგების ორგანიზება სსიპ - შემოსავლების სამსახურის შესაბამისი თანამშრომლებისათვის როტერდამის კონვენციით განსაზღვრული ქიმიური ნივთიერებების გადაზიდვების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროში საკანონმდებლო წესრიგის დამყარებისთვის მნიშვნელოვანია „ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირების და შეფუთვის შესახებ“ ნორმატიული აქტის მიღება

განხორციელებული ღონისძიებები:

შემუშავდა საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 დეკემბრის N593 დადგენილება, რომლითაც ცვლილება შევიდა საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 13 ივნისის N263 დადგენილებაში „ცალკეული საშიში ქიმიური ნივთიერებების და პესტიციდების ექსპორტ-იმპორტის წესისა და

წინასწარ დასაბუთებული თანხმობის პროცედურის შესახებ“. ამით ზემოაღნიშნული შესაბამისობაში იქნა მოყვანილი როტერდამის კონვენციის 2017 და 2019 წლების მხარეთა კონფერენციებზე მიღებულ გადაწყვეტილებებთან. აღნიშნული ცვლილების შესახებ საბაჟო დეპარტამენტი ინფორმირებულია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.1 ქიმიური ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.1.5.: ტრენინგების ორგანიზება სსიპ - შემოსავლების სამსახურის შესაბამისი თანამშრომლებისათვის როტერდამის კონვენციით განსაზღვრული ქიმიური ნივთიერებების გადაზიდვების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტრენინგებში მონაწილეთა რაოდენობა	შესრულებული: დაგეგმილი ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი			X			

ამოცანა 6.2: გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება

ქმედება 6.2.3: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასება და რემედიაციის ღონისძიებების განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასებას, აღნიშნული ტერიტორიების რეკულტივაციის ღონისძიებების გაწერასა და განხორციელებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

შეფასებულია იაღლუჯას შხამქიმიკატების პოლიგონი, შემუშავებული მისი რემედიაციის პროექტი. მიმდინარეობს მოლაპარაკებები შესაძლო დონორებთან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - შხამქიმიკატებით დაბინძურებული ტერიტორიების რემედიაცია ჯერ არ დაწყებულა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.3.: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასება და რემედიაციის ღონისძიებების განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული რეკულტივირებული ტერიტორიების რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				X	
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
		X			

ქმედება 6.2.4: საქართველოში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) მარაგების გაუვნებელყოფა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს ვადაგასული პესტიციდებით დაბინძურებული ტერიტორიების შეფასებას, აღნიშნული ტერიტორიების რეკულტივაციის ღონისძიებების გაწერასა და განხორციელებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

„პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ - GEF/UNIDO პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია.

2019 წელს კახეთში და ქვემო ქართლის რეგიონში ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში გაიმართა ტრენინგები „პოლიქლორირებული ბიფენილების (პქბ) სასიცოცხლო ციკლის ყველა ფაზის მართვის შესახებ“. 2020 წელს კახეთში და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში გაიმართა ტრენინგები „პოლიქლორირებული ბიფენილების (პქბ) სასიცოცხლო ციკლის ყველა ფაზის მართვის შესახებ“ და პოლიქლორირებულ ბიფენილებთან (პქბ) დაკავშირებული კანონმდებლობისა და სახელმძღვანელო დოკუმენტების თეორიული და პრაქტიკული საკითხების შესახებ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მიმდინარეობდა საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია. ასევე მიმდინარეობდა მუშაობა პქბ-მარეგულირებელი აქტების შემუშავებაზე. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.4.: საქართველოში არსებული პოლიქლორირებული ბიფენილების (PCB) მარაგების გაუვნებელყოფა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: პოლიქლორირებული ბიფენილების მარაგების შეფასების ანგარიში; გაუვნებელყოფილი პოლიქლორირებული ბიფენილების რაოდენობა;	შესრულებული: „პოლიქლორირებული ბიფენილებისგან თავისუფალი ელექტრომომარაგება საქართველოში“ - GEF/UNIDO პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობდა საქართველოს ელექტროგამანაწილებელ სისტემაში ძველ ელექტრო ტრანსფორმატორებსა და სხვა ხელსაწყოებში არსებული

პოლიქლორირებული ბიფენილების გაუვნებელყოფის დანერგული ტექნოლოგია.	პოლიქლორირებული ბიფენილების შემცველი ზეთების ინვენტარიზაცია.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 6.2.5: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების შემცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება მიზნად ისახავს დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის ჩატარებული შეფასება

განხორციელებული ღონისძიებები:

GEF/UNEP პროექტის - „მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების (POPs) შესახებ სტოკჰოლმის კონვენციის განხორციელებასთან დაკავშირებული საქართველოს ეროვნული საიმპლემენტაციო გეგმის განხილვა და განახლება“ ფარგლებში, UNEP-ის შესაბამისი მეთოდოლოგიის გამოყენებით, განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში, რომელიც ასახულია “მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების შესახებ 2018-2022 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმაში” (დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის №247 დადგენილებით). დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის შეფასებისა და დეტალური ინვენტარიზაციის, ასევე დიოქსინ-ფურანებით გამოწვეული გარემოს დაბინძურების შემცირების მიზნით, მიმდინარეობს მუშაობა შესაბამის საპროექტო წინადადებაზე შესაძლო ღონისძიებებთან წარდგენის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.5.: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების შემცირება

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დიოქსინ-ფურანებით გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის ჩატარებული შეფასება	შესრულებული: განხორციელდა დიოქსინ-ფურანების გაფრქვევების სექტორალური დაანგარიშება და მომზადდა შესაბამისი ანგარიში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 6.2.6: ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარების შემცირება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ოზონდამშლელი ნივთიერებები (ოდნ) საქართველოში არ იწარმოება, მათი იმპორტი და ტრანზიტი კი აკრძალულია ან მკაცრად კონტროლდება. საქართველო 1996 წლიდან არის ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენციისა და ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ მონრეალის ოქმის მხარე. აღნიშნული მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად ამცირებს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარება საბაზისო მოხმარებასთან შედარებით 35%-ით შემცირდა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა, ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარება საბაზისო მოხმარებასთან საანგარიშო პერიოდში 35%-ით შემცირდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.6.: ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარების შემცირება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ოზონდამშლელი ნივთიერებების 35%-ით შემცირებული მოხმარება	შესრულებული: ოზონდამშლელი ნივთიერებების 35%-ით შემცირებული მოხმარება
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 6.2.7: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი მოწყობილობების იმპორტის კვოტების შემოღების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ოზონდამშლელი ნივთიერებები (ოდნ) საქართველოში არ იწარმოება, მათი იმპორტი და ტრანზიტი კი აკრძალულია, ან მკაცრად კონტროლდება. საქართველო 1996 წლიდან არის ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენციისა და ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ მონრეალის ოქმის მხარე. აღნიშნული მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად ამცირებს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარებას (იდენტურია 6.2.6-ის) წლიური საიმპორტო კვოტის დაწესების საშუალებით. ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარება მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია მათზე მომუშავე მოწყობილობების რაოდენობაზე ქვეყანაში. შესაბამისად, საჭიროა აღნიშნული მოწყობილობების იმპორტის რეგულირება და შესაბამისი კვოტების დაწესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ჩატარდა მოწყობილობების იმპორტის შეზღუდვის შემოღების შესაძლო ვარიანტების იდენტიფიცირების მიზნით ბაზრის კვლევა; დადგინდა რომ მსგავსი რეგულაციის აღსრულება საჭიროებს დამატებით ადამიანურ და ფინანსურ რესურსებს, როგორც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ისე სსიპ შემოსავლების სამსახურის საბაჟო

დეპარტამენტის მხრიდან, რისი შესაძლებლობაც ამ ეტაპზე უწყებებს არ გააჩნიათ. მიმდინარეობს დონორული დახმარების განახლების პროცესი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა, კანონქვემდებარე აქტი არ არის მიღებული. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.7.: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების შემცველი მოწყობილობების იმპორტის კვოტების შემოღების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი	შესრულებული: კანონქვემდებარე აქტი არ არის მიღებული, ინდიკატორი არ შესრულდა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი				X	
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X		

ქმედება 6.2.8: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვისა (აღდგენა, რეციკლირება, დამუშავება და განადგურება) და მონიტორინგის შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: ოზონდამშლელი ნივთიერებები (ოდნ) და მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები (მოდ) საქართველოში არ იწარმოება, მათი იმპორტი და ტრანზიტი კი აკრძალულია, ან მკაცრად კონტროლდება. საქართველო 1996 წლიდან არის ოზონის შრის დაცვის შესახებ ვენის კონვენციისა და ოზონის შრის დამშლელ ნივთიერებათა შესახებ მონრეალის ოქმის მხარე. აღნიშნული მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებების ვალდებულებების შესაბამისად საქართველო ეტაპობრივად ამცირებს ოზონდამშლელი ნივთიერებების მოხმარებას

(იდენტურია 6.2.6-ის) წლიური საიმპორტო კვოტის დაწესების საშუალებით. მნიშვნელოვანია აღნიშნული ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესება, რაც გულისხმობს ოდნ-ების შეგროვების, აღდგენის, რეციკლირებისა და განადგურების კუთხით მოთხოვნების დაწესებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მონრეალის ოქმის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით ინსტიტუციონალური გაძლიერებების პროექტის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი, რომელიც ითვალისწინებს მაცივარაგენტების და მათ შორის ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას. კერძოდ, დგინდება მოთხოვნები მათი შეგროვების, აღდგენის, რეციკლირებისა და განადგურების კუთხით. საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა საკანონმდებლო პაკეტის შიდა განხილვები. მისი წარდგენა საქართველოს პარლამენტში დაგეგმილია 2021 წლისათვის. ამასთანავე, ახალი საკანონმდებლო მოთხოვნების ეფექტურად აღსრულების მიზნით დაგეგმილია მაცივარაგენტების მართვის ელექტრონული სისტემის შექმნა, რისთვისაც საანგარიშო პერიოდში შემუშავდა აღნიშნული სისტემის ტექნიკური დავალების პროექტი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ბოლო ვადაა 2021 წელი. ქმედება შესრულდა ნაწილობრივ - შემუშავდა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.8.: კანონქვემდებარე აქტის შემუშავება ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვის (აღდგენა, რეციკლირება, დამუშავება და განადგურება) და მონიტორინგის შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტი	შესრულებული: მონრეალის ოქმის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით ინსტიტუციონალური გაძლიერებების პროექტის ფარგლებში მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი, რომელიც ითვალისწინებს მაცივარაგენტების და მათ შორის ოზონდამშლელი ნივთიერებების მართვის სისტემის გაუმჯობესებას
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 6.2.10: ვერცხლისწყლის და ვერცხლისწყლის ნაერთების მართვისთვის საკანონმდებლო საფუძვლის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: მინამატას კონვენციას „ვერცხლისწყლის შესახებ“ საქართველომ ხელი მოაწერა 2013 წლის 10 ოქტომბერს. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს კონვენციასთან მიერთების შიდასახელმწიფოებრივი პროცედურები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

მიმდინარეობს „მინამატას“ კონვენციის რატიფიცირების შიდა სახელმწიფოებრივი პროცედურები; ქიმიური ნივთიერებებს მართვის შესახებ კანონპროექტში ასახული იქნება ვერცხლისწყლის მართვის საკითხები და ასევე შემუშავდება შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - ნორმატიული აქტი არ არის დამტკიცებული. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.2 გარკვეული ქიმიური ნივთიერებების, როგორცაა მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლები, ოზონდამშლელი ნივთიერებები, ვერცხლისწყალი და ვერცხლისწყლის ნაერთები, ეროვნულ დონეზე მართვის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.2.10.: ვერცხლისწყლის და ვერცხლისწყლის ნაერთების მართვისთვის საკანონმდებლო საფუძვლის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ნორმატიული აქტი „ვერცხლისწყლის შესახებ“	შესრულებული: ნორმატიული აქტი არ არის დამტკიცებული, ინდიკატორი არ შესრულდა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი				X	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 6.3: სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა

ქმედება 6.3.2.: „უსაფრთხოების დოკუმენტაციისა და მასშტაბური ავარიის შედეგების პრევენციული ზომების თაობაზე“ საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სახიფათო ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული მასშტაბური ავარიების საფრთხეების შესახებ ეროვნული კანონმდებლობის ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა. ეს არის. ე.წ. Seveso II დირექტივის ქართულ კანონმდებლობაში სრულყოფილი ინკორპორაციის ვალდებულება - უნდა მოხდეს შესაბამისი საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და კომპეტენტურ ორგანოებს შორის ეფექტიანი საკოორდინაციო მექანიზმების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შემუშავდა „მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ“ საკანონმდებლო აქტის პროექტი, თუმცა საანაგრიშო პერიოდში მისი დამტკიცება არ მოხდა. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, კანონი შემუშავებულია თუმცა ჯერ არ არის მიღებული. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 6.3 სახიფათო სამრეწველო ობიექტების შემოწმების ინტეგრირებული სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 6.3.2: "უსაფრთხოების დოკუმენტაციისა და მასშტაბური ავარიის შედეგების პრევენციული ზომების თაობაზე" საკანონმდებლო აქტის შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020-31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: მიღებული კანონი "მასშტაბური ავარიების პრევენციის შესახებ"	შესრულებული: შემუშავებულია კანონის პროექტის "მასშტაბური ავარიების საფრთხეების კონტროლის შესახებ" სამუშაო ვერსია. ასევე მიმდინარეობდა შეთანხმების პროცედურები მთავრობის ადმინისტრაციასთან აღნიშნული პროექტის დამტკიცებასა და აღსრულებაზე უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს განსაზღვრის მიზნით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

თავი 7: ბიომრავალფეროვნების დაცვა

თავი 7 - ბიომრავალფეროვნების დაცვა - მოიცავს 5 ამოცანას და ჯამში 22 ქმედებას. ამოცანების მიზანია ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა, სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგის პრევენცია, დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება, დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემების გაუმჯობესება და დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 48,800 ლარი.

მე 7 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ შემუშავდა კანონპროექტი ველური ბუნებისა და მდგრადი ნადირობის მართვის შესახებ;
- ⇒ შექმნა ერთშეთის ეროვნული პარკის დამხმარე ზონა;
- ⇒ შემუშავდა “კავკასიის ეკორეგიონული კონსერვაციის გეგმა”;
- ⇒ რეინჯერებისთვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი შემუშავდა სააგენტოს ინიციატივით UNDP-ის პროექტის ფარგლებში: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობათა გაძლიერება სამუშაოს ეფექტიანობის გაუმჯობესებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით“;
- ⇒ მომზადებულია ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის გეგმა 2 დაცული ტერიტორიისთვის;
- ⇒ ტურიზმის განვითარების სტრატეგია შემუშავდა 11 დაცული ტერიტორიისათვის;
- ⇒ 18 დაცულ ტერიტორიაზე განხორციელდა ახალი ინფრასტრუქტურის განვითარება ან ძველის რეაბილიტაცია.

ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 48,800 ლარი

ამოცანა 7.1: ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

ქმედება 7.1.1: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შერჩეული სახეობების მდგომარეობის შეფასება პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია მცენარეთა და ცხოველთა სახეობების საკონსერვაციო სტატუსის განსაზღვრა. ასევე კომერციული მნიშვნელობის სახეობების შემთხვევაში, ამ სახეობების რესურსის შეფასება მოპოვების მდგრადი კვოტის დადგენის მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს განხორციელდა კომერციული მნიშვნელობის მქონე 1 სახეობის კვლევა. კერძოდ, განხორციელდა თეთრყვავილას (*Galanthus woronowii*) პოპულაციებზე ბოლქვების მოპოვების ზეგავლენის კვლევის მესამე ეტაპის საველე კვლევები და მომზადდა შესაბამისი ანალიზი. აღნიშნული კვლევა წარმოადგენდა სამწლიანი პროექტის ბოლო ეტაპს, რომელიც წარმოადგენს წინაპირობას თეთრყვავილას (*Galanthus woronowii*) ბოლქვების მოპოვების მდგრადი კვოტის

დასადგენად; 2020 წელს GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენა/განახლების მიზნით. კვლევა გრძელდება და დასრულდება 2021 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, განხორციელდა თეთრყვავილას პოპულაციებზე ბოლქვების მოპოვების ზეგავლენის კვლევის მესამე ეტაპი და სამწლიანი მონაცემების ანალიზი. კვლევის ანგარიში წარმოდგენილია სამინისტროში კვლევის განმახორციელებლის მიერ. GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენის მიზნით. საპროგნოზო ბიუჯეტი: 48,800 ლარი.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.1.: საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შერჩეული სახეობების მდგომარეობის შეფასება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩატარებული შეფასებისა და ინვენტარიზაციის ანგარიშები	შესრულებული: განხორციელდა თეთრყვავილას პოპულაციებზე ბოლქვების მოპოვების ზეგავლენის კვლევის მესამე ეტაპი და სამწლიანი მონაცემების ანალიზი. კვლევის ანგარიში წარმოდგენილია სამინისტროში კვლევის განმახორციელებლის მიერ; GIZ-ის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობდა მუშაობა საქართველოს „წითელი ნუსხის“ განახლებისათვის სახეობების საკონსერვაციო სტატუსების დადგენის მიზნით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: თეთრყვავილას კვლევა - 50 000 ლარი წითელი ნუსხის განახლება-დონორული დაფინანსება	ფაქტობრივი: - 48,800 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X			

ქმედება 7.1.2: ბიომრავალფეროვნების შესახებ კანონის დასრულება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: კანონპროექტის შემუშავების საჭიროება გამოწვეულია ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივების, ასევე სხვადასხვა საერთაშორისო შეთანხმებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში ასახვის აუცილებლობით. ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივები მოიცავს 2009 წლის 30 ნოემბრის 2009/147/EC დირექტივას გარეული ფრინველების კონსერვაციის შესახებ და 1992 წლის 21 მაისის 92/43/EC დირექტივას ბუნებრივი ჰაბიტატებისა და ველური ფაუნისა და ფლორის კონსერვაციის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

კანონპროექტი განხილული იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სტრუქტურული ერთეულების და სხვა სამინისტროების მიერ; მიღებული მოსაზრებების/შენიშვნების მიხედვით გადამუშავდა ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის მიერ და გადაიგზავნა საქართველოს მთავრობაში. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს მის მიმართ დამატებით გამოთქმული შენიშვნების განხილვისა და კორექტირების საქმიანობა. ქმედების აღსრულებისთვის პროცესი მიმდინარეობს უწყვეტად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა - ბიომრავალფეროვნების შესახებ კანონი არ არის მიღებული. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.2.: ბიომრავალფეროვნების შესახებ კანონის დასრულება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი	შესრულებული: კანონი ბიომრავალფეროვნების შესახებ არ არის მიღებული, ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: მიმდინარე, მოსამზადებელი სამუშაოებისთვის ორი ექსპერტი დაფინანსებულია GIZ-ის მიერ.

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X	

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.1.3: ნადირობასა და თევზჭერასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო(სსიპ
ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო)

ქმედების მიზანი: ნადირობისა და თევზჭერის სექტორის საუკეთესო საერთაშორისო
გამოცდილებასთან მისადაგება

განხორციელებული ღონისძიებები:

გაეროს სოფლის მეურნეობის და სურსათის ორგანიზაციის (FAO) 2017-2019 წლებში ტექნიკური
დახმარების პროექტის ფარგლებში (TCP/GEO/3603) „ველური ბუნების მდგრადი მართვის
შესაძლებლობების გაძლიერება“ საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტების მონაწილეობით
შემუშავდა კანონპროექტი ველური ბუნებისა და მდგრადი ნადირობის მართვის შესახებ. თევზჭერის
შესახებ კანონპროექტი შემუშავებული არ არის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, კანონპროექტმა გაირა სხვადასხვა დაინტერესებულ
მხარეებთან და სამინისტროს შიდა განხილვა. სამუშაო განხორციელდა პროექტით (TCP/GEO/3603),
გამოყოფილი იყო 485 ათასი აშშ დოლარის ოდენობის გრანტის ფარგლებში.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.3.: ნადირობასა და თევზჭერასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსიპ ველური ბუნების მართვის სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონი	შესრულებული: შემუშავებული კანონპროექტი ველური ბუნებისა და მდგრადი ნადირობის მართვის შესახებ
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X		

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი			X		

ქმედება 7.1.4: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველოში ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემა (NBMS) შეიქმნა 2012 წელს, რის შედეგადაც დამტკიცდა 26 ინდიკატორი - ბიომრავალფეროვნების და მისი ცალკეული კომპონენტის მდგომარეობის საზომი ინსტრუმენტი. აღნიშნული ინდიკატორები განახლდა 2017 წელს, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის (CBD) მიერ დასახულ, ე.წ. აიჩის და ასევე, მდგრადი განვითარების მიზნებთან (SDG), ჰარმონიზების მიზნით.

ამჟამად, ბიომრავალფეროვნების ეროვნული მონიტორინგის სისტემის განახლებული ინდიკატორები საჭიროებს დამტკიცებას ეროვნულ დონეზე.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს მიმდინარეობდა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემისა და შესაბამისი ინდიკატორების შემუშავება-დახვეწა; აღნიშნული პროცესი მოიცავს დაცული ტერიტორიების, სახეობების მდგომარეობის, სოფლის მეურნეობის, ნადირობა-თევზჭერის და ტყის ხარისხობრივ-რაოდენობრივი მაჩვენებლების შეფასებას. 2020 წლის ბოლოსთვის მომზადდა საინფორმაციო ფურცლები ყველა ინდიკატორისთვის, საბოლოო ანგარიში რამდენიმე ინდიკატორისთვის, რომლებიც მზად არის გამოქვეყნებისთვის. 2020 წელს მომზადდა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის განვითარების სამოქმედო გეგმა 2021 წლისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, 2020 წელს დაგეგმილი ბიომრავალფეროვნების ფუნქციონირებადი მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა ნაწილობრივ შესრულდა.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.4.: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ფუნქციონირებადი მონიტორინგის სისტემა	შესრულებული: 2020 წელს მომზადდა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სისტემის განვითარების სამოქმედო გეგმა 2021 წლისთვის
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია	
სტატუსი		X				

ქმედება 7.1.5: მდგრადი ნადირობის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო)

ქმედების მიზანი: აქტივობის მიზანია საქართველოში პირველად ნადირობის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გაეროს სოფლის მეურნეობის და სურსათის ორგანიზაციის (FAO) 2017-2019 წლებში ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში (TCP/GEO/3603) „ველური ბუნების მდგრადი მართვის შესაძლებლობების გაძლიერება“ საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტების მონაწილეობით შემუშავდა წინადადებები და რეკომენდაციები სანადირო სექტორის მდგრადი მართვის რეგულირების პოლიტიკისათვის. აღნიშნული დოკუმენტი უნდა დაედოს საფუძვლად საქართველოში მდგრადი ნადირობის ეროვნულ სტრატეგიას. ნადირობის ეროვნული სტრატეგია შემუშავებული არ არის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

წინადადებები და რეკომენდაციები სანადირო სექტორის მდგრადი მართვის რეგულირების პოლიტიკისათვის განხილული იქნა სხვადასხვა დანტერესებულ მხარეებთან და შეთანხმებულია სამინისტროში. სამუშაო განხორციელდა პროექტით (TCP/GEO/3603) გამოყოფილი იყო 485 ათასი აშშ დოლარის ოდენობის გრანტის ფარგლებში.

ამოცანა 7.1 ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.1.5.: მდგრადი ნადირობის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სსიპ ველური ბუნების მართვის სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული მდგრადი ნადირობის ეროვნული სტრატეგია	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა

ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი			X		

ამოცანა 7.2: სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია

ქმედება 7.2.1: გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისთვის („საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებებთანა გეგმის“ მიხედვით) საკონსერვაციო ღონისძიებების გატარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიითა და სამოქმედო გეგმით (NBSAP) გათვალისწინებულია შერჩეული სახეობების საკონსერვაციო გეგმების შემუშავებისა და დანერგვის საკითხი. მათ შორის არის ისეთი სახეობები, როგორც არის ქურციკი (*Gazella subgutturosa*), აფალინა (*Tursiops truncatus*), ირემი (*Cervus elaphus*), ნიამოორი (*Capra aegagrus*), წავი (*Lutra lutra*) და სხვა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ახალი საკონსერვაციო გეგმები არ მომზადებულა. არსებული საკონსერვაციო გეგმები (შავი ზღვის ვეშაპისნაირთა და ირმის) არ დამტკიცებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.1.: გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობებისთვის („საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებებთანა გეგმის“ მიხედვით) საკონსერვაციო ღონისძიებების გატარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შერჩეული სახეობებისთვის მომზადებული და დანერგილი საკონსერვაციო გეგმების რაოდენობა	შესრულებული: საანგარიშო პერიოდში ახალი საკონსერვაციო გეგმები არ მომზადებულა
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.2.3: ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: საქართველო „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების შესახებ“ (ბერნის) კონვენციას შეუერთდა 2008 წელს, რითაც აიღო ვალდებულება დაიცვას კონვენციით დაცული სახეობები და ჰაბიტატები. კონვენციის მიზნის მიღწევის ძირითად ინტრუმენტს წარმოადგენს „ზურმუხტის ქსელი“, რომელიც შედგება „განსაკუთრებული საკონსერვაციო მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიებისაგან“. ზურმუხტის საიტები არ არის აუცილებლად მკაცრად დაცული ტერიტორიები - ზურმუხტის საიტები წარმოადგენენ მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიებს, სასოფლო-სამეურნეო მიწებს და სხვა. თუმცა ასეთ ტერიტორიებზე ვრცელდება განსაზღვრული შეზღუდვები - საქმიანობის წარმოება ზურმუხტის საიტებზე უნდა მოხდეს ისე, რომ არ შეექმნას საფრთხე იმ სახეობას ან ჰაბიტატს, რომლის დაცვის მიზნითაც ის არის შექმნილი.

ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება და ზურმუხტის ქსელის შექმნა საქართველოსათვის არა მარტო კონვენციით დაკისრებული ვალდებულებების შესრულებას ემსახურება, არამედ ხელს უწყობს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას. გარდა ამისა, „ზურმუხტის ქსელის“ ჩამოყალიბება საქართველოში განსაზღვრულია საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმაში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით დამტკიცებულია 46 ახალი ტერიტორია, „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის სამდივნოს განსახილველად წარედგინა დამატებით 7 ახალი ტერიტორია. 8 შეთავაზებული ტერიტორიისათვის დაკორექტირდა საზღვრები და ასევე წარედგინა ბერნის კონვენციის სამდივნოს. კანდიდატი ტერიტორიების სიაში მათი ჩართვა იგეგმება 2021 წლის ბოლოს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - დამტკიცებულია 46 ზურმუხტის ტერიტორია, 4 ტერიტორია შეტანილია ზურმუხტის კანდიდატი საიტების სიაში, ხოლო კიდევ 15 ტერიტორიას არის შეთავაზებული, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.3.: ჰაბიტატების დაცვის გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული „ზურმუხტის უბნების“ და იდენტიფიცირებული ეკოდერეფნების რაოდენობა	შესრულებული: უმეტესწილად შესრულდა 2020 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით დამტკიცებულია 46 ახალი ტერიტორია, „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის სამდივნოს განსახილველად წარედგინა დამატებით 7 ახალი ტერიტორია. 8 შეთავაზებული ტერიტორიისათვის დაკორექტირდა საზღვრები და ასევე წარედგინა ბერნის კონვენციის სამდივნოს. კანდიდატი ტერიტორიების სიაში მათი ჩართვა იგეგმება 2021 წლის ბოლოს.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.2.4: შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ზეწოლის შესწავლა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედება გულისხმობს შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ყველანაირი ზეწოლის (დაბინძურება, ჭარბი თევზჭერა, ჰიდროლოგიური რეჟიმის ცვლილება და სხვა) შესწავლა/ანალიზს და რეკომენდაციების შემუშავებას აღნიშნული ზეწოლის ფორმების შერბილებისკენ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ განხორციელებულა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.2 სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა და მათი კარგვის პრევენცია	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.4.: შიდა წყლის ეკოსისტემებზე ზეწოლის შესწავლა

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შიდა წყლების ეკოსისტემებზე ზეწოლის მდგომარეობის შესახებ კვლევის შედეგები	შესრულებული: კვლევა არ ჩატარებულა, ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი	X				

ქმედება 7.2.6: კანდიდატი ზურმუხტის საიტების შესწავლა და ოფიციალური გამოცხადებისთვის (დეზიგნირებისათვის) შერჩევა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია კანდიდატი ზურმუხტის საიტების შესწავლა, რათა მოხდეს მათი ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტისთვის დასამტკიცებლად წარდგენა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედება შესრულდა 2019 წელს. მისი შესრულება არ იყო დაგეგმილი 2020 წლისთვის ვინაიდან, 2020 წელს ზურმუხტის კანდიდატი ტერიტორიები საქართველოში არ იყო.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება 2019 წელს შესრულდა.

ქმედება 7.2.6 კანდიდატი ზურმუხტის საიტების შესწავლა და ოფიციალური გამოცხადებისთვის (დეზიგნირებისათვის) შერჩევა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.2.6.: კანდიდატი ზურმუხტის საიტების შესწავლა და ოფიციალური გამოცხადებისთვის (დეზიგნირებისათვის) შერჩევა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გამოკვლევული ტერიტორიები ანგარიშები	შესრულებული: ქმედება შესრულდა 2019 წელს. მისი შესრულება არ იყო დაგეგმილი 2020 წლისთვის ვინაიდან, 2020 წელს ზურმუხტის კანდიდატი ტერიტორიები საქართველოში არ იყო.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					X

ამოცანა 7.3: დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება

ქმედება 7.3.1: ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია, არსებული დაცული ტერიტორიების ფართობის ზრდა, რაც საშუალებას იძლევა დაცულ იქნას მნიშვნელოვანი ბუნებრივი ფასეულობა, ხელი შეეწყოს ბუნებრივი პროცესების უწყვეტი განვითარების უზრუნველყოფის გზით საქართველოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით გამორჩეული ტერიტორიების, სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვასა და აღდგენას. დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება უზრუნველყოფს ამ ტერიტორიებზე ტყეების, მიწის, წყლისა და სხვა ბუნებრივი რესურსების დაცვას, აღდგენასა და მათ მდგრად სარგებლობას, გარემოსდაცვითი განათლებისა და მეცნიერული კვლევა-ძიებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას, ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას და შენარჩუნებას. ხელი შეუწყოს ბუნებრივ და ადამიანის მიერ სახეცვლილ გარემოში რეკრეაციის, ტურიზმისა და სოფლის მეურნეობის მდგრადი განვითარებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს, კანონის თანახმად შეიქმნა 3 ახალი დაცული ტერიტორია:

- ერუშეთის ეროვნული პარკი - 11385 ჰა;
- არაგვის დაცული ლანდშაფტი - 99802 ჰა;
- თრუსოს დაცული ლანდშაფტი - 7007 ჰა.

სულ: 118 194 ჰა.

სულ 2020 წელს დაარსდა 3 ახალი დაცული ტერიტორია და გაფართოვდა 1 დაცული ტერიტორია, შედეგად დაცული ტერიტორიების ფართობი გაიზარდა 122 374 ჰა-ით..

2020 წლის მდგომარეობით, დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 793,351 ჰექტარს, რაც ქვეყნის ტერიტორიის 11.38%-ია. საქართველოში (IUCN-ის კრიტერიუმების მიხედვით) 5

სხვადასხვა კატეგორიის 93 დაცული ტერიტორიაა, კერძოდ: 14 სახელმწიფო ნაკრძალი, 13 ეროვნული პარკი, 40 ბუნების ძეგლი, 23 აღკვეთილი და 3 დაცული ლანდშაფტი.

მიმდინარეობს მუშაობა ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნაზე. დაგეგმილია 4 ახალი დაცული ტერიტორიის დაარსება და მომზადებულია კანონპროექტები:

- რაჭის ეროვნული პარკის შექმნა - 52 191 ჰა
- შიდა ქართლის დაცული ტერიტორიების შექმნა - 46 515 ჰა
- რიონის დაცული ტერიტორიების შექმნა - 598 ჰა
- ხვამლის აღკვეთილის შექმნა - 2 700 ჰა

სულ: 102 004 ჰა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, შექმნილია შექმნილია პონტოს მუხის აღკვეთილი, შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკი, შექმნილია თრუსოს დაცული ლანდშაფტი, შექმნილია არაგვის დაცული ლანდშაფტი, გაფართოებულია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.1.: ახალი დაცული ტერიტორიების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: მიღებული კანონები შემდეგი დაცული ტერიტორიების შექმნის შესახებ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ რაჭის და ერუშეთის დაცული ტერიტორიები ➤ პონტოს მუხის აღკვეთილი ➤ რიონის დელტის დაცული ტერიტორიები 	<p>შესრულებული:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ შექმნილია პონტოს მუხის აღკვეთილი ➤ შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკი ➤ შექმნილია თრუსოს დაცული ლანდშაფტი ➤ შექმნილია არაგვის დაცული ლანდშაფტი ➤ გაფართოებულია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 7.3.2: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე დამხმარე ზონების შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: გარემოს დაცვითი მოთხოვნების გათვალისწინებით ორგანიზებული და განახლებადი ბუნებრივი რესურსების გამოყენებაზე ორიენტირებული სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

კანონის თანახმად 2020 წელს შეიქმნა ერუშეთის ეროვნული პარკი და ერუშეთის ეროვნული პარკის დამხმარე ზონა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკის დამხმარე ზონა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.2.: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე დამხმარე ზონების შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ახალ დაცულ ტერიტორიებზე შექმნილი ბუფერული ზონები	შესრულებული: შექმნილია ერუშეთის ეროვნული პარკის დამხმარე ზონა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.3.4: ტერიტორიების იდენტიფიცირება მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების ნუსხაში შესატანად და მათი დასამტკიცებლად წარდგენა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: დაცული ტერიტორიებისთვის მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის სტატუსის მინიჭება ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების ცნობადობის გაზრდას, ეკოტურიზმის განვითარებას, საერთაშორისო მნიშვნელობის ბუნებრივი ობიექტების მართვის გამოცდილების გაზიარებას, ვიზიტორების დაინტერესებას და რაოდენობის ზრდას, შესაბამისად, შერჩეულ ტერიტორიებზე მაღალკვალიფიციური და თანამედროვე კვლევების წარმოებას. ასევე, ეს გამოიწვევს დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისათვის სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნების ნუსხაში შესატანად, ნომინაციაზე - „კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები“ იდენტიფიცირებული და წარდგენილია დაცული ტერიტორიების საიტები (კოლხეთის და მტირალას ეროვნული პარკები, კინტრიშის და ქობულეთის დაცული ტერიტორიები);
- 2019 წლის თებერვლის თვეში ნომინირებული დაცული ტერიტორიების შესაფასებლად მომზადდა შესაბამისი დოსიე და გაიგზავნა UNESCO-ს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრალურ ოფისში განსახილველად.
- 2019 წლის სექტემბრის თვეში, UNESCO-IUCN საერთაშორისო მისიის ფარგლებში, საერთაშორისო და ადგილობრივი ექსპერტების მონაწილეობით, ნომინირებულ დაცულ ტერიტორიებზე ადგილზე განხორციელდა სავლე გასვლები.
- საერთაშორისო მისიის მიერ მოხდა ოთხივე ნომინირებული დაცული ტერიტორიის ადგილზე შეფასება. სააგენტოსთან აქტიური თანამშრომლობით, მათ მიერ მომზადდა ანგარიში ნომინირებული დაცული ტერიტორიების შესახებ. მსოფლიოში შექმნილი სიტუაციის და გავრცელებული COVID-პანდემიის გამო 2020 წელს განხილვა გადაიდო და სავარაუდოდ 2021 წლის ივნის-ივლისში დაიგეგმა მისი განხილვა UNESCO-ს სამდივნოს მიერ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - მოხდა მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების ნუსხაში შესატანი 4 დაცული ტერიტორიის იდენტიფიცირება და მათი UNESCO-ში ნომინირება. დაცული ტერიტორიების შესახებ მომზადებული ანგარიშის განხილვა უნდა მოხდეს UNESCO-ს სამდივნოს მიერ. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.4.: ტერიტორიების იდენტიფიცირება მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების ნუსხაში შესატანად და მათი დასამტკიცებლად წარდგენა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დასამტკიცებლად წარდგენილი მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნების ჩამონათვალი	შესრულებული: ნომინაციისთვის - „კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები“ შეირჩა (იდენტიფიცირებულ იქნა) 4 დაცული ტერიტორია: კოლხეთის, მტირალას, კინტრიში და ქობულეთის დაცული ტერიტორიები და წარდგენილია იუნესკოს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნების ნომინაციაზე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.3.5: ახალი დაცული ტერიტორიების წარდგენა „მწვანე ნუსხაში“ შესატანად

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: „მწვანე ნუსხაში“ დაცული ტერიტორიის შეტანა ხელს შეუწყობს კავკასიის ბიომრავალფეროვნების და კონკრეტულად საქართველოს, დაცულ ტერიტორიების შესახებ ცნობიერების ამაღლებას, პოპულარიზაციას, ადგილობრივ მოსახლეობაში ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების განვითარებასა და რეალიზაციას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2019 წელს გაიმართა დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და IUCN-ის შორის სამუშაო შეხვედრა, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდა „მწვანე ნუსხის“ სახელმძღვანელოს თარგმნა და ბეჭდვა;
- საქართველომ IUCN-ს მიმართა „მწვანე ნუსხა“-ში გაწევრიანების თაობაზე;
- გამოცხადდა ღია კონკურსი, შეირჩა მწვანე ნუსხის ექსპერტთა ჯგუფის წევრები, ჯგუფმა დიაწყო მუშობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - „მწვანე ნუსხაში“ შესატანად დაცული ტერიტორიის წარდგენის ღონისძიებები მხოლოდ საწყის ეტაპზეა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.5.: ახალი დაცული ტერიტორიების წარდგენა „მწვანე ნუსხაში“ შესატანად
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: „მწვანე ნუსხაში“ შესატანად წარდგენილი, სულ მცირე, 1 დაცული ტერიტორია	შესრულებული: „მწვანე ნუსხაში“ შესატანად დაცული ტერიტორიის წარდგენის ღონისძიებები მხოლოდ საწყის ეტაპზეა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X		

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.3.6: თანამშრომლობის განვითარება საქართველოს მოსაზღვრე და მეზობელი ქვეყნების დაცულ ტერიტორიებთან

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოსა და მოსაზღვრე ქვეყნების შორის თანამშრომლობის განვითარებაში მნიშვნელოვანი წვლილი აქვს ტრანსსასაზღვრო გაერთიანებულ სამდივნოს (TJS). თანამშრომლობის ფარგლებში დაგეგმილია იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების ერთობლივი მონიტორინგი, ბიომრავალფეროვნების მონაცემთა ბაზის შექმნა, ტურიზმის სტრატეგიების შემუშავება და ა.შ. საქართველოსა და მოსაზღვრე ქვეყნების შორის თანამშრომლობის ფარგლებში, ტრანსსასაზღვრო გაერთიანებულ სამდივნოსთან (TJS) თანამშრომლობის ფარგლებში დაგეგმილია იშვიათ და გადაშენების პირას მყოფი სახეობების ერთობლივ მონიტორინგი, ბიომრავალფეროვნების მონაცემთა ბაზის შექმნა, ტურიზმის სტრატეგიების შემუშავება და ა.შ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- WWF / TJS–პროექტის ფარგლებში მომზადდა მონაცემთა ბაზა და გადამზადდნენ ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების თანამშრომლები მონაცემთა ბაზის მართვის საკითხებში;
- WWF / TJS–პროექტის ფარგლებში, წარმატებით დაიწყო და მიმდინარეობს რეინტროდუცირებული ჯეირნების მონიტორინგი ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე, ამჟამად 150-ზე მეტი ჯეირანია ტერიტორიაზე;
- WWF / TJS–პროექტის ფარგლებში, CNF-ის მხარდაჭერით 2018 წლიდან, პირველად კავკასიაში მიმდინარეობს ჯიხვის ტელეომეტრიული მონიტორინგი ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე;
- WWF / TJS–პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების და არფის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ფრინველების მონიტორინგი;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - ტრანსსასაზღვრო კონცეფცია არ არის შემუშავებული, თუმცა მიმდინარეობს რამდენიმე ტრანსსასაზღვრო პროექტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.3 დაცული ტერიტორიების ქსელის გაფართოება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.3.6.: თანამშრომლობის განვითარება საქართველოს მოსაზღვრე და მეზობელი ქვეყნების დაცულ ტერიტორიებთან
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

<p>დაგეგმილი: შემუშავებული ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის კონცეფცია და განხორციელების მექანიზმი;</p> <p>საქართველოს მოსაზღვრე და მეზობელი ქვეყნების დაცულ ტერიტორიებთან დაწყებული საპოლოტე პროექტები.</p>	<p>შესრულებული: შემუშავდა “კავკასიის ეკორეგიონული კონსერვაციის გეგმა”;</p> <p>განხორციელდა ერთობლივი პროექტები საქართველოს, სომხეთს და აზერბაიჯანს შორის.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ამოცანა 7.4.: დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედება 7.4.1: დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების კონცეფციის მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთვის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება ერთ-ერთი პრიორიტეტს წარმოადგენს - ხოლო ტრენინგებისა და გადამზადების კურსების მდგრადობისთვის აუცილებელია შესაბამისი მოდულების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სააგენტოს თანამშრომელთა საჭიროებებიდან გამომდინარე, შემუშავდა თემატური მოდულები და განხორციელდა ტრენინგები: სულ 2020 წელს ჩატარდა 9 თემატური ტრენინგი და გადამზადდა 130 თანამშრომელი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - შემუშავდა ტრენინგების თემატური მოდულები, საანგარიშო პერიოდში გადამზადდა 130 თანამშრომელი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.1.: დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თაამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლების კონცეფციის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მომზადებული ტრენინგის სახელმძღვანელოები და მოდულები; დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თაამშრომლებისთვის ჩატარებული ტრენინგებისა და სტაჟირებების რაოდენობა.	შესრულებული: ტრენინგების თემატური მოდული მომზადებულია; საანგარიშო პერიოდში გადამზადდა 130 თანამშრომელი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 7.4.2: დაცული ტერიტორიებისათვის მენეჯმენტის გეგმების მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ყველა დაცული ტერიტორია უნდა იმართებოდეს მენეჯმენტის გეგმით, რომელშიც გათვალისწინებული იქნება შესაბამისი დაცული ტერიტორიის შესაძლებლობები, გამოწვევები და დაცული ტერიტორიების ძირითადი მიმართულებების პროგრამები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა მუშაობა შვიდი (7) მენეჯმენტის გეგმაზე:

1. ალგეთის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW/SPPA
2. კინტრიშის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW/SPPA
3. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW/SPPA
4. ყაზბეგის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: KFW/SPPA
5. ჭაჭუნას დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: CNF
6. ბორჯომ-ხარაგაულის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: CNF
7. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: CNF
8. თუშეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა, დონორი: CNF

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა - 2020 წლისთვის მომზადებულია 7 მენეჯმენტის გეგმა, მათგან დამტკიცდა ერთი (1) - ალგეთის ეროვნული პარკის მენეჯმენტის გეგმა. მიმდინარეობს მუშაობა და დასამტკიცებლად საჭირო პროცედურები 7 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმაზე: ჭაჭუნას ალკვეთილის, ყაზბეგის ეროვნული პარკის, კინტრიშის, ფშავ-ხევსურეთის, ჯავახეთის, ბოჯომ-ხარაგაულის და თუშეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.2.: დაცული ტერიტორიებისათვის მენეჯმენტის გეგმების მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დაცული ტერიტორიებისათვის მომზადებული მენეჯმენტის გეგმები	შესრულებული: მომზადებული შვიდი 7 მენეჯმენტის გეგმიდან დამტკიცებულია ერთი 1
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 7.4.3: დაცული ტერიტორიებისთვის კანონდსრულების სახელმძღვანელოს მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: დაცული ტერიტორიების კანონდსრულების სახელმძღვანელოს - ერთიანი დოკუმენტის მომზადება, რომელიც დაეხმარება დაცული ტერიტორიების თანამშრომლებს პრაქტიკულ საქმიანობაში, უფლება-მოვალეობების ჯეროვნად შესრულებასა და ცალკეული დოკუმენტების შედგენის ერთიანი სტანდარტის დაწესებაში, რაც ხელს შეუწყობს კანონდსრულებას და მართლმსაჯულების სისტემაში ეფექტიანი მექანიზმების დანერგვას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

რეინჯერებისთვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი შემუშავდა სააგენტოს ინიციატივით UNDP-ის პროექტის ფარგლებში: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობათა გაძლიერება სამუშაოს ეფექტიანობის გაუმჯობესებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით“.

დონორი: გაეროს განვითარების პროგრამა UNDP და შვედეთის მთავრობა. ბიუჯეტი/: 16890 ლარი;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება სრულად შესრულდა, რეინჯერებისთვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი შემუშავდა სააგენტოს ინიციატივით UNDP-ის პროექტის ფარგლებში: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობათა გაძლიერება სამუშაოს ეფექტიანობის გაუმჯობესებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით“. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.3.: დაცული ტერიტორიებისთვის კანონდღრულები სახელმძღვანელოს მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დაცული ტერიტორიებისთვის მომზადებული კანონდღრულების დამტკიცებული სახელმძღვანელო	შესრულებული: რეინჯერებისთვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი შემუშავდა სააგენტოს ინიციატივით UNDP-ის პროექტის ფარგლებში: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობათა გაძლიერება სამუშაოს ეფექტიანობის გაუმჯობესებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით“
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება	X	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია
სტატუსი						X

ქმედება 7.4.4: დაცული ტერიტორიებისათვის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის გეგმების შემუშავება ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგის სისტემის ჩათვლით

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მუდმივი და სრულყოფილი მონიტორინგისთვის აუცილებელია მონიტორინგის გეგმების შემუშავება, სადაც გაიწერება რა სიხშირით, სად და როგორ უნდა ხორციელდებოდეს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი. ასევე უნდა გაიწეროს თუ როგორ უნდა ხდებოდეს მოპოვებული მონაცემების დამუშავება და ანალიზი და უზრუნველყოფილ იქნას აღნიშნული მონაცემების ხელმისაწვდომობა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ყაზბეგის, ალგეთის, ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკებისა და კინტრიშის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციებისათვის შემუშავდა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის

გეგმები; დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების თანამშრომლებს ჩაუტარდა შესაბამისი ტრენინგები;

- TJS-პროექტის ფარგლებში მომზადდა მონაცემთა ბაზა და გადამზადდნენ ჯავახეთის დაცული ტერიტორიების თანამშრომლები მონაცემთა ბაზის მართვის საკითხებში; მიმდინარეობს მონაცემების შეგროვება შერჩეული გადამფრენი და მობუდარი ფრინველებისთვის;
- ლაგოების დაცულ ტერიტორიასა და ზაქათალას ნაკრძალს შორის (აზერბაიჯანი) მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების (კერძოდ, მსხვილი ჩლიქოსნების) ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგი;
- მაჭახელას და მტირალას ეროვნული პარკებისთვის მიმდინარეობს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ინდიკატორების შემუშავება, დონორი: CNF;
- ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სიტემის გაუმჯობესებისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის მიზნით, ბორჯომის და ლაგოების დაცულ ტერიტორიებზე მიმდინარეობს SMART-სისტემის დანერგვა. დონორი: CNF.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მომზადებულია ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის გეგმა 2 დაცული ტერიტორიისთვის, ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.4.: დაცული ტერიტორიებისათვის ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის გეგმების შემუშავება ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგის სისტემის ჩათვლით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის მომზადებული, სულ მცირე, 10 გეგმა (რომლებიც, სათანადო შემთხვევებში, მოიცავენ ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგის საკითხებს)	შესრულებული: მომზადებულია ბიომრავალფეროვნების მდგომარეობის მონიტორინგის გეგმა 2 დაცული ტერიტორიისთვის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

	სტატუსი		X			
--	---------	--	---	--	--	--

ქმედება 7.4.5: კანონდსრულების პროცედურების თანამედროვე ტექნოლოგიებზე დამყარებული სისტემის ჩამოყალიბება (მონაცემთა აღრიცხვა და ანალიზი)

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით დაცულ ტერიტორიების მონიტორინგისა და დაცვის გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ინფორმაციის მონაცემთა ბაზის შექმნის, დანერგვის და გამოყენების მიზნით, დაცული ტერიტორიების დაცვის სამსახურის და ბუნებრივი რესურსების თანამშრომლებს ჩაუტარდათ SMART პროგრამის შესახებ ტრენინგი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

„ნაკრესის“ და კავკასიის ბუნების ფონდის- CNF მხარდაჭერით ხორციელდება SMART-ის სისტემის დანერგვა 2 დაცულ ტერიტორიაზე: ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკსა და ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე. პროექტის ფარგლებში დაცული ტერიტორიების რეინჯერებისათვის შემენილი იქნა სმარტფონები, რომელშიც ინტეგრირებულია სპეციალური აპლიკაცია. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების რეინჯერები პატრულირების დროს გამოიყენებენ სმარტფონებს, რომელიც უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნების და კანონდსრულებასთან დაკავშირებული ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნას. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.5: კანონდსრულების პროცედურების თანამედროვე ტექნოლოგიებზე დამყარებული სისტემის ჩამოყალიბება (მონაცემთა აღრიცხვა და ანალიზი)
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სულ მცირე, 4 დაცულ ტერიტორიაზე გამოცდილი თანამედროვე ტექნოლოგიებზე დამყარებული კანონდსრულების პროცედურები	შესრულებული: საპილოტედ შერჩეულია 2 დაცული ტერიტორია, სადაც დაიწყო SMART- სისტემის თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისა და კანონდსრულების გაუმჯობესების ხელშეწყობის მიზნით - ბორჯომ-ხარაგაულის და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები; ასევე ტრენინგი გაიარეს აჭარის რეგიონის დაცული ტერიტორიების - მტირალას და მაჭახელას ეროვნული პარკების რეინჯერებმა, რათა მომავალში აღნიშნულ

	დაცულ ტერიტორიებზე არის დაგეგმილი SMART-ტექნოლოგიების დანერგვა და გამოყენება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 7.4.6: ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის გეგმის შემუშავება/განხორციელება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნული პარკების ტერიტორიებზე გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობების (ფლორის და ფაუნის) გაშენებისა და გამრავლების ხელშეწყობა

განხორციელებული ღონისძიებები:

- აჯამეთის აღკვეთილში მიმდინარეობს იმერული მუხის აღდგენის პროექტი, დაახლოებით 56 ჰა-ზე;
- ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში მიმდინარეობს ჯეირნის რეინტროდუქციის პროექტი. ჯეირნების შემოყვანა ეტაპობრივად მიმდინარეობს აზერბაიჯანიდან (შირვანის ეროვნული პარკიდან). დღეისათვის ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე დაახლოებით 150-ზე მეტი ჯეირანია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, შემუშავებულია აჯამეთის აღკვეთილში იმერული მუხის აღდგენის პროექტი და ასევე ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში - „ჯეირნის აღდგენის პროექტი.“ ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ფინანსდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 7.4 დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.4.6.: ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის გეგმის შემუშავება/განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი:	შესრულებული:

ეროვნულ პარკებში გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების აღდგენის/კონსერვაციის მოზადებული და განხორციელების პროცესში მყოფი გეგმა	შემუშავებულია აჯამეთის ადკვეთილში იმერული მუხის აღდგენის პროექტი; ვაშლოვანის ეროვნულ პარკში - „ჯეირნის აღდგენის პროექტი“.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 7.5: დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა

ქმედება 7.5.1: დაცული ტერიტორიებისათვის მდგრადი ტურიზმის სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა, ეკოტურისტული სერვისების დანერგვა და მდგრადი ტურიზმის განვითარება - რისთვისაც საჭიროა შესაბამისი სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 შემუშავდა ეკოტურიზმის განვითარების 2 სტრატეგია. ჯამში 2019 წლის ჩათვლით, ტურიზმის განვითარების სტრატეგია შენუშავებულია 11 დაცული ტერიტორიისათვის (ალგეთი, კინტრიში, ვაშლოვანი, ლაგოდეხი, ჯავახეთი, ბორჯომ-ხარაგაული, იმერეთი, მტირალა, მაჭახელა, ფშავ-ხევსურეთი, ყაზბეგი).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - ტურიზმის განვითარების სტრატეგია შემუშავებულია 11 დაცული ტერიტორიისათვის. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 7.5 დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.5.1.: დაცული ტერიტორიებისათვის მდგრადი ტურიზმის სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტურისტული თვალსაზრისით 12 ყველაზე პოპულარული დაცული ტერიტორიისათვის	შესრულებული: ტურიზმის განვითარების სტრატეგია შემუშავებულია 11 დაცული ტერიტორიისათვის

შემუშავებული მდგრადი ტურიზმის სტრატეგიები და სამოქმედო გეგმები	
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 7.5.2: დაცულ ტერიტორიებზე ახალი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია/მოწყობა და ახალი ეკოტურისტული სერვისების დანერგვა/განვითარება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ხარაგაულის ვიზიტორთა ცენტრში დასრულდა ვიზიტორთა ცენტრის და საგამოფენო სივრცის კეთილმოწყობა;
- კოლხეთის ეროვნულ პარკში ანაკლიის ტურისტული თავშესაფრის მიმდებარედ მოეწყო თოკების პარკი;
- კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციულ ეზოში აშენდა 4 კოტეჯი;
- ქობულეთის დაცული ტერიტორიების საგანმანათლებლო ბილიკზე განახლდა გადასახედი კოშკურა და ხიდი;
- ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე განხორციელდა ინფრასტრუქტურული სამუშაოები, გარემონტდა ადმინისტრაციული შენობა;
- სათაფლიას აღკვეთილში განხორციელდა ტურისტული ინფრასტრუქტურის სარეაბილიტაციო სამუშაოები;
- ნავენახევის მღვიმეში უსაფრთხოების დაცვის პრინციპების შესაბამისად განახლდა ტურისტული ინფრასტრუქტურა;
- 3 დაცულ ტერიტორიაზე (ბორჯომ-ხარაგაულის (აბასთუმანი, ნემვი) დაცულ ტერიტორიებზე - 6, იმერეთის მღვიმეების დაცულ ტერიტორიებზე - 1, აჯამეთის აღკვეთილში - 1) მოეწყო 8 ეკოტურისტული ბილიკი მცირე ინფრასტრუქტურით. ბილიკების ჯამური სიგრძე დაახლოებით 160 კმ - ს შეადგენს;
- 18 დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია აღიჭურვა საინფორმაციო, საინტერპრეტაციო, სადემარკაციო, ამკრძალავი, მიმართულების მანიშნებელი, გამაფრთხილებელი და სხვადასხვა თემატიკის დაფებით;

- მტირალას ეროვნულ პარკში განხორციელდა ტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია. ზიპლაინის აღჭურვილობა შეიცვალა ახლით და კონსტრუქციებს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია ასევე დაიდგა სახლი ინსტრუქტორებისათვის და უსაფრთხოების ქამრებისათვის. ასევე სოფელ ჩაქვისთავში წაბლნარის ბილიკზე მოეწყო რკინის მოაჯირები, ასევე მოეწყო საპიკნიკე ფანჩატურები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - საანგარიშო პერიოდში სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიებზე მოხდა ახალი ინფრასტრუქტურის განვითარება და არსებულის რეაბილიტაცია/რემონტი. 2020 წლის განმავლობაში, საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობა (240 268 ვიზიტორი) 2019 წლის მონაცემებთან შედარებით (1 199 011 ვიზიტორი) 80% - ით შემცირდა. ვიზიტორთა რაოდენობის შეცირება გამოწვეულია მსოფლიოში შექმნილი ვითარებიდან და საქართველოში ახალი კორონავირუსის (COVID 19) გავრცელებიდან გამომდინარე. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 7.5 დაცულ ტერიტორიებზე მდგრადი ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 7.5.2.: დაცულ ტერიტორიებზე ახალი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: განვითარებული ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურა; ვიზიტორთა 10%-ით გაზრდილი რაოდენობა.</p>	<p>შესრულებული: 18 დაცულ ტერიტორიაზე განხორციელდა ახალი ინფრასტრუქტურის განვითარება ან ძველის რეაბილიტაცია; ვიზიტორთა რაოდენობა 80% - ით (ვიზიტორთა რაოდენობის შეცირება გამოწვეულია მსოფლიოში შექმნილი ვითარებიდან და საქართველოში ახალი კორონავირუსის (COVID 19) გავრცელებიდან გამომდინარე).</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

თავი 8: ტყის მართვა

თავი 8 - ტყის მართვა - მოიცავს 5 ამოცანას და ჯამში 19 ქმედებას. ამოცანების მიზანია ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა, ტყეზე ზეწოლის შემცირებას საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესებით, ტყის პოლიტიკის, მართვისა და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება, ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობასა და სატყეო განათლების განვითარებას, ასევე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა შეადგინა 1,157,600 ლარი.

მე 8 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ ტყის კოდექსი დამტკიცდა;
- ⇒ მომზადებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“, „ტყის დაცვის, აღდგენისა და მოვლის წესის შესახებ“ და „საქართველოს ტყის აღრიცხვის სისტემის, კატეგორიზაციისა და მონიტორინგის წესის შესახებ“ დებულებების სამუშაო ვერსიები;
- ⇒ ტყის საზღვრები დაზუსტდა: ლენტეხის, ახმეტის, დედოფლისწყარო-სიღნაღის და ჩოხატაურის სატყეო უბნებისთვის - 213 180 ჰა;
- ⇒ შემუშავებულია სატყეო სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა;
- ⇒ განახლდა სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის ძირითადი მოდულები.

მე 8 თავის ამოცანების შესრულებისთვის 2020 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გახარჯულია 1,157,600 ლარი.

ამოცანა 8.1: საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა

ქმედება 8.1.1: ახალი „ტყის კოდექსის“ შემუშავება და მიღება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ტყის მართვის სექტორში თანამედროვე საკანონმდებლო ჩარჩოს ჩამოყალიბება. „ტყის კოდექსი“ შემოაქვს ტყის ახალი განმარტება, რაც საფუძველია საკუთრების ფორმების მკაფიო გამიჯვნისთვის. სრულად უქმდება ხე-ტყის დამზადების გრძელვადიანი ლიცენზიები, მის ნაცვლად კი შემოდის მდგრადი სატყეო მეურნეობის მართვის მოდელი, სადაც ხე-ტყის დამზადება მოხდება ტყის მართვის ორგანოს მიერ. „ტყის კოდექსი“ აგრეთვე გააუქმებს „სოციალური ჭრის“ პრაქტიკას. შედეგად, ტყითსარგებლობა მერქნული რესურსის დამზადების მიზნით განხორციელდება გაცილებით ეფექტურად, შემცირდება ტყეზე უარყოფითი გავლენა, ასევე

არსებითად შემცირდება უკანონო ჭრების რისკები. აღსანიშნავია, რომ ახალი ტყის კოდექსით სავალდებულო ხდება პროფესიონალი კადრების დასაქმება სატყეო სექტორში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

დეპარტამენტი აქტიურ მონაწილეობას იღებდა პარლამენტის საკომიტეტო განხილვებში, 2020 წელს გათვალისწინებული შენიშვნები აისახა კანონპროექტის საბოლოო ვერსიაში. აქტიურად თანამშრომლობდა პარლამენტის იურიდიულ დეპარტამენტთან ყველა პროცედურული საკითხის მოსაწესრიგებლად. საქართველოს პარლამენტმა კანონი მიიღო 2020 წლის 22 მაისს, ხოლო იგი ძალაში შევიდა 2021 წლის 1 იანვრს.

ინდიკატორისა და ბიუჯეტის შესრულება:

ტყის კოდექსი დამტკიცებულია, კანონპროექტზე მუშაობა ფინანსდებოდა დონორის მხარდაჭერით (GIZ).

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.1: ახალი „ტყის კოდექსის“ შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული ახალი ტყის კოდექსი	შესრულებული: ტყის კოდექსი დამტკიცებულია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: კანონპროექტზე მუშაობა ფინანსდებოდა დონორის მხარდაჭერით (GIZ)

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ქმედება 8.1.2: ტყის კოდექსიდან გამომდინარე კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება.

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ტყის მართვის საკანონმდებლო სისტემის თანამედროვე სტანდარტებთან დაახლოება ისეთი საკითხების წესრიგში მოყვანა, როგორცაა ტყით სარგებლობა, ტყის აღიკვება-მონიტორინგი, ტყის მოვლა-აღდგენა და ა.შ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს დაიწყო კანონქვემდებარე აქტებზე მუშაობა:

- მომზადდა მთავრობის დადგენილებების დრაფტინგის გეგმა და შეიქმნა შესაბამისი კომისიები;
- GIZ მხარდაჭერით აქტების შემუშავებაში დახმარების მიზნით ხელშეკრულება გაუფორმდა შესაბამის ექსპერტს (იურისტი);
- 2020 წლის მეოთხე კვარტალში მიმდინარეობდა შექმნილი კომისიების ინტენსიური სამუშაო შეხვედრები;
- ამ ეტაპზე მომზადებულია „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“, „ტყის დაცვის, აღდგენისა და მოვლის წესის შესახებ“ და „საქართველოს ტყის აღრიცხვის სისტემის, კატეგორიზაციისა და მონიტორინგის წესის შესახებ“ დებულებების სამუშაო ვერსიები;
- „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დადგენილების პირველი სამუშაო ვერსია გამოქვეყნებულია საჯარო გაცნობისა და განხილვის მიზნით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, მომზადებულია „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“, „ტყის დაცვის, აღდგენისა და მოვლის წესის შესახებ“ და „საქართველოს ტყის აღრიცხვის სისტემის, კატეგორიზაციისა და მონიტორინგის წესის შესახებ“ დებულებების სამუშაო ვერსიები. „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დადგენილების პირველი სამუშაო ვერსია გამოქვეყნებულია საჯარო გაცნობისა და განხილვის მიზნით. 2020 წლის მეოთხე კვარტალში მიმდინარეობდა შექმნილი კომისიების ინტენსიური სამუშაო შეხვედრები. კანონპროექტზე მუშაობა ფინანსდებოდა დონორის მხარდაჭერით (GIZ).

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.2.: ტყის კოდექსიდან გამომდინარე კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.20
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მიღებული კანონქვემდებარე აქტები	შესრულებული: მომზადებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“, „ტყის დაცვის, აღდგენისა და მოვლის წესის შესახებ“ და „საქართველოს ტყის აღრიცხვის სისტემის, კატეგორიზაციისა და მონიტორინგის წესის შესახებ“ დებულებების სამუშაო ვერსიები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: კანონპროექტზე მუშაობა ფინანსდებოდა დონორის მხარდაჭერით (GIZ)

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.3: ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შემუშავება და დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: აღნიშნული ქმედების შესრულება ეროვნულ დონეზე ტყის მახასიათებლებისა და მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგების სისტემის ჩამოყალიბების საშუალებას იძლევა. ტყის სტატუსის რეგულარული მონიტორინგი, შემუშავებული ინდიკატორების მიხედვით, ხელს შეუწყობს სატყეო პოლიტიკის დაგეგმვას, აგრეთვე ტყის მართვის გაუმჯობესებას საერთაშორისო დონეზე აღებული ვალდებულებებისა და ეროვნული სპეციფიკის გათვალისწინებით. აღნიშნულ დოკუმენტი სამინისტრომ გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ), გაეროს ვროპის ეკონომიკური კომისიისა(UNECE) და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მხარდაჭერით შეიმუშავა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- დასრულებულია მუშაობა ტყის მდგრადი მართვის კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების დოკუმენტზე;
- მომზადდა თითოეული კრიტერიუმის და ინდიკატორის საინფორმაციო ბარათი;
- საინფორმაციო ბარათები გადაიგზავნა UNECE/FAO -ში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, შემუშავებულია კრიტერიუმების და ინდიკატორების დოკუმენტი რომელიც უნდა დამტკიცდეს მთავრობის მიერ. ქმედებას აფინანსებდა გაეროს ვროპის ეკონომიკური კომისია (UNECE), გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO) და გაეროს განვითარების პროგრამა(UNDA).

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.3.: ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შემუშავება და დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული დოკუმენტი ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების, კრიტერიუმებისა და ინდიკატორების შესახებ	შესრულებული: შემუშავებულია ტყის მდგრადი მართვის ეროვნული პრინციპების კრიტერიუმების და ინდიკატორების

ეროვნულ კანონმდებლობაში ასახული პრინციპები და კრიტერიუმები	დოკუმენტი რომელიც უნდა დამტკიცდეს მთავრობის მიერ
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: აფინანსებდა გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისია (UNECE), გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO) და გაეროს განვითარების პროგრამა(UNDA)

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.4: ტყის ეროვნული აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია)

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ტყის ეროვნული დონის აღრიცხვა მოიცავს ქვეყანაში არსებულ ყველა ტყეს, მმართველი ორგანოსა და დაცვის სტატუსის მიუხედავად. ინფორმაცია შეგროვდება დაახლოებით 6600 სანიმუშო ფართობიდან. წარმოდგენილ სანიმუშო ფართობები იქნება მუდმივად მონიშნული და ტყის ფართობები შეფასდება რეგულარულად ყოველ 10 წელში. განმეორებადი ტყის ეროვნული აღრიცხვის შედეგების საფუძველზე შესაძლებელია საქართველოს ტყეების მდგომარეობის მონიტორინგი, აგრეთვე კონკრეტული სტრატეგიული გადაწყვეტილებების ტყის ეკოლოგიურ მდგომარეობაზე გავლენის შეფასება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2020 წელს ტყის ეროვნული აღრიცხვის საველე სამუშაოები განხორციელდა სამეგრელო-ზემო სვანეთი, სამცხე-ჯავახეთი, იმერეთის, შიდა ქართლი და კახეთის ტერიტორიაზე არსებული ტყის ნაწილში;
- 2020 წლის 22 დეკემბერს NFP-ს ფარგლებში გაიმართა ტყის ეროვნული აღრიცხვის 2020 შემაჯამებელი საჯარო განხილვა, სადაც წარმოდგენილი იყო აღრიცხული მონაცემების საფუძველზე დაანგარიშებული პირველადი მონაცემები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, პროცესი დასრულდება 2021 წელს, შესაბამისად ამ ეტაპზე საბოლოო ანგარიში არ არის შემუშავებული. ქმედების განხორციელებას აფინანსებს გერმანიის მთავრობა.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.4.: ტყის ეროვნული აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია)
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მომზადებულია ეროვნული დონის ტყის ინვენტარიზაციის ანგარიში	შესრულებული: პროცესი დასრულდება 2021 წელს, შესაბამისად ამ ეტაპზე საბოლოო ანგარიში არ არის შემუშავებული.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: აფინანსებს გერმანიის მთავრობა

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.5: ტყის მართვის დონის აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია) პრიორიტეტულ რეგიონებში და მართვის გეგმების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული სატყეო უბნების აღრიცხვა და აღნიშნული სატყეო უბნებისთვის მართვის გეგმების შემუშავება/განხორციელება

განხორციელებული ღონისძიებები:

დამტკიცდა ჩოხატაურის სატყეო უბნის ტყის მართვის გეგმა (52 509 ჰა). დასრულდა ლენტეხის (76 393 ჰა) და ახმეტის (64 952 ჰა) სატყეო უბნების ინვენტარიზაცია. 2021 წლის I-II კვარტალში დამტკიცდება ტყის მართვის გეგმები: ლაგოდეხის, ახმეტისა და ლენტეხის მუნიციპალიტეტებისთვის. გაერთიანებული ერების განვითარების პროგრამას (UNDP) მხარდაჭერით დედოფლისწყარო-სიღნაღის მუნიციპალიტეტში 19 326 ჰა ფართობზე განხორციელდა ტყის აღრიცხვის სამუშაოები და დაიწყო მართვის გეგმის მომზადების პროცესი. მომზადდა ტექნიკური დავალებები 2021 წელს ტყის ინვენტარიზაციის განსახორციელებლად თეთრიწყაროს (54 202 ჰა), ამბროლაურის (81 069 ჰა) და ადიგენის (33 916 ჰა) სატყეო უბნებისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა. ტყის აღრიცხვის სამუშაოები განხორციელდა 160 671 ჰა ფართობზე (ლენტეხი, ახმეტა, დედოფლისწყარო-სიღნაღი); ასევე, დამტკიცდა ჩოხატაურის სატყეო უბნის ტყის

მართვის გეგმა. საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 1,187,100 ლარის ოდენობით. 2020 წელს ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 1,157,600 ლარი.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.5.: ტყის მართვის დონის აღრიცხვა (ინვენტარიზაცია) პრიორიტეტულ რეგიონებში და მართვის გეგმების შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყის მართვის დონის ინვენტარიზაციის ანგარიში; შემუშავებული ტყის მართვის გეგმები საქართველოს ტყის ფონდის ტერიტორიის სულ მცირე 40%-სთვის.	შესრულებული: დამტკიცდა ჩოხატაურის სატყეო უბნის ტყის მართვის გეგმა (52 509 ჰა); მომზადდა ლაგოდეხის სატყეო უბნის ტყის მართვის გეგმა (21 116 ჰა); ტყის აღრიცხვის სამუშაოები დასრულდა 160 671 ჰა ფართობზე (ლენტეხი, ახმეტა, დედოფლისწყარო-სიღნაღი).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 1,187,100 ლარი	ფაქტობრივი: 1,157,600 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.6: საქართველოს ტყეების საზღვრების დადგენა და რეგისტრაცია

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული სატყეო უბნების საზღვრების დადგენა, რაც მნიშვნელოვნის აღნიშნული სატყეო უბნების მართვის გაუმჯობესებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ტყის საზღვრები ეტაპობრივად ზუსტდება იმ რეგიონებში, სადაც ხორციელდება მართვის დონის ინვენტარიზაცია. შესაბამისად, ტყის საზღვრები დაზუსტდა ლენტეხის, ახმეტის და დედოფლისწყარო-სიღნაღის სატყეო უბნებისთვის, ასევე, საანგარიშო პერიოდში დამტკიცებული ჩოხატაურის სატყეო უბნისთვის, ჯამში 213 180 ჰა ფართობზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა. ტყის საზღვრები ეტაპობრივად ზუსტდება ტყის მართვის დონის ინვენტარიზაციის დროს და შესაბამისად ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.6.: საქართველოს ტყეების საზღვრების დადგენა და რეგისტრაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: საქართველოს ტყის ფონდის დაზუსტებული და რეგისტრირებული გარე საზღვრები	შესრულებული: ტყის საზღვრები დაზუსტდა: ლენტეხის, ახმეტის, დედოფლისწყარო-სიღნაღის და ჩოხატაურის სატყეო უბნებისთვის - 213 180 ჰა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

ქმედება 8.1.7: ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ტყის მდგრადი მართვის მისაღწევად საჭიროა არსებობდეს ყოვლისმომცველი და ზუსტი ინფორმაცია ტყის რესურსების, მათი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მდგომარეობის, და ა. შ. შესახებ. ასევე მნიშვნელოვანია აღნიშნული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის - ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება/ფუნქციონირება გააუმჯობესებს ტყესთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯაროობასა და ხელმისაწვდომობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2020 წელს GIZ მიერ შემენილია 1,300,000 ლარის პროგრამული აღჭურვილობა. აღნიშნული უზრუნველყოფს შეგროვებული მონაცემების შენახვას და მისი დამუშავების შესაძლებლობას.

- თითქმის დასრულებულია FIMS-ის ერთი კომპონენტი, „ტყის მართვის გეგმის ინვენტარიზაციის“ პროგრამის შემუშავება, რომელიც მიზნად ისახავს ტყეში შეგროვებული მონაცემების ანალიზს და ტყის მართვის 10 წლიანი გეგმის შემუშავებას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, 2020 წელს GIZ მიერ შეძენილია 1,300,000 ლარის პროგრამული აღჭურვილობა. აღნიშნული უზრუნველყოფს შეგროვებული მონაცემების შენახვას და მისი დამუშავების შესაძლებლობას. მიმდინარეობს მუშაობა დარჩენილ საოპერაციო დონის მოდულების შექმნაზე. IT ინფრასტრუქტურის შექმნა მოხდა დონორის (GIZ) თანადაფინანსებით.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.7.: ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: შემუშავებული ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემა	შესრულებული: თითქმის დასრულებული FIMS-ის ერთი კომპონენტი, „ტყის მართვის გეგმის ინვენტარიზაციის“ პროგრამა, მიმდინარეობს მუშაობა დარჩენილ საოპერაციო დონის მოდულების შექმნაზე.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: - IT ინფრასტრუქტურის შექმნა მოხდა დონორის (GIZ) თანადაფინანსებით.

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.1.8: ტყეებისა და სატყეო მიწების ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით კატეგორიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
ქმედების მიზანი: ტყის მდგრადი მართვის მისაღწევად საჭიროა არსებობდეს ყოვლისმომცველი და ზუსტი ინფორმაცია ტყის რესურსების, მათი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მდგომარეობის, და ა. შ. შესახებ. ასევე მნიშვნელოვანია აღნიშნული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის - ტყის მონიტორინგისა და საინფორმაციო სისტემის შემუშავება/ფუნქციონირება გააუმჯობესებს ტყესთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯაროობასა და ხელმისაწვდომობას.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს ტყის ტერიტორიის დახ. 20% დასრულებულია ტყის დეტალური აღრიცხვის სამუშაოები, აგრეთვე დასრულდა ტყის ეროვნული დონის აღრიცხვის სამუშაოები საქართველოს 7 რეგიონში, აღნუშნული ქმედებების შედეგად შესაძლებელია დავადგინოთ ტყის კდოექსით გათვალისწინებული კატეგორიები, მაგრამ ამისთვის აუცილებელია დამტკიცდეს ტყის აღრიცხვის, კატეგორიზაციის და მონიტორინგის წესის შესახებ დებულება. დებულების სამუშაო ვერსია მომზადებულია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი ნაწილობრივ შესრულდა, დაგეგმილი ტყეებს და სატყეო მიწების განსაზღვრული კატეგორიებიდან, 20% განსაზღვრულია კატეგორიები, მაგრამ აუცილებელია სამართლებრივი საფუძვლის შექმნა.

ამოცანა 8.1 საკანონმდებლო ჩარჩოს გაუმჯობესება და ტყის მდგრადი მართვის სისტემის დანერგვა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.1.8: ტყეებისა და სატყეო მიწების ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით კატეგორიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ტყეებს და სატყეო მიწების განსაზღვრული კატეგორიები.	შესრულებული: განსაზღვრა ტყეების და სატყეო მიწების კატეგორიების 20 %.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 8.2: ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება

ქმედება 8.2.1: მოსახლეობისა და საჯარო უწყებების სათბობი რესურსით უზრუნველყოფის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება და დამტკიცება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია შემის მოხმარებაზე კონტროლის გაუმჯობესება, რისთვისაც საჭიროა სპეციალური პროგრამის შემუშავება, სადაც გაიწერება მოსახლეობისა და საჯარო

დაწესებულებების შემთხვევაში უზრუნველყოფის პრინციპები. აღნიშნული პროგრამის მტავარი მიზანია შემოს მოხმარების თანდათანობითი შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

არ შესრულებულა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

არ შესრულებულა

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.1.: მოსახლეობისა და საჯარო უწყებების სათბობი რესურსით უზრუნველყოფის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ენერგოდეფიციტის აღმოფხვრის მოკლე და საშუალოვადიანი პროგრამები შემცირებული შემოს მოხმარება	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				X	
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
			X		

ქმედება 8.2.2: ალტერნატიული სათბობი ენერჯის მოსახლეობისა და საჯარო უწყებებისთვის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია შემოს ალტერნატიული სათბობი ენერჯის გამოყენების წახალისება, რაც შეამცირებს ზეწოლას ტყეზე. ამ შემთხვევაში ალტერნატიულ სათბობ წყაროებში იგულისხმება ხე-ტყის ნარჩენებისგან დამზადებული საწვავი საშუალებები (ე.წ. პელეტები, ბრიკეტები და ა.შ.)

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის სექტემბერში კლიმატის მწვანე ფონდთან შედგა შეთანხმება, საქართველოსთვის 33 მილიონი ევროს ოდენობის გრანტის გამოყოფასთან დაკავშირებით, რომლის ერთერთი კომპონენტია ენერგოეფექტური ტექნოლოგიების და ალტერნატიული საწვავის ბაზრის განვითარების ხელშეწყობა, საქართველოს ტყის დეგრადაციის მთავარი მიზეზის - სოფლის მოსახლეობის მიერ საწვავი ხე-ტყის არამდგრადი მოხმარების აღმოსაფხვრელად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

პროექტის შესრულება ხორციელდება კლიმატის მწვანე ფონდის ფინანსური რესურსის მეშვეობით.

ამოცანა 8.2 ტყეზე ზეწოლის შემცირება საწვავის ალტერნატიული წყაროების გამოყენების წახალისებითა და ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.2.2.: ალტერნატიული სათბობი ენერჯის მოსახლეობისა და საჯარო უწყებებისთვის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სატყეო და სასოფლო-სამეურნეო ნარჩენებისგან დამზადებული ბიომასა ბიომასის გამოყენებისგან დაზოგილი ხე-ტყის რაოდენობა	შესრულებული: დაგეგმილი ინდიკატორი არ არის შესრულებული. კლიმატის მწვანე ფონდთან თანამშრომლობითი პროექტი არის საწყის ეტაპზე.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება				X	
რეიტინგი					
სტატუსი		X			
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ამოცანა 8.3: ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება

ქმედება 8.3.1: სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოს შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოს ფუნქციებისა და კომპტენციების ანალიზი და მის საფუძველზე აღნიშნული ორგანოს შესაძლებლობების გაძლიერება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ინსტიტუციური გაძლიერების კუთხით სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელ ორგანოში თანამშრომელთა რაოდენობა გაიზარდა 2 შტატით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ქმედების შესრულებას აფინანსებდა დონორი.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.1.: სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოს შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებულია სატყეო პოლიტიკის ორგანოს შეფასების ანგარიში რეკომენდაციები სატყეო პოლიტიკის შემმუშავებელი ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის. განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები	შესრულებული: გადამზადდა ეროვნული სატყეო სააგენტოს 21 ტაქსატორი; გადამზადდა ზედამხედველობის სამსახურის 280 თანამშრომელი; საჯარო მოხელეთა ტრენინგები ჩაუტარდა 5 თანამშრომელს; ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტში ტყის პოლიტიკის სამმართველოში ცვლილებების შედეგად შეიქმნა დაცული ტერიტორიებისა და ტყის პოლიტიკის სამმართველო.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.3.2: ტყის მართვის ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს შეფასება და რეკომენდაციების მომზადება მისი ინსტიტუციური გაძლიერების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ მომზადდა სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2021-2026 წლებისათვის. ავსტრიის მთავრობის ხელშეწყობითა და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მხარდაჭერით მომზადდა სააგენტოს ინსტიტუციური მოდელის განვითარების კონცეციის სამუშაო ვერსია და ბიზნეს გეგმა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა. შემუშავებულია სატყეო სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, ასევე შემუშავებულია ინსტიტუციური განვითარების მოდელი და ბიზნეს გეგმა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.2.: ტყის მართვის ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: შემუშავებული ტყის მართვის ორგანოების შეფასების ანგარიში;</p> <p>რეკომენდაციები ტყის მართვის ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის ;</p> <p>განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები.</p>	<p>შესრულებული: შემუშავებულია სატყეო სააგენტოს განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა;</p> <p>შემუშავებულია ინსტიტუციური განვითარების მოდელი და ბიზნეს გეგმა.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულ ების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 8.3.3: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის (გზდ) შეფასება და რეკომენდაციების მომზადება მისი ინსტიტუციური გაძლიერების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სატყეო სექტორში მიმდინარე რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობის ფარგლებში, გრძელდება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გაძლიერება ხე-ტყის ეფექტური კონტროლის უზრუნველსაყოფად.

GCF-ის პროექტის ფარგლებში შემუშავდა ღონისძიებები ტყეზე ზედამხედველობისა და კანონდარსრულების ეფექტურობისა და ქმედითობის გაუმჯობესების მიზნით, 2021-2027 წლებისთვის. პროექტის ფარგლებში დაგეგმა ტყეზე ზედამხედველობის გაუმჯობესებული მექანიზმებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა, ტყის რესურსების კონტროლის მიმართულებით მომუშავე მეტყევე ინსპექტორების, პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა ტრენინგების განხორციელება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად განხორციელდა - ტყის მაკონტროლებელ ორგანოში ინსტიტუციური გაძლიერება მიმდინარეობს. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.3 ტყის პოლიტიკის, მართვის და მაკონტროლებელი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.3.3.: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შესაძლებლობათა შეფასება, საჭიროებების განსაზღვრა და ინსტიტუციური გაძლიერება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების შეფასების ანგარიშის შემუშავება რეკომენდაციები ტყის მაკონტროლებელი ორგანოების ოპტიმიზაციისთვის განხორციელებული ინსტიტუციური ცვლილებები	შესრულებული: შემუშავდა ღონისძიებები ტყეზე ზედამხედველობის და კანონდარსრულების ეფექტურობისა და ქმედითობის გაუმჯობესების მიზნით 2021-2027 წლებისთვის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ამოცანა 8.4: ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა

ქმედება 8.4.1: ტყეების მრავალფუნქციური პოტენციალის შეფასება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ტყის ფუნქციური დანიშნულების გათვალისწინებით ტყის მრავალფუნქციური გამოყენების პოტენციალის შეფასება და კლასიფიცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

დეპარტამენტის ინიციატივით, ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ინიციატივის (BIOFIN) პროექტის ფარგლებში ტყის არამეჩქულ რესურსებთან დაკავშირებით განხორციელდა კვლევა და მომზადდა შემდეგი დოკუმენტები:

- არარეგულირებული და კომერციულად მოხმარებადი ტყის არამეჩქული პროდუქტების (NTFP) კვლევა;
- კომერციული მნიშვნელობის მცენარეთა სახეობების ნუსხა(10 სახეობამდე);
- მოპოვების ოდენობის იდენტიფიცირების მიზნით ბაზრის კვლევის განხორციელება თითოეული შერჩეული სახეობისათვის;
- ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის მოსაკრებლების განაკვეთების გაანგარიშება თითოეული სახეობისათვის;
- კანონმდებლობაში შესაბამისი ცვლილებების პროექტი;
- რეკომენდაციების მომზადება ტყის არამეჩქული პროდუქტებით კომერციული მიზნით სარგებლობის მონიტორინგისათვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

არამერქნული რესურსების კვლევები და კანონმდებლობაში ცვლილებები განხორციელდა (BIOFIN)-ის პროექტის ფარგლებში.

ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.4.1: ტყეების მრავალფუნქციური პოტენციალის შეფასება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შეფასებული, განსაზღვრული და კლასიფიცირებული ტყეები შემდეგი კატეგორიების მიხედვით: 1. დაცული 2. დაცვითი 3. საკურორტო და რეკრეაციული 4. სამეურნეო;	შესრულებული: მომზადებულია საკანონმდებლო საფუძვლები და კლასიფიცირების მეთოდოლოგია. არ არის კლასიფიცირებული ველზე (პრაქტიკულად).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: კვლევა მომზადდა ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ინიციატივის (BIOFIN) ფარგლებში

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 8.4.2: საქართველოს ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო.

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ტყეებში ტურიზმის განვითარება, რისთვისაც აუცილებელია შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარება/გაუმჯობესება

განხორციელებული ღონისძიებები :

არ შესრულდა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ინდიკატორი არ შესრულდა

ამოცანა 8.4 ტყის ეკოსისტემის მომსახურების გამოყენების ხელშეწყობა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.4.2.: საქართველოს ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განვითარებული ტურისტული ინფრასტრუქტურა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ამოცანა 8.5: სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 8.5.1: სატყეო სექტორში დასაქმებულთა მომზადება/გადამზადების უწყვეტი სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია სატყეო სექტორში დასაქმებულთა პროფესიული განვითარების სისტემის ჩამოყალიბება, რაც ტყის მართვის გაუმჯობესებსაც შეუწყობს ხელს

განხორციელებული ღონისძიებები:

(გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის კომპეტენციის შესაბამისად)

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომელთა უწყვეტი გადამზადების სქემა შემუშავებულია;

2020 წელს გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) მხარდაჭერით განხორციელდა 2-დღიანი ტრენინგების კურსი გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთათვის (სულ 16 ჯგუფისთვის), რომლის ფარგლებში დატრენინგდა ახლადმიღებული 256 თანამშრომელი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტისთვის შემუშავებული უწყვეტი გადამზადების სისტემის შესახებ რეკომენდაციების, ასევე ტყის მართვის მიმართულებით მომზადებული საბაზისო მოდულის შესაბამისად, გრძელდება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების თანამშრომელთა სწავლება.

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

სსიპ ეროვნული სატყეოს სააგენტოს კომპეტენციის შესაბამისად

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ GIZ-ის მხარდაჭერით დაიწყო სააგენტოს თანამშრომელთა შეფასებისა და განვითარების სისტემის ჩამოყალიბების პროცესზე მუშაობა. მომზადდა სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო, რაც ხელს შეუწყობს დასაქმებულთა მომზადება/გადამზადების უწყვეტი სისტემის შექმნასაც. იდენტიფიცირებულია ძირითადი საჭიროებები და ტრენინგთა ნუსხა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების ინდიკატორი უმეტესწილად შესრულდა, ჩამოყალიბებულია მუდმივი გადამზადების სისტემის შესახებ რეკომენდაციები. მომზადებულია საბაზისო მოდული ტყის მართვის მიმართულებით, 2020 წელს დატრენინგებულია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების ახლადმიღებული 256 თანამშრომელი. შემუშავებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.1.: სატყეო სექტორში დასაქმებულთა მომზადება/გადამზადების უწყვეტი სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი); სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები

<p>დაგეგმილი: ჩამოყალიბებული ტრენინგების სქემა და ტრენინგ მოდულები გამოკვეთილი პრიორიტეტული მიმართულებებისათვის;</p>	<p>შესრულებული: ჩამოყალიბებულია მუდმივი გადამზადების სისტემის შესახებ რეკომენდაციები. მომზადებულია საბაზისო მოდული ტყის მართვის მიმართულებით;</p> <p>2020 წელს დატრენინგებულია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების ახლადმიღებული 256 თანამშრომელი;</p>
---	---

დატრენინგებული თანამშრომელი თავდაპირველ ეტაპზე.	ყველა სამუშაოს	ახალი დაწყების	შემუშავებულია ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა მუშაობის ეფექტიანობის მართვის ჩარჩო.
ბიუჯეტი			
საპროგნოზო: -		ფაქტობრივი: -	

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
რეიტინგი		X				
შესრულ ების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი	განხორციელების დასრულებულია
სტატუსი		X				

ქმედება 8.5.2: სკოლისა და სკოლამდელი ასაკის ჯგუფების, უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხელშეწყობა და შესაბამისი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მხარდაჭერა სატყეო დარგში სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესების პროცესში

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია განათლების სისტემის ყველა ეტაპზე სატყეო სასწავლო პროგრამების თანდათანობითი დანერგვა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერით გაგრძელდა სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსა და პროფესიული კოლეჯების თანამშრომლობა, სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის განახლებისა და გაუმჯობესების მიზნით. განახლდა ძირითადი მოდულები და დაიწყო შესაბამისი სახელმძღვანელოს და სასწავლო მასალების მომზადება.

სწავლების პროცესის მხარდაჭერისა და გაუმჯობესების მიზნით გაფორმდა 2 მემორანდუმი თელავისა და მესტიის პროფესიულ კოლეჯებთან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა, სატყეო მიმართულებით პროფესიული სწავლების გაუმჯობესების მიმართულებით. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.2.: სკოლისა და სკოლამდელი ასაკის ჯგუფების, უმაღლესი და პროფესიული განათლების ხელშეწყობა და შესაბამისი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მხარდაჭერა სატყეო დარგში სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესების პროცესში

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი), სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული რეკომენდაციები სასწავლო პროგრამების/კურიკულუმების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით სკოლებში, სკოლამდელ დაწესებულებებში, პროფესიულ და უმაღლეს სასწავლებლებში ამოქმედებული სატყეო დარგში სასწავლო მოდულები/კურიკულუმები	შესრულებული: განახლდა სატყეო საქმის სპეციალისტის პროფესიული პროგრამის ძირითადი მოდულები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია

ქმედება 8.5.3: სატყეო დარგში სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობის გაძლიერება და კვლევების ორგანიზება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია ქვეყანაში არსებულ სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებთან თანამშრომლობის გაძლიერება და საერთო პროექტების ორგანიზება

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ტყის ეროვნული აღრიცხვის ფარგლებში მოპოვებული ხის ნაბურღების (ხის ასაკის დასადგენად) ლაბორატორიული ანალიზი.
- ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის და საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის სტუდენტები გადამზადდნენ გერმანელი ექსპერტების დახმარებით, რომლებიც ლაბორატორიულად ახდენენ აღნიშნული ნაბურღების ანალიზს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

განხორციელდა GIZ-ის ფინანსური დახმარებით.

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.3.: სატყეო დარგში სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობის გაძლიერება და კვლევების ორგანიზება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაფორმებული თანამშრომლობის მემორანდუმები, სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებთან დაწყებული /განხორციელებული ერთობლივი სამეცნიერო პროექტები/კვლევები	შესრულებული: გადამზადებული ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის და საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის სტუდენტები გერმანელთა ექსპერტების დახმარებით, რომლებიც ლაბორატორიულად ახდენენ აღნიშნული ნაბურღების ანალიზს; ტყის ეროვნული აღრიცხვის ფარგლებში მოპოვებული ხის ნაბურღების (ხის ასაკის დასადგენად) ლაბორატორიული ანალიზი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 8.5.4: ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიის გაზრდა დაინტერესებული ჯგუფებისთვის ტყის ფუნქციების მნიშვნელობის შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი)

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება საქართველოს სატყეო სექტორში არსებული პრობლემებისა და გამოწვევების, ასევე მათ გადასაჭრელად სახელმწიფოს მიერ დაგეგმილი/განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ქმედება არ შესრულდა

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ინდიკატორი არ შესრულდა

ამოცანა 8.5 სატყეო განათლების განვითარების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 8.5.4.: ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიის გაზრდა დაინტერესებული ჯგუფებისთვის ტყის ფუნქციების მნიშვნელობის შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავებული და დანერგილი საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდების ეფექტური მექანიზმები	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		რეიტინგი				X
შესრულების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X				

თავი 9: ნიადაგის დაცვა

თავი 9 - ნიადაგის დაცვა მოიცავს 2 ამოცანას. აქედან 2020 წელს მიმდინარეობდა 7 ქმედების განხორციელება. ამოცანები მიზნად ისახავენ მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნობის შემცირებასა და დეგრადირებული ტერიტორიების აღდგენას, ასევე დეგრადირებული და დაბინძურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბებას.

თავის ქმედებების უმეტესობა შესრულდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დონორ(ებ)ის დახმარებით.

მე 9 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტისთვის მომზადდა რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი;
- ⇒ შემუშავდა მიწის დეგრადაციის ეროვნული მიზნები;
- ⇒ მომზადდა მიწების მდგრადი მართვის კონცეფცია;
- ⇒ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში გაშენდა 6,5 კმ ქარსაფარი ზოლი;
- ⇒ ახმეტის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა საძოვრების აღდგენის საპილოტე პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს 15 ჰა-ზე როტაციული ძოვების დანერგვას, საძოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას და მართვის გეგმების შემუშავებას;
- ⇒ გარდაბნის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი 50 ჰა-ზე;
- ⇒ მომზადდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2020 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 9.1: მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნობის შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა

ქმედება 9.1.1: „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის დასრულება/დასამტკიცებლად წარდგენა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის მარეგულირებელი რამდენიმე სამართლებრივი აქტის არსებობის მიუხედავად, ნიადაგების მართვის კანონმდებლობა არასრულყოფილია. კერძოდ, კანონმდებლობაში სათანადოდ არ არის ასახული გაუდაბნობასა ან/და ნიადაგის დეგრადაციასთან დაკავშირებული საკითხები. მაგალითად, არ არსებობს სამართლებრივი საფუძველი, რომლის საშუალებითაც ჩატარდება ისეთი კერძო სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთების მონიტორინგი, რომლებიც შესაძლოა დაბინძურებული იყოს; ასევე არ არსებობს სამართლებრივი აქტი, რომელიც სრულფასოვნად უზრუნველყოფს ნიადაგის დაცვას დაბინძურებისაგან. გარდა ამისა, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებულ კანონმდებლობაში სათანადოდ არ არის

გათვალისწინებული ნიადაგის დაცვის ღონისძიებები. ნიადაგების მართვის სფეროს მთავარი სამართლებრივი აქტები - 1994 წლის კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და 2003 წლის კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ - შემუშავდა განსხვავებული პოლიტიკური, ფინანსური და ინსტიტუციური გარემოს გათვალისწინებით, შესაბამისად, ისინი მოძველებულია და სათანადოდ ვერ ასახავს არსებულ სოციალურ და ეკონომიკურ სიტუაციას. აქედან გამომდინარე, ხარვეზების გამოსასწორებლად და არსებული თუ სამომავლო გამოწვევების საპასუხოდ აუცილებელია საერთაშორისო მოთხოვნებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისი კანონმდებლობის მიღება, რა მიზნითაც დაიგეგმა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2018 წელს მომზადდა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტი. კანონის პროექტი აერთიანებს „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ და „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ საქართველოს კანონებს. გასწორდა კანონებში არსებული ტერმინები. აღნიშნული კანონის პროექტის მიღებით სახელმწიფო დაწესებულებებსა და მიწის ნაკვეთის მესაკუთრეს/მფლობელს შორის მკაფიოდ გაიმიჯნება ნიადაგის დაცვის სფეროში უფლება-მოვალეობები. ნიადაგური საფარის დაცვის მიზნით, კანონის პროექტი ითვალისწინებს მონიტორინგის სისტემის შექმნას, როგორც ნიადაგის ხარისხობრივი მაჩვენებლებზე, ასევე ნიადაგის დაზინძურებაზე. სამეწარმეო ან და სხვა საქმიანობის განხორციელებისას გამკაცრდება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენების მართვის მექანიზმები და რეგულირდება ნიადაგის ექსპორტთან დაკავშირებული საკითხები. 2020 წელს დასრულდა "ნიადაგის დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის პროექტისთვის რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტის მომზადება. 2020 წლის ბოლოდან საქართველოს აგრარულ საკითხთა კომიტეტთან ერთად მიმდინარეობს მუშაობა კანონის პროექტის სრულყოფის მიზნით, რომელიც მიზნად ისახავს სამინისტროს სისტემაში ახალდ შექმნილი "სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტოს ფუნქციების გათვალისწინებას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა - მომზადებულია „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის და რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.1.: „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის დასრულება/დასამტკიცებლად წარდგენა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“	შესრულებული: მომზადებულია „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის და რეგულირების ზეგავლენის შეფასების (RIA) დოკუმენტი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 9.1.2: მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის უზრუნველსაყოფად:

ა) ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შეფასება მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მიღწევის თვალსაზრისით;

ბ) ეროვნული მიზნების განსაზღვრა მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მისაღწევად;

გ) მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: 2015 წლის სექტემბერში გლობალურმა საზოგადოებამ დაამტკიცა "მდგრადი განვითარების 2030 წლის დღის წესრიგი" და მდგრადი განვითარების 17 მიზანი (SDG). მიზანი 15 მოუწოდებს ქვეყნებს, რომ დაიცვან, აღადგინონ და ხელი შეუწყონ ხმელეთის ეკოსისტემების მდგრად გამოყენებას, ტყის მდგრად მართვას, გაუდაბნობასთან ბრძოლას და შეაჩერონ მიწის დეგრადაცია და ბიომრავალფეროვნების კარგვა. 15.3 ამოცანაა "გაუდაბნობასთან ბრძოლა, დეგრადირებული მიწების და ნიადაგების აღდგენა მათ შორის გაუდაბნობებული, გვალვისა და წყალდიდობების გავლენის ქვეშ მყოფი მიწები, რათა 2030 წლამდე მსოფლიომ მიაღწიოს მიწის დეგრადაციის ნეიტრალურ ბალანსს. ზემოაღნიშნული მიზნების მიღწევისათვის გაეროს გაუდაბნობასთან ბრძოლის კონვენციის სამდივნოს მიერ შემუშავებულ იქნა ახალი მიდგომა „მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსი“, რომელიც წარმოადგენს მდგომარეობას, რომლის დროსაც, ჯანსაღი და პროდუქტიული მიწის რესურსების ფართობები, რომელიც საჭიროა ეკოსისტემური სერვისების ხელშეწყობისთვის, სტაბილურია ან იზრდება განსაზღვრული დროისა და სივრცით ფარგლებში. გაეროს გაუდაბნობასთან ბრძოლის კონვენციისა და გლობალური მექანიზმის (კონვენციის ფინანსური მექანიზმი) მიერ შეიქმნა გლობალური მხარდაჭერის პროგრამა, რომელიც მიზნად ისახავს ქვეყნებისთვის მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მიღწევისათვის ეროვნული მიზნების ჩამოყალიბების პროცესის ხელშეწყობას. აღნიშნული პროგრამა ასევე ხორციელდება საქართველოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გაეროს გაუდაბნობასთან ბრძოლის კონვენციის სამდივნოს მიერ მოწოდებული იქნა ინფორმაცია მიწის დაფარულობის, მიწის პროდუქტიულობის და მიწისზედა და მიწისქვეშა ნახშირბადის მოცულობების შესახებ (საზომი ერთეული: ნიადაგის ორგანული ნახშირბადი SOC) 2000-2015 წლების მონაცემებით. ზემოაღნიშნული ინფორმაციის საფუძველზე გამოვლინდა მიწის დეგრადაციის ცხელი წერტილები და გამომწვევი მიზეზები ქვეყნის მასშტაბით;

მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის ეროვნული სამუშაო ჯუფის მიერ ზემოაღნიშნული ინდიკატორების, ცხელი წერტილებისა და დეგრადაციის გამომწვევი მიზეზების განსაზღვრის საფუძველზე შემუშავდა მიწის დეგრადაციის ეროვნული მიზნები:

1. დაახლოებით 1500 ჰა ტყის ფართობები იქნება გაშენებული; 7500 ჰა აღდგენილი და 60% ტყის ფართობისა იქნება მდგრადად მართული;
2. დაცული ტერიტორიის ფართობი გაიზრდება 12%-ით;
3. დეგრადირებული ფართობები იქნება აღდგენილი;
4. გაუმჯობესდება ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემები.

მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება კონვენციის სამდივნოს მიერ დაგეგმილი იყო 2020 წლიდან, თუმცა გადაიდო დაფინანსების არ არსებობის გამო.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა - მიღებულ იქნა ინფორმაცია მიწის დაფარულობის, მიწის პროდუქტიულობის და მიწისზედა და მიწისქვეშა ნახშირბადის მოცულობების შესახებ (საზომი ერთეული: ნიადაგის ორგანული ნახშირბადი SOC) 2000-2015 წლების მონაცემებით. ასევე, მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მისაღწევად განისაზღვრა მიწის დეგრადაციის ეროვნული მიზნები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნობების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.2.: მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის უზრუნველსაყოფად: ა) ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შეფასება მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მიღწევის თვალსაზრისით; ბ) ეროვნული მიზნების განსაზღვრა მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მისაღწევად; გ) მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ინფორმაცია ნიადაგსაფარის, ნიადაგის პროდუქტიულობის (საზომი ერთეული:	შესრულებული: მიღებულ იქნა ინფორმაცია მიწის დაფარულობის, მიწის პროდუქტიულობის და მიწისზედა და მიწისქვეშა

წმინდა პირველადი პროდუქტიულობა) და მიწისზედა და მიწისქვეშა ნახშირბადის მოცულობების შესახებ (საზომი ერთეული: ნიადაგის ორგანული ნახშირბადი SOC)	ნახშირბადის მოცულობების შესახებ (საზომი ერთეული: ნიადაგის ორგანული ნახშირბადი SOC) 2000- 2015 წლების მონაცემებით
მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის მისაღწევად განსაზღვრული ეროვნული მიზნები	ეროვნული მიზნები განსაზღვრულია
მიწის დეგრადაციის ნეიტრალური ბალანსის დამტკიცებული ეროვნული სტრატეგია	არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი		X			
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 9.1.3: მიწების მდგრადი მართვის კონცეფციის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია მიწების მდგრადი მართვის ხედვის განსაზღვრა და თანამედროვე მიდგომების დანერგვის ხელშეწყობა, რაც უნდა აისახოს შესაბამის კონცეფციაში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის: „მიწის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების მიზნით სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მიწის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა საქართველოში“ ფარგლებში ყველა დაინტერესებული მხარის ჩართულობით 2019 წელს მომზადდა მიწების მდგრადი მართვის კონცეფცია, რომელიც მოწონებულ იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება შესრულდა ნაწილობრივ-ყველა დაინტერესებული მხარის ჩართულობით 2019 წელს მომზადდა მიწების მდგრადი მართვის კონცეფცია, რომელიც მოწონებულ იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.3.: მიწების მდგრადი მართვის კონცეფციის შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული კონცეფცია ნიადაგების მდგრადი მართვის შესახებ	შესრულებული: მომზადებულია მიწების მდგრადი მართვის კონცეფცია, რომელიც მოწონებულ იქნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი			X		
შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი				X	

ქმედება 9.1.4: ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოსთვის ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს დაიწყო მუშაობა ნიადაგის რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავების მიზნით. მომზადებულია პირველადი ვერსია, თუმცა საქართველოს კანონის პროექტის „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ მიღების შემდეგ აუცილებელი გახდება მეთოდოლოგიის გადამუშავება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულდა, შემუშავებულია მხოლოდ ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის პირველადი ვერსია. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაზნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.4.: ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის შემუშავება და დამტკიცება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ნიადაგების რეკულტივაციის დამტკიცებულ მეთოდოლოგია	შესრულებული: შემუშავებული ნიადაგების რეკულტივაციის მეთოდოლოგიის პირველადი ვერსია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელებს პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებს პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

ქმედება 9.1.5: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ტრადიციული მეთოდების მოძიება და დაინტერესებული მხარეებისთვის საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ისტორიულად საქართველო აგრარული ქვეყანაა და განვითარებული იყო სხვადასხვა ტრადიციული სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკა, რომელიც ითვალისწინებდა ნიადაგის ეროზიასთან ბრძოლის ღონისძიებებსაც. დღეისათვის არსებული პრაქტიკა მივიწყებულია. ფერმერების უმეტესობას არ აქვთ შესაძლებლობა გაეცნონ საუკეთესო სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკას და მიიღონ ინფორმაცია ისტორიული ტრადიციული ცოდნის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წელს პროექტის: „მიწის დეგრადაციისა და სიღარიბის შემცირების მიზნით სასოფლო ტერიტორიებზე ლანდშაფტისა და მიწის რესურსების მდგრადი მართვის დანერგვა საქართველოში“ ფარგლებში:

- დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში გაშენებულია 6,5 კმ ქარსაფარი ზოლი, რომელიც 3ა სასოფლო-სამეურნეო მიწებს დაიცავს. დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში ასევე განხორციელდა თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი. 100 ჰა ზე 21 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ბარდისა და წიწიბურას თესლი და ჩაუტარდათ სწავლება მიწის მდგრადი მართვის საუკეთესო პრაქტიკის შესახებ. ყოველ წელს აღნიშნული ფერმერები თესავდნენ მხოლოდ ხორბალს. ბარდისა და წიწიბურის მონაცვლეობით 13ა-ზე მიღებული იქნება დაახლოებით 4000 დოლარამდე ეკონომიკური სარგებელი ფერმერისთვის. აღნიშნული საპილოტე პროექტი შერჩეულ იქნა როგორც მიწის მდგრადი მართვის ერთ-ერთ საუკეთესო საპილოტე პროექტად და წარდგენილი იქნა გაეროს კონვენციის გაუდაზნოებასთან ბრძოლის შესახებ მხარეთა მე-14 კონფერენციაზე. გამოიცა პუბლიკაცია;
- ახმეტის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა საძოვრების აღდგენის საპილოტე პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს 15 ჰა-ზე როტაციული მოვების დანერგვას, საძოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას და მართვის გეგმების შემუშავებას 300 ჰა-მდე სოფელ კასრისწყლის და 7 ჰა -მდე

სოფელ შენაქოს სამოვრებისათვის. გარდაბნის მუნიციპალიტეტშიც ასევე გაშენდა 7კმ- მდე ქარსაფარი ზოლი წარმატებული ფერმერის კუთვნილ მიწის ფართობზე;

- გარდაბნის მუნიციპალიტეტში განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი 50 ჰა-ზე 6 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა იონჯის, სიმინდის, ესპარცეტის, შვრიისა და ბარდის თესლები, ასევე ორგანული სასუქი. ფერმერებმა მოსავლიანობის გაზრდის გარდა დამატებით მიიღეს საფურაჟე მასალა.

2020 წელს პროექტის “ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი სარგებელი მიწის მდგრადი მართვის გზით მოწყვლადი თემებისათვის საქართველოში” ფარგლებში:

- გაშენდა ქარსაფარი ზოლები 32.625 კმ- ზე : სიღნაღის (4,09კმ) გურჯაანის(2.434კმ) , ქარელის (378 მ), გორისა (2 935მ) და საგარეჯოს(19,795 კმ) მუნიციპალიტეტებში;
- მოეწყო 2 სანერგე მეურნეობა ახლაგაზრდა ფერმერებისათვის დედოფლისწყაროსა და გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში ადგილობრივი ტყის ჯიშების ნერეგების კონტეინერული მეთოდით წარმოების ხელშესაწყობად;
- განხორციელდა ნაკვეთმონაცვლეობითი თესლბრუნვის საპილოტე პროექტი გორის, ქარელის, საგარეჯოსა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში 448 ჰა-ზე. 84 ფერმერს უსასყიდლოდ გადაეცა ხორბლის, ქერის, შვრიის, წიწიბურის, ბარდის, ლობიოს, ესპარცეტის, იონჯისა და სიმინდის თესლი და ასევე ორგანული სასუქი;
- განხორციელდა ნიადაგის მოხვნის გარეშე თესვის პილოტური პროექტი და ნიადაგის დაუმუშავებლად დაითესა ხორბალი 177 ჰექტარზე: გორის (65 ჰა), ქარელისა (82 ჰა) და საგარეჯოს (30 ჰა) მუნიციპალიტეტებში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, დედოფლისწყაროს, გარდაბნისა და ახმეტის მუნიციპალიტეტებში მიმდინარეობს გაუდაბნოების შემცირებაზე ორიენტირებული პროექტები. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.5.: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ტრადიციული მეთოდების მოძიება და დაინტერესებული მხარეებისთვის საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: დამტკიცებული მიდგომების რაოდენობა	შესრულებული: გამენებულია ქარსაფარი ზოლები; განხორციელებულია მიწის მდგარდი მართვის საუკეთესო პრაქტიკის საპილოტე პროექტები
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი			X		
შესრულების შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 9.1.6: სიღნაღის მუნიციპალიტეტში დამლაშებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების რეაბილიტაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: კახეთის ტერიტორიაზე, განსაკუთრებით სიღნაღის მუნიციპალიტეტში საკმაოდ დიდი ფართობებია დამლაშებული. დამლაშების შედეგად შემცირებულია ნიადაგის ნაყოფიერება, შესაბამისად შემცირებულია მოსავლიანობა. ქმედების მიზანია აღნიშნული სავარგულების რეაბილიტაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2018 წელს გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის დაფინანსებით, საერთაშორისო ექსპერტების დახმარებით, შემუშავდა დამლაშებული ტერიტორიების აღდგენის მეთოდოლოგია, რომელიც გულისხმობს ნაკვეთების მონაცვლოობასა და თესლბრუნვას. არსებული მეთოდოლოგია გადაეცათ სიღნაღის მუნიციპალიტეტის მსხვილ ფერმერებს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა, საერთაშორისო ექსპერტების დახმარებით შემუშავდა დამლაშებული ტერიტორიების აღდგენის მეთოდოლოგია. მეთოდოლოგიის დანერგვისთვის განისაზღვრა მომზადდა ხარჯთაღრიცხვა და დროითი ჩარჩოები. იმის გამო, რომ დამლაშებული ტერიტორიების აღდგენისთვის საჭირო ხარჯებმა გადააჭარბა პროექტის ფარგლებში გამოყოფილ დაფინანსებას, შეუძლებელი გახდა აღნიშნული ქმედების სრულად განხორციელება. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.1 მიწის დეგრადაციის/გაუდაბნოების შემცირება და დეგრადირებული ტერიტორიის აღდგენა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.1.6.: სიღნაღის მუნიციპალიტეტში დამლაშებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების რეაბილიტაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: რეაბილიტირებული ტერიტორიის ფართობი (ჰა)	შესრულებული: შემუშავებული დამლაშებული ტერიტორიების აღდგენის მეთოდოლოგია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების რეიტინგი			X		
შეფასება	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ამოცანა 9.2: დეგრადირებული/ეროზირებული და დაბინძურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება

ამოცანის მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში:

9.2 ამოცანის განხორციელებისთვის 2019 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ქმედება 9.2.2: საქართველოს ნიადაგებში ქიმიური ნივთიერებების ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციების განსაზღვრა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით საქართველომ აიღო ვალდებულება გააუმჯობესოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების, მეტროლოგიის, ბაზრის ზედამხედველობის, აკრედიტაციისა და შესაბამისობის შეფასების სისტემები. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2003 წლის 24 თებერვლის N 38/ნ ბრძანებით დადგენილი იყო ნიადაგის დაბინძურების სტანდარტები, რომელიც ეფუძვნებოდა საბჭოთა კავშირის ჯანდაცვის სამინისტროს 1987 წლის მეთოდურ მითითებებს. სტანდარტები ძალზედ მოძველებული იყო და ვერ ასახავდა დღეისთვის არსებულ რეალობას. ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის შეფასების მიზნით აუცილებელია ახალი სტანდარტების შემოღება საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის „გლობალური გარემოს მონიტორინგის გაუმჯობესებისა და მის შესახებ ცოდნის ამაღლების მიზნით ინფორმაციის მართვის ჰარმონიზება საქართველოში“ ფარგლებში მომზადდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“. დადგენილების პროექტით განახლდება ნიადაგის მძიმე მეტალებით დაბინძურების ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციები. დადგინდება ნიადაგების დაცვის ჰიგიენური მოთხოვნები სხვადასხვა სახის საქმიანობის უარყოფითი ზემოქმედებისაგან, რამაც შესაძლებელია გამოიწვიოს მათი სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო მიზნებისათვის გამოყენების შეზღუდვა და/ან უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე. ტექნიკური რეგლამენტი აგრეთვე განსაზღვრავს ნიადაგის ხარისხის კონტროლის წესს. დადგენილების პროექტი დამტკიცდება „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის მიღების შემდეგ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულდა: შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“. დადგენილების პროექტი დამტკიცდება „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ კანონის პროექტის მიღების შემდეგ. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 9.2 დეგრადირებული/ეროზირებული და დაბინძურებული ნიადაგების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 9.2.2.: საქართველოს ნიადაგებში ქიმიური ნივთიერებების ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციების განსაზღვრა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჰიდრომელიორაციისა და მიწის მართვის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული ახალი ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციები	შესრულებული: შემუშავდა საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი „ნიადაგის დაბინძურების ხარისხის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
--	--	-----------------	----------------------	---------------------	-------------	--

შესრულები შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელები პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები პროცესი მიმდინარეობ ს	განხორციელები პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

თავი 10: კლიმატის ცვლილება

თავი 10 - კლიმატის ცვლილება - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 9 ქმედებას. ამოცანები მიზნად ისახავენ სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნას, ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდასა და კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულებების შესრულებას.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 10 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ დამტკიცდა ბათუმის მდგრადი ურბანული გადაადგილების სამოქმედო გეგმა;
- ⇒ მომზადდა საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინება, რომელიც კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სამდივნოში გაიგზავნება 2021 წელს.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2020 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 10.1: სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა

ქმედება 10.1.2: „კლიმატი 2021-2030“ სამოქმედო გეგმის მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების სამოქმედო გეგმის 2021-2030 მიზანია განისაზღვროს კლიმატის ცვლილების გამომწვევი სათბურის აირების შემამცირებელი კონკრეტული ღონისძიებები, აღნიშნულ ღონისძიებებზე პასუხისმგებელი უწყებები და ფინანსური უზრუნველყოფის წყაროები. სამოქმედო გეგმა წარმოადგენს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) ფარგლებში ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულების შესრულების ერთგვარ მექანიზმს, რითაც შესაძლებელია ეკონომიკური სექტორების მდგრად განვითარებას შეეწყოს ხელი.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს „კლიმატის ცვლილების სამოქმედო გეგმა 2021-2030“-ის საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებული „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების სახელმძღვანელოსთან“ შესაბამისობაში მოყვანა მოხდა. აღნიშნული სახელმძღვანელოს რეკომენდაციას, რომ სამოქმედო გეგმები არ უნდა აღემატებოდეს 3 წლიან მონაკვეთს, რის გამოც საჭირო გახდა „კლიმატის ცვლილების სამოქმედო გეგმა 2021-2030“-ის 2 ნაწილად გაყოფა - ცალ-ცალკე გამოიყო საქართველოს კლიმატის 2030 წლის სტრატეგია და 2021-2023 წლების სამოქმედო გეგმა. 2020 წლის პირველ კვარტალში შემუშავდა საქართველოს კლიმატის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის სამუშაო ვერსიები. დოკუმენტები გამოქვეყნდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებ გვერდსა და სოციალურ ქსელებში. დაინტერესებულ მხარეებს მიეცათ 2 კვირა კომენტარების

წარმოდგენისთვის. მიღებული კომენტარების ნაწილი აისახა დოკუმენტში, ხოლო რაც ვერ აისახა, მოხდა უკუკავშირი თითოეული კომენტარის ავტორთან. 2020 წლის 24 დეკემბერს გაიმართა დოკუმენტების საჯარო განხილვა ონლაინ-ფორმატში, რომელიც გაგრძელდა 3 საათს და მონაწილეობა მიიღო 96-მა მონაწილემ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულებულია - შემუშავებულია საქართველოს კლიმატის 2030 წლის სტრატეგია და 2021-2023 წლების სამოქმედო გეგმა. დოკუმენტების დამტკიცება საქართველოს მთავრობის მიერ იგეგმება 2021 წლის I კვარტალში. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.2.: „კლიმატი 2021-2030“ სამოქმედო გეგმის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული სამოქმედო გეგმა "კლიმატი 2021-2030"	შესრულებული: დოკუმენტები შემუშავებულია. დამტკიცება იგეგმება 2021 წელს
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 10.1.3: „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილების 1/CP.20 მე-13 და მე-14 პარაგრაფების შესაბამისად საქართველომ 2015 წლის 25 სექტემბერს წარადგინა კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტი "წინასწარ განსაზღვრული ეროვნული წვლილი." აღნიშნული დოკუმენტით ქვეყანამ აიღო ვალდებულება შეზღუდოს თავისი ემისიები 2030 წლისთვის საკუთარი ძალებით 15%-ით ხოლო საერთაშორისო

დახმარების შემთხვევაში 25%-ით ტრადიციული ბიზნეს სცენარით გაანგარიშებულ მაჩვენებელთან შედარებით. გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის 1/CP21 გადაწყვეტილების 24-ე პარაგრაფის შესაბამისად საქართველომ ჩაატარა „წინასწარ განსაზღვრული ეროვნული წვლილის“ დოკუმენტის ანალიზი და მის საფუძველზე შეიმუშავა განახლებული „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი“ (NDC) და გეგმავს მის წარდგენას UNFCCC-ის სამდივნოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს დასრულდა საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის დოკუმენტის შემუშავება. დოკუმენტი გამოქვეყნდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებ გვერდსა და სოციალურ ქსელებში. მიღებული კომენტარების ნაწილი აისახა დოკუმენტში, ხოლო რაც ვერ აისახა, მოხდა უკუკავშირი თითოეული კომენტარის ავტორთან. 2020 წლის 24 დეკემბერს გაიმართა დოკუმენტების საჯარო განხილვა ონლაინ-ფორმატში, რომელიც გაგრძელდა 3 საათს და მონაწილეობა მიიღო 96-მა მონაწილემ.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულებულია - შემუშავებულია „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტი. მისი დამტკიცება საქართველოს მთავრობის მიერ იგეგმება 2021 წლის I კვარტალში, რის შემდეგაც ის გაიგზავნება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სამდივნოში. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.3.: „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სისტემაში რეგისტრირებული „ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტი	შესრულებული: დოკუმენტი შემუშავებულია - კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სისტემაში, დარეგისტრირება იგეგმება 2021 წელს
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X			

შესრულ ების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ქმედება 10.1.4: გრძელვადიანი, 2050 წლამდე პერიოდისთვის „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის მომზადება“

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მხარეთა კონფერენციის გადაწყვეტილებით ქვეყნები შეთანხმდნენ კლიმატის ცვლილების გრძელვადიანი ხედვების ჩამოყალიბების საჭიროებაზე. ასევე, საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების დღის წესრიგით მხარდაჭერილია აღნიშნული საკითხი. საქართველოს გრძელვადიანი 2050 წლამდე პერიოდისათვის დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის მიზანია გაღრმავდეს კლიმატგონივრული ეკონომიკური განვითარების კურსი საქართველოში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის ბოლოს დაიწყო გრძელვადიანი, 2050 წლამდე პერიოდისთვის „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის“ შემუშავება. დოკუმენტის შემუშავება მიმდინარეობს ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტის EU4Climate დახმარებით. „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის“ საბოლოო ვერსიის შემუშავება და დამტკიცება იგეგმება 2021 წლის IV კვარტალში. დოკუმენტის სტრუქტურულიდან გამომდინარე, საქართველოს მთვრობის ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებული „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების სახელმძღვანელოსთან“ შესაბამისად, განიხილება დოკუმენტის კონცეფციად დამტკიცება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ნაწილობრივ შესრულებულია, „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის“ შემუშავება დაიწყო 2020 წლის მიწურულს. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.4.: გრძელვადიანი, 2050 წლამდე პერიოდისთვის „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის მომზადება“
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გრძელვადიანი „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის დოკუმენტი“ მოწონებულია საკოორდინაციო კომიტეტის მიერ	შესრულებული: „დაბალემისიანი განვითარების სტრატეგიის“ შემუშავება დაიწყო 2020 წლის მიწურულს
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 10.1.6: ევროკავშირის ინიციატივა "მერების შეთანხმების" ხელმომწერი ქალაქების მიერ მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: საქართველო მხარს უჭერს ევროკავშირის ინიციატივის „მერების შეთანხმების“ განხორციელებას. ამ დროისთვის 23 მუნიციპალიტეტი არის შეთანხმების მხარე - აქედან 11-მა მუნიციპალიტეტმა დამატებით ხელი მოაწერა ინიციატივას „მერების შეთანხმებას კლიმატისა და ენერგეტიკისთვის“ (CoMCE). მათ აიღეს 2020 წლისთვის სათბურის აირების ემისიების 20 %-ით შემცირების ვალდებულება, რაც მეტია საბაზისო დონის – „ტრადიციული ბიზნესის“ სცენარით - განსაზღვრულ მნიშვნელობასთან შედარებით. სამინისტრო თანამშრომლობს სხვა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთანაც, რათა მათ CoMCE-ის შესაბამისად აიღონ და განახორციელონ განახლებული ვალდებულებები სათბური გაზების გაფრქვევების შესამცირებლად. საქართველოს მუნიციპალიტეტების „მერების შეთანხმებასთან“ მიერთების შედეგად ერთი მხრივ ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მიიღო ინფორმაცია და გამოცდილება იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ უნდა მოხდეს კლიმატის ცვლილების სფეროს ეროვნული მიზნების ასახვა ადგილობრივ სამოქმედო გეგმებში, ხოლო მეორე მხრივ, მუნიციპალიტეტების მიერ კლიმატის ცვლილების შერბილებასთან დაკავშირებით შემოთავაზებული მიზნები და საჭიროებები აისახა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ ეროვნულ სტრატეგიაში.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წლის მონაცემებით ევროკავშირის ინიციატივა მერების შეთანხმებას მიუერთდა საქართველოს 18 ქალაქი. გარდა ამისა, მერების შეთანხმების სამდივნოს მიერ დამტკიცდა 10 მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმა. თუმცა 2020 წლიდან დაიწყო „მერების შეთანხმების“ მე-2 ეტაპი, რომელიც მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების ნაცვლად ითვალისწინებს ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული სამოქმედო გეგმის შემუშავებას. ამ ეტაპზე რამდენიმე ქალაქის მიერ, დონორების დახმარებითა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კოორდინაციით, მიმდინარეობს ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული სამოქმედო გეგმების შემუშავება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება შესრულების ვადაში - 2017-2020 წლებში უმეტესწილად შესრულდა. მერების შეთანხმების სამდივნოს მიერ დამტკიცდა 10 მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმა. 2020 წლიდან „მერების

შეთანხმების“ მე-2 ეტაპის დაწყების შედეგად შეიცვალა მოთხოვნები აღნიშნულ ინიციატივაში მონაწილე ქალაქების მიმართ. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.6.: ევროკავშირის ინიციატივა "მერების შეთანხმების" ხელმომწერი ქალაქების მიერ მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმების მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმები დამტკიცებული "მერების შეთანხმების" სამდივნოს მიერ	შესრულებული: მერების შეთანხმების სამდივნოს მიერ დამტკიცდა 10 მდგრადი ენერგეტიკული სამოქმედო გეგმა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულა		განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 10.1.7: ბათუმსა და ქუთაისში „მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამის“ განხორციელება პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: მიმდინარეობს პროექტი „მწვანე ქალაქები ინტეგრირებული მდგრადი ტრანსპორტი ქალაქ ბათუმისა და აჭარის რეგიონისათვის (ISTBAR).“ ასევე, მომზადდა პროექტი „მწვანე ქალაქები,“ რომელიც დააფინანსა კლიმატის მწვანე ფონდმა. პროექტის განმახორციელებელი არის ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი (EBRD) და იგი მოიცავს 9 ქვეყანას, მათ შორის საქართველოს, აღნიშნული პროექტების მიზანია საქართველოს მსხვილ ქალაქებში დაინერგოს კლიმატგონივრული ტექნოლოგიები და გაუმჯობესდეს ურბანული სერვისები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს „მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამის“ ფარგლებში განხორციელდა შემდეგი ღონისძიებები:

- ბათუმში მოხდა 8 ერთეული ელექტრო ავტობუსების შექმნა;
- ბათუმში დაყენდა 30 საინფორმაციო ტაბლო;

• ბათუმში ბასლაინი მოეწყო 3 ქუჩაზე, და გაკეთდა ფასიანი პარკირები 1 ზონა. შემდეგ ქალაქმა საკუთარი სახსრებით დაამატა 6 მსგავსი ზონა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულდა. თუმცა ქალაქ ქუთაისში დაგეგმილი ღონისძიებები არ განხორციელებულა, ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება ღონისძიების გრანტით.

ამოცანა 10.1 სათბური აირების ემისიების შემცირების წინაპირობების შექმნა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.1.7.: ბათუმსა და ქუთაისში "მწვანე ქალაქების განვითარების პროგრამის" განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ბათუმსა და ქუთაისში „მწვანე ქალაქების განვითარების“ პროგრამებით“ გათვალისწინებული შედეგები: მწვანე საფარის ზრდა, კლიმატდამზოვი სატრანსპორტო სისტემის განვითარება, და სხვა პროცენტებში) შემუშავებული: მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის ეროვნული სტრატეგია და პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი სათბურის აირების ემისიების შემცირება ათასი ტონა CO2-ის ექვივალენტებში	შესრულებული: ბათუმში მოხდა სატრანსპორტო ქსელის ოპტიმიზაცია - შემცირდა ყოველდღიურად ქალაქის მიერ დამტკიცებულ სამარშრუტო ხაზებზე დაშვებული მირკოავტობუსების რაოდენობა 40%-ით; დამტკიცდა ბათუმის მდგრადი ურბანული გადაადგილების სამოქმედო გეგმა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		რეიტინგი		X		
შესრულების შეფასება		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ამოცანა 10.2: ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა

ქმედება 10.2.1: ქვეყნის მასშტაბით ბუნებრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის მწვანე ფონდის (27 მლნ აშშ დოლარის) და შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს (5 მლნ აშშ დოლარის) მიერ ფინანსდება პროექტი - „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“, პროექტის განხორციელების შედეგად გაფართოვდება ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ქსელი მთელი ქვეყნის მასშტაბით, დაინერგება ადრეული შეტყობინების ეროვნული სისტემა და გაძლიერდება მოდელირების შესაძლებლობები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 წელს დასრულდა ჰიდრომეტეოროლოგიური და აგრომეტეოროლოგიური სადამკვირვებლო ქსელის გაფართოების დიზაინის მომზადება. შემუშავდა ოპერაციული და სარემონტო გეგმები სადამკვირვებლო ქსელებისთვის, მათ შორის დეტალური გეგმები მომზადდა 6 საპილოტე მდინარის აუზისთვის. დასრულდა ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური საველე მონაცემების შეგროვება და ისტორიული მონაცემების დამუშავება მდინარეების ენგურის, ხობისწყალისა და მტკვრის აუზებისთვის (მტკვარი, თბილისის საზღვრებში). ამრიგად, 11 აუზიდან 6-ზე საველე სამუშაოები დასრულებულია. გარდა ამისა, დაწყებულია LIDAR-ის კვლევის მონაცემების შეგროვება საქართველოში 11 მდინარის აუზზე, რომელიც საჭიროა წყალდიდობის საშიშროების რუკების შესაქმნელად. ამ დროისთვის მონაცემები შეგროვებულია საქართველოს ტერიტორიის 64%-სთვის. შემუშავებულია სოციალურ-ეკონომიკური რისკისა და მოწყვლადობის მოდელირების მეთოდოლოგიის პროექტი და მიმდინარეობს სპეციფიკური GIS-ზე დაფუძნებული მოდელირების ინსტრუმენტის ტექნიკური დაზუსტება. კატასტროფებთან და რისკებთან დაკავშირებული ინფორმაციის უკეთ ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, შემუშავდა კატასტროფის რისკის საინფორმაციო სისტემის (MHDRIS) კონცეპტუალური დიზაინი. საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა მდინარე რიონის აუზის საპროგნოზო პლატფორმის გადანაწილება. განხორციელდა მუნიციპალიტეტის დონის მრავალმხრივ საფრთხეზე რეაგირებისა და მზადყოფნის შესაძლებლობების ამაღლების ღონისძიებები. 2020 წელს დაიწყო ცნობიერების ამაღლება და საგანმანათლებლო ღონისძიებები (სამიზნე ჯგუფებისათვის საგანმანათლებლო მასალების მომზადება) - ძირითადად იმ 10 მუნიციპალიტეტში, სადაც სტრუქტურული ღონისძიებები განხორციელდება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2017-2021 წლები. ქმედება ნაწილობრივ შესრულებულია. ქმედება თანადაფინანსებულია კლიმატის მწვანე ფონდის მიერ 27 მლნ აშშ დოლარის ოდენობს გრანტით, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მიერ 5 მლნ აშშ დოლარის ოდენობის გრანტით და საქართველოს მთავრობის თანადაფინანსებით 38 მლნ აშშ დოლარით.

ამოცანა 10.2 ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.2.1.: ქვეყნის მასშტაბით ბუნებრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი

საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 1. გაუმჯობესებული ჰიდრომეტეოროლოგიური და აგრომეტეოროლოგიური ქსელი; 2. მომზადებული წყალმომვარდნების საფრთხისა და რისკის რუკები; 3. მომზადებული და ქვეყნის მასშტაბით დანერგულია ადრეული გაფრთხილების სისტემა; 4. განხორციელებული წყალმომვარდნებისგან დამცავი სტრუქტურული და არასტრუქტურული ღონისძიებები (მდინარეების ნაპირებზე გაბიონები, ქვაყრილები, მდინარეთა ჭალებში აგრო-ტყეები და სხვა).	შესრულებული: 1. ინდიკატორი არ შესრულდა; 2. წყალმომვარდნების საფრთხისა და რისკის რუკების შედგენა დაწყებულია; 3. ინდიკატორი არ შესრულდა; 4. ინდიკატორი არ შესრულდა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება			X		
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელებული პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებული პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებული პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებული პროცესი დასრულებულია
		X			

ქმედება 10.2.2: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მომზადება.

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მიზანია ქვეყნის კლიმატის ცვლილებისადმი მოწყვლადობის შეფასება, გრძელვადიანი და საშუალოვადიანი საჭიროებების განსაზღვრა და გამოვლენილი საჭიროებებისა და პრობლემების აღმოსაფხვრელად სტრატეგიებისა და პროგრამების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, გაეროს გარემოსდაცვით პროგრამასთან ერთად, კლიმატის მწვანე ფონდში დასაფინანსებლად შეიტანა ეროვნული ადაპტაციის გეგმის შემუშავების საპროექტო განაცხადი. აღნიშნულმა განაცხადმა კლიმატის მწვანე ფონდში შემოწმების რამდენიმე ეტაპი გაიარა, თუმცა ამ ეტაპზე არ არის ცნობილი დოკუმენტის შემუშავების დაწყების ზუსტი ვადები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება არ შესრულებულა. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.2 ქვეყნის საადაპტაციო პოტენციალის გაზრდა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.2.2.: კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმის მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამტკიცებული კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ეროვნული გეგმა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი
	სტატუსი	X				

ამოცანა 10.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება

ქმედება 10.3.2: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების მიზანია ინფორმაციის განახლება სათბური გაზების გაფრქვევებისა და ქვეყნის საადაპტაციო მდგომარეობის შესახებ და კონვენციით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება ანგარიშგების მიმართულებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2020 დასრულდა კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინება“ შემუშავება. დოკუმენტი დაგზავნილია სამინისტროებში დამატებითი კომენტარებისთვის, რის შემდეგ ის გაიგზავნება კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სამდივნოში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება უმეტესწილად შესრულებულია. მომზადებულია საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინება, რომელიც კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სამდივნოში

გაიგზავნება 2021 წელს. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.3.2.: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის მიერ მიღებულია და ვებ-გვერდზე განთავსებულია „საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინების“ დოკუმენტი	შესრულებული: მომზადებულია საქართველოს მე-4 ეროვნული შეტყობინება, რომელიც კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის სამდივნოში გაიგზავნება 2021 წელს
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
სტატუსი		X			

ქმედება 10.3.3: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოს კონვენციისადმი საქართველოს მე-3 „ორწლიანი განახლებული ანგარიშის“ მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი საქართველოს მე-2 ორწლიანი განახლებული ანგარიშის მიზანია ინფორმაციის განახლება სათბური გაზების გაფრქვევების შესახებ და კონვენციით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება ანგარიშგების მიმართულებით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი საქართველოს მე-3 „ორწლიანი განახლებული ანგარიში“-ს შემუშავებაზე საპროექტო წინადადება 2020 წელს წარდგენილი იქნა გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდში (GEF).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების განხორციელება არ დაწყებულა. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 10.3 კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციისადმი ანგარიშგების ვალდებულების შესრულება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 10.3.3.: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩოს კონვენციისადმი საქართველოს მე-3 „ორწლიანი განახლებული ანგარიშის“ მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: კლიმატის ცვლილების შესახებ გაეროს ჩარჩო კონვენციის მიერ მიღებულია და ვებ-გვერდზე განთავსებულია საქართველოს მე-3 "ორწლიანი განახლებული ანგარიშის" დოკუმენტი	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი	X				

თავი 11: ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა

თავი 11 - ბუნებრივი საფრთხეების რისკების მართვა - მოიცავს 1 ამოცანას და ჯამში 7 ქმედებას. ამოცანის მიზანია ბუნებრივი საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემის სრულყოფა.

ქმედებების უმეტესობა სრულდებოდა დონორ(ებ)ის დახმარებით ან არსებული საბიუჯეტო რესურსებით, მთლიანობაში, 2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯებმა 538,393 ლარი შეადგინდა.

მე 11 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ განახლდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზები;
- ⇒ განხორციელებულია სავსე გეოლოგიური კვლევები;
- ⇒ შეფასდა მოსახლეობის (კომლი) საკარმიდამო ნაკვეთები და საცხოვრებელი სახლები;
- ⇒ შეფასდა გეოლოგიური საფრთხის ქვეშ არსებული დასახლებული პუნქტები;
- ⇒ გაუმჯობესდა ადრეული შეტყობინების სისტემის შესაძლებლობები დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიისათვის.

2020 წელს ქმედებათა შესრულების ჯამურმა დანახარჯი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 538,393 ლარს შეადგენს

ამოცანა 11.1: საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა

ქმედება 11.1.1: წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შეფასებისა და მართვის სისტემების დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: წყალდიდობები და წყალმოვარდნები საქართველოს თითქმის ყველა მდინარისთვის არის დამახასიათებელი, რომელსაც დიდი ეკონომიკური ზარალი მოაქვს და ხშირად ადამიანური მსხვერპლითაც მთავრდება. აქედან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია აღნიშნული სტიქიური მოვლენების რისკების ქვეშ მყოფი ზონების იდენტიფიკაცია და აღნიშნული ზონებისთვის ამ რისკების შემცირებისა და მზადდოვნის გეგმების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) მხარდაჭერის ფარგლებში დამუშავდა 2019 წელს სავსე სამუშაოების დროს შეგროვებული ინფორმაცია მდ. სუფსა, ნატანებისა და კინტრიშის აუზებისათვის, რომელიც გამოყენებულ იქნება ჰიდრომეტეოროლოგიური საფრთხეების რუკების მომზადების პროცესში; ამავე აუზებისათვის დაიწყო ჰიდროლოგიური და ჰიდრაულიკური მოდელირების განხორციელება, რომელიც დასრულდება 2021 წელს. აგრეთვე, 2020 წელს დაგეგმილი მდ. ენგური, ხობისწყალისა და

თბილისის ტერიტორიაზე, მდ. მტკვრის მარცხენა შენაკადებისათვის განხორციელდა სავსე სამუშაოები, აიგემა მდინარეთა ჭალა-კალაპოტები. ჯამში გადაღებულ იქნა 1087 განივი კვეთი: **ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:**

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.1.: წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შეფასებისა და მართვის სისტემების დანერგვა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი იდენტიფიცირებული ზონები; წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების შეფასებული რისკები; წყალდიდობების რისკის ქვეშ მყოფი ზონებისთვის წყალდიდობებისა და წყალმოვარდნების რისკების შემცირებისა და მზადყოფნის მომზადებული გეგმა.	შესრულებული: მდ. ენგური, ხობისწყალისა და თბილისის ტერიტორიაზე, მდ. მტკვრის მარცხენა შენაკადებისათვის გადაღებული 1087 განივი კვეთი; დაწყებულია სამუშაოები წყალდიდობის მოდელირების მიმართულებით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება			X		
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია

ქმედება 11.1.2: ქალაქ თბილისის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის განახლება
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
ქმედების მიზანი: საჭიროა ქ. თბილისში გეოლოგიური საფრთხეების ზონების იდენტიფიცირება, გეოლოგიური საფრთხეების შესახებ დეტალური მონაცემების შეგროვება და დედაქალაქის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის თანდათანობითი გაუმჯობესება.
განხორციელებული ღონისძიებები:

- გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული GIS მონაცემთა ბაზები;
- გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული კატალოგი/კადასტრი;
- ქ. თბილისში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური საფრთხეები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა ქ. თბილისის ტერიტორიაზე გეოლოგიური საფრთხეების იდენტიფიცირებას, GIS მონაცემთა ბაზის და კატალოგი/კადასტრის შედგენა/განახლებას.

2020 წელს ქ. თბილისის ტერიტორიაზე გეოლოგიური საფრთხეების იდენტიფიცირების მიზნით განხორციელდა სავლე გეოლოგიური კვლევები; მომზადდა/განახლდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა და კატალოგი/კადასტრი.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.2.: ქალაქ თბილისის გეოლოგიური მონიტორინგის სისტემის განახლება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განახლებული GIS მონაცემთა ბაზა; განახლებული გეოლოგიური საფრთხეების კატალოგი/კადასტრი ქალაქ თბილისში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური პროცესები	შესრულებული: • გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული GIS მონაცემთა ბაზები; • გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული კატალოგი/კადასტრი; • ქ. თბილისში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური საფრთხეები.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					

ქმედება 11.1.3: საქართველოს ტერიტორიის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების მსხვილმასშტაბიანი GIS რუკების მომზადება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ერთიანი, გეოლოგიური საფრთხეების ზონირებული GIS რუკების მომზადება, სადაც იდენტიფიცირებული იქნება გეოლოგიური პროცესები (როგორცაა მეწყერი,

ღვარცოფი, ქვათაცვენა და ა.შ.) და ამის საფუძველზე შესაძლებელი იქნება ბუნებრივი საფრთხეებისგან გამოწვეული რისკების შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- გამოცემული საინფორმაციო ბიულეტენი „საქართველოში 2019 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2020 წლისთვის“;
- მხარების მუნიციპალიტეტებიდან და ცალკეული მოქალაქეებისგან შემოსული წერილების საფუძველზე, შედგენილი იქნა 429 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა, სადაც შეფასებულია 629 დასახლებულ პუნქტში მცხოვრები 1040 მოსახლის (კომლი) საცხოვრებელი სახლის, საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის და მიმდებარე ტერიტორიის გეოდინამიკური მდგომარეობა, საშიშროების რისკის განსაზღვრით და შესაბამისი რეკომენდაციებით, გადაუდებელი ღონისძიებების გატარების მიზნით;
- სტიქიური გეოლოგიური (მეწყერი, ღვარცოფი, კლდეზვავ-ქვათაცვენა და სხვა) პროცესების შეფასების მიზნით საქართველოს ყველა მხარეში განხორციელდა ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგი, შეფასებულია 1145 დასახლებული პუნქტი;
- განხორციელდა ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები და სხვადასხვა უწყებებიდან შემოსული წერილების საფუძველზე მომზადდა 19 დასკვნა, სადაც შეფასებულია ინფრასტრუქტურული ობიექტების, საინჟინრო ნაგებობების, დამაბული უბნების გეოდინამიკური და გეოეკოლოგიური მდგომარეობა;
- ხელშეკრულების საფუძველზე (ფასიანი მომსახურება) ჩატარებული მიწის ნაკვეთების საკონსულტაციო გეოლოგიური კვლევები და მომზადებული 101 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა;
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს „ცხელი ხაზით“ და 112-ით შემოსული იყო 59 ინფორმაცია, მოწოდებული ინფორმაციით სააგენტოს გეოლოგები ფორს-მაჟორულ ვითარებაში ახდენენ სიტუაციის შეფასებას და ადგილზე სახავენ გადაუდებელ პალიატიურ ღონისძიებებს, ხოლო შემდეგ სათანადო დასკვნებს უგზავნიან შესაბამის უწყებებს;
- განხორციელდა გზმ ანგარიშების, საინჟინრო ობიექტების საპროექტო დოკუმენტაციის და გარემოსდაცვით სფეროში კანონმდებლობის ხაზით მიღებული დოკუმენტების გეოლოგიური ნაწილის რეცენზირება, რის საფუძველზეც შენიშვნების, საექსპერტო დასკვნების, კომენტარების და სხვა სახით შედგენილი იქნა 219 დოკუმენტი;
- პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში მდ. სუფსის, მდ. კინტრიშის და მდ. ნატანების აუზებისთვის მომზადდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა, კატალოგი/კადასტრი;
- პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში ქ. თბილისის (მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპირო) და მდ. ხობისწყალი და მდ. ენგურის აუზების ტერიტორიაზე განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, სავლე გეოლოგიური კვლევები სტიქიური გეოლოგიური პროცესების იდენტიფიცირების მიზნით და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიმდინარეობს მონაცემების დამუშავება;

- მდ. ენგურის აუზში განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის 1188 გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 664, ღვარცოფი - 171, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 238, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 110, ფართობული ეროზია - 3; დახრამვა - 2);
- მდ. ხობისწყლის აუზში განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის 597 გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 338, ღვარცოფი - 11, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 2, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 241, ფართობული ეროზია - 5);
- მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე (ქ. თბილისის ფარგლებში) განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევების შედეგად იდენტიფიცირებულია სხვადასხვა ტიპის 480 გეოლოგიური პროცესი (მეწყერი - 329, ღვარცოფი - 8, კლდეზვავ-ქვათაცვენა - 12, მდინარის ნაპირის გარეცხვა (ეროზია) – 104, სიღრმითი ეროზია (დახრამვა) – 21, ფართობული ეროზია - 6).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა საქართველოში გეოლოგიური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, და სხვ.) იდენტიფიცირებას, გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების GIS რუკების და მონაცემთა ბაზების შედგენა/განახლებას და გეოლოგიური საფრთხეებისგან გამოწვეული რისკის შერბილებისა და პრევენციისთვის საჭირო ძირითადი მონაცემების დამუშავებას. საანგარიშო პერიოდში გაიზარდა დასახლებული პუნქტების გეოლოგიური მონიტორინგის არეალები, შეფასდა გეოლოგიური საფრთხის ქვეშ მყოფი მოსახლეების (კომლი) საკარმიდამო ნაკვეთები და საცხოვრებელი სახლები, მომზადდა საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნები, შესაბამისი რეკომენდაციებით, განხორციელდა ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგი, გამოიცა საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა

ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.3.: საქართველოს ტერიტორიის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების მსხვილმასშტაბიანი GIS რუკების მომზადება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020

შესრულების ინდიკატორები

დაგეგმილი: საქართველოში იდენტიფიცირებული გეოლოგიური პროცესები (მეწყერი, ღვარცოფი, და სხვ.); საველე გეოლოგიური კვლევები; გეოლოგიური საფრთხეების განახლებული GIS მონაცემთა ბაზა და ზონირების რუკები;	შესრულებული: გამოცემული ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი „საქართველოში 2019 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2020 წლისთვის“; შედგენილი/განახლებული გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა; განხორციელებული საველე გეოლოგიური კვლევები;
--	---

მომზადებული გეოლოგიური საფრთხეებისგან გამოწვეული რისკის შერბილებისა და პრევენციისთვის საჭირო ძირითადი მონაცემები.	შეფასებული მოსახლეობის (კომლი) საკარმიდამო ნაკვეთები და საცხოვრებელი სახლები; შედგენილი გეოლოგიური დასკვნები გასატარებელი დამცავი ღონისძიებების რეკომენდაციებით; შეფასებული გეოლოგიური საფრთხის ქვეშ არსებული დასახლებული პუნქტები; შედგენილი მეწყრების, ღვარცოფების და კლდეზვავ/ქვათაცვენების კატალოგი/კადასტრი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 15,505.4 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					

ქმედება 11.1.4: გეოლოგიური რუკების მომზადება (გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზა)

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს მთლიანი გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზის შექმნა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გამოიცა კახეთის მხარის (ფურცლები: K-38-XXII; K-38-XXIII; K-38-XXVIII; K-38-XXIX) გეოლოგიური რუკები, შესაბამისი ანგარიშით; თუშეთის და ხევსურეთის მხარეებში განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიმდინარეობს მონაცემების დამუშავება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2020 წელს დაგეგმილი იყო კახეთის მხარის (ფურცლები: K-38-XXII; K-38-XXIII; K-38-XXVIII; K-38-XXIX) გეოლოგიური რუკების და შესაბამისი გეოლოგიური ანგარიშის შედგენა/გამოცემა. ასევე თუშეთის და ხევსურეთის მხარეებში დაგეგმილი იყო საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მონაცემების დამუშავება. 2020 წელს გამოიცა კახეთის მხარის (ფურცლები: K-38-XXII; K-38-XXIII; K-38-XXVIII; K-38-XXIX) გეოლოგიური რუკები, შესაბამისი ანგარიშით; თუშეთის და ხევსურეთის მხარეებში განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიმდინარეობს მონაცემების დამუშავება.

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.4.: გეოლოგიური რუკების მომზადება (გეოლოგიური GIS მონაცემთა ბაზა)
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გეოლოგიური აგეგმვა; გეოლოგიური რუკების კომპლექტის მომზადება (GIS რუკა); გეოლოგიური ანგარიშის გამოცემა.	შესრულებული: გამოიცა კახეთის მხარის (ფურცლები: K-38-XXII; K-38-XXIII; K-38-XXVIII; K-38-XXIX) გეოლოგიური რუკები, შესაბამისი ანგარიშით; თუშეთის და ხევსურეთის მხარეებში (ფურცლები: K-38-X; K-38-XVI; K-38-XVII) განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, საველე გეოლოგიური კვლევები; მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მონაცემების დამუშავება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 5,884 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 11.1.5: ჰიდრომეტეოროლოგიური მონიტორინგის სტაციონარული ქსელის გაფართოება.

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: საქართველოს ჰიდრომეტეოროლოგიური მონიტორინგის სტაციონარული ქსელის გაფართოება ავტომატიზირებული ჰიდრომეტეოროლოგიური და მეტეოროლოგიური სადგურების/საგუშაგოების რაოდენობის ზრდის საფუძველზე (იგეგმებოდა წელიწადში 20 სადგური/საგუშაგოს დამატება), რასაც უნდა გამოეწვია ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაძლიერება და წყალდიდობების პროგნოზირების გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სადგურების შექმნა გათვალისწინებული იყო GCF/UNDP პროექტის ფარგლებში, რომლის შესრულება გადაიდო 2021 წლისთვის. ამავე დროს, დამონტაჟდა და გაიმართა აშშ მიერ შეძენილი ერთი

ერთეული მეტეოროლოგიური რადარი ქ. ქუთაისის ტერიტორიაზე, რამაც გააუმჯობესა ამინდის ზემოკლევადიანი პროგნოზი, განსაკუთრებით ძლიერი ნალექებისა და მათგან გამოწვეული წყლადიდობების პროგნოზი დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიისათვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.5.: ჰიდრომეტეოროლოგიური მონიტორინგის სტაციონარული ქსელის გაფართოება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დამონტაჟებული ავტომატიზირებული ჰიდრომეტეოროლოგიური და მეტეოროლოგიური სადგურებისა და საგუშაგოები (წელიწადში 20); ადრეული შეტყობინების გაძლიერებული სისტემა, უფრო ზუსტი პროგნოზები, ამალღებული ხარჯთეფექტიანობა	შესრულებული: დამონტაჟდა და გაიმართა ერთი ერთეული მეტეოროლოგიური რადარი; გაუმჯობესდა ადრეული შეტყობინების სისტემის შესაძლებლობები დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიისათვის.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: 517,004.11 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X	
		განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი				განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ქმედება 11.1.6: ჰიდრომეტეოროლოგიურ მონაცემთა ელექტრონული ბაზის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ერთიანი ჰიდრომეტეოროლოგიური მონაცემთა ელექტრონული ბაზის ჩამოყალიბება, რომელშიც თავმოყრილი იქნება არქივებში არსებული და თანამედროვე ჰიდრომეტეოროლოგიური მონაცემები. ასევე მნიშვნელოვანია აღნიშნული ელექტრონული ბაზის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველა დაინტერესებული მხარისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- 2020 წელს განხორციელდა ქაღალდზე არსებული ისტორიული და მიმდინარე მეტეოროლოგიური და ჰიდროლოგიური მონაცემების 25 %-ის აციფვრა;

- 2020 წელს მიღებულ იქნა მთავრობის დადგენილება ფასიანი მომსახურების წესებში ცვლილების შესახებ, რამაც გააუმჯობესა ჰიდრომეტეოროლოგიურ მონაცემებთან მომხმარებლების განსაკუთრებით სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების წარმომადგენლების ხელმისაწვდომობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.6.: ჰიდრომეტეოროლოგიურ მონაცემთა ელექტრონული ბაზის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ისტორიული და თანამედროვე ჰიდრომეტეოროლოგიური მონიტორინგის მონაცემთა ბაზა; სისტემის ხელმისაწვდომობა	შესრულებული: ისტორიული და მიმდინარე მეტეოროლოგიური და ჰიდროლოგიური მონაცემების 25 %-ის აციფვრა; 2020 წელს მიღებული მთავრობის დადგენილება ფასიანი მომსახურების წესებში ცვლილების შესახებ, რამაც გააუმჯობესა ჰიდრომეტეოროლოგიურ მონაცემებთან მომხმარებლების განსაკუთრებით სასწავლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების წარმომადგენლების ხელმისაწვდომობა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
რეიტინგი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					

ქმედება 11.1.7: გვალვის მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ქმედების მიზანი: ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა უზრუნველყოფს პრევენციული ღონისძიებების დანერგვას, რაც გულისხმობს მოსახლეობის კერძოდ, ფერმერების დროულ ინფორმირებას, სასოფლო-სამეურნეო მოსავლიანობის შედეგების გაზრდის მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

გვალვის მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა განხორციელდება კლიმატის მწვანე ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელების შემდეგ სავარაუდოდ 2023 წლისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ინდიკატორი არ შესრულდა

ამოცანა 11.1 საფრთხეების იდენტიფიკაციის, რისკების შეფასების/ანალიზის, პრევენციისა და მონიტორინგის სისტემების სრულყოფა	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 11.1.7.: გვალვის მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ადრეული გაფრთხილების სისტემის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაცემული გაფრთხილებები/რეკომენდაციების რაოდენობა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი					

თავი 12: რადიაციული უსაფრთხოება

თავი 12 - რადიაციული უსაფრთხოება - მოიცავს 3 ამოცანას და ჯამში 5 ქმედებას. ამოცანების მიზანია ეროვნული რადიაციული და ბირთვული კანონმდებლობის გაუმჯობესება, სექტორში უსაფრთხოების გაძლიერება და საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 12 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის;
- ⇒ 2020 წელს სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური აღჭურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში.

ამოცანების განხორციელებისთვის 2020 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 12.1: ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება

ქმედება 12.1.3: რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესება

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაძლიერება - როგორც აღნიშნული ნარჩენების გარემოზე ზემოქმედების მინიმიზაციის, ისე ასეთი ადგილების კონტროლისა და მათზე არავტორიზებულ პირთა მოხვედრის რისკის შემცირების კუთხით.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოსთან თანამშრომლობის ეროვნული პროექტის ფარგლებში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის. ამჟამად, სრულდება უცხოეთიდან ხსენებული აღჭურვილობის მიღების პროცედურა. რადიოაქტიური წყაროების გადაფუთვის შედეგად

მნიშვნელოვნად გაიზარდა რადიოაქტიური წყაროების შემცველი კონტეინერების მდგრადობა და შესაბამისად უსაფრთხოების ზომები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესებას. საანაგარიშო პერიოდში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის. ქმედება არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.1 ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.1.3.: რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილებზე უსაფრთხოების ზომების გაუმჯობესება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გაუმჯობესებული ინფრასტრუქტურა რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ლოკაციებზე (საცავი და სამარხი)	შესრულებული: რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X				

ქმედება 12.1.4: გარემოს რადიაციული მონიტორინგი საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში (შიდა ქართლი, მცხეთა-მთიანეთი, ქვემო ქართლი, კახეთი)

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია რადიაციული მონიტორინგის ჩატარებას საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში

განხორციელებული ღონისძიებები:

Covid-19-ის გავრცელებასთან დაკავშირებული შეზღუდვების გამო, საანგარიშო პერიოდში, გარემოს რადიაციული მონიტორინგი საქართველოს რეგიონებში არ ჩატარებულა. თუმცა, განხორციელდა ფუნქციური ცვლილება და სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს გადაეცა ბუნებრივი რადიაციული მონიტორინგის ფუნქცია, შესაბამისი ტექნიკური აღჭურვილობით (რადიაციული მონიტორინგის ავტომატური სადგურები). საანგარიშო პერიოდში, სააგენტოს მოწვეულმა სპეციალისტმა შეისწავლა სადგურების ტექნიკური გამართულობა, რის შედეგადაც დადგინდა, რომ სადგურების ნაწილი გაუმართავია და საჭიროებს განახლებას. აქედან გამომდინარე, სააგენტომ დაიწყო აქტიური მოლაპარაკებები სადგურების მწარმოებლებთან და დონორებთან ტექნიკური შესაძლებლობების გასაუმჯობესებლად. გარდა ამისა, საანგარიშო პერიოდში, ევროკავშირის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის ფარგლებში, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტომ მიიღო 1 000 000 ევროს ღირებულების მობილური ლაბორატორია, რომლის გამოყენება შესაძლებელი იქნება გარემოს რადიაციული მონიტორინგის ჩასატარებლად. კერძოდ, მობილურ ლაბორატორიაში დამონტაჟებული მოწყობილობების საშუალებით შესაძლებელია წყლის, ნიადაგისა და ჰაერის ნიმუშების აღება და ლაბორატორიულ დონესთან მიახლოებული ალფა, ბეტა, გამა და ნეიტრონული გამოსხივებების კვლევა და ანალიზი სავსე პირობებში. ხოლო, სპეციალური კომპიუტერული პროგრამის გამოყენებით შესაძლებელია რადიაციულად დაბინძურებული ღრუბლის ან ჰაერის მასების გავრცელების შეფასება რელიეფის გათვალისწინებით. აღნიშნული ლაბორატორიით იგეგმება საქართველოს რეგიონებში გარემოს მონიტორინგის განხორციელება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში გარემოს რადიაციული მდგომარეობის მონიტორინგს. საანგარიშო პერიოდში ქმედება არ განხორციელდა, თუმცა განხორციელდა ფუნქციური ცვლილება, შეფასდა არსებული ტექნიკური შესაძლებლობები და გადაიდგა ნაბიჯები გასაუმჯობესებლად. ასევე, გაუმჯობესდა სააგენტოს ტექნიკური შესაძლებლობები ლაბორატორიის მიღების მეშვეობით. ქმედების მთლიანი ბიუჯეტი (2020 წლის ჩათვლით) განისაზღვრა 51,000 ლარით. საანგარიშო პერიოდში ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 0 ლარი.

ამოცანა 12.1 ეროვნული ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების კანონმდებლობის გაუმჯობესება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.1.4.: გარემოს რადიაციული მონიტორინგი საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში (შიდა ქართლი, მცხეთა-მთიანეთი, ქვემო ქართლი, კახეთი)
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

დაგეგმილი: შეფასებული გარემოს რადიაციული მდგომარეობა	შესრულებული: გარემოს რადიაციული მდგომარეობა არ შეფასებულა. თუმცა, გაუმჯობესდა სააგენტოს ტექნიკური შესაძლებლობები ლაბორატორიის მიღების მეშვეობით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო:	ფაქტობრივი:

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი			X		
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X				

ამოცანა 12.2: შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში

ქმედება 12.2.1: რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: შესაძლებლობათა გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოსთან თანამშრომლობის ეროვნული პროექტის ფარგლებში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის. ამჟამად, სრულდება უცხოეთიდან ხსენებული აღჭურვილობის მიღების პროცედურა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობას, რომლის ინდიკატორადაც მითითებულია რადიოაქტიური ნარჩენების კონდიციონირების მცირე საწარმოს აშენება. საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოსთან თანამშრომლობის ეროვნული პროექტის ფარგლებში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის. ამჟამად, სრულდება უცხოეთიდან ხსენებული აღჭურვილობის მიღების პროცედურა. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.2.1.: რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურის მოწყობა

პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: აშენებული რადიოაქტიური ნარჩენების კონდიციონების მცირე საწარმო	შესრულებული: საანგარიშო პერიოდში, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოსთან თანამშრომლობის ეროვნული პროექტის ფარგლებში, რადიოაქტიური ნარჩენების საცავის მიმდებარედ, მოეწყო შესაბამისი ტერიტორია რადიოაქტიური ნარჩენების გადაფუთვისათვის საჭირო აღჭურვილობის განსათავსებლად და ფუნქციონირებისათვის. ამჟამად, სრულდება უცხოეთიდან ხსენებული აღჭურვილობის მიღების პროცედურა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ქმედება 12.2.2: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ტრენინგებით

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სექტორის გაძლიერების ერთ-ერთი აუცილებელი პირობა ამ სექტორში დასაქმებული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლებაა, რისთვისაც საჭიროა სხვადასხვა ტრენინგებში და პროექტებში მონაწილეობა, რომ ქვეყანაში თანადანობით დაინერგოს სექტორში მსოფლიოს მასშტაბით არსებული საუკეთესო მიდგომები.

განხორციელებული ღონისძიებები:

Covid-19-ის გავრცელებით შექმნილი მდგომარეობის გათვალისწინებით, წინამდებარე ქმედების აღსრულება მნიშვნელოვნად შეფერხდა. თუმცა, სააგენტოს თანამშრომლები აქტიურად იღებდნენ მონაწილეობას ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს მიერ ორგანიზებულ ვირტუალურ შეხვედრებში, ტრენინგებსა და სამუშაო ფორმატის ღონისძიებებში. ამგვარი შეხვედრების თემატიკა მოიცავდა როგორც ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციებზე მზადყოფნისა და რეაგირების, ისე რადიაციული დაცვის, ბირთვული დაცულობისა და ფიზიკური დაცვის საკითხებს.

გარდა ამისა, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის დეპარტამენტის თანამშრომლები გადამზადდნენ მიღებული ტექნიკური აღჭურვილობის გამოყენების მიმართულებით, რომლებიც ორგანიზებული იყო დონორების/მომწოდებლების მხრიდან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედება ითვალისწინებდა სხვადასხვა ტიპის ტრენინგების ჩატარებასა და თანამშრომლების გადამზადებას. 2020 წელს სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური აღჭურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.2 შესაძლებლობების გაძლიერება ბირთვულ და რადიაციულ უსაფრთხოებაში	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.2.2.: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ტრენინგებით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დადგენილი: გადამზადებული თანამშრომლების რაოდენობა; ტრენინგების რაოდენობა.	შესრულებული: 2020 წელს სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს, თუ სხვა დონორების/ტექნიკური აღჭურვილობის მომწოდებლების მიერ ორგანიზებულ ათეულობით ღონისძიებაში.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება		X			
რეიტინგი					
სტატუსი	განხორციელები ს პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელები ს პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელები ს პროცესი დასრულებულია

ამოცანა 12.3: საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება

ქმედება 12.3.2: ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო: სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო

ქმედების მიზანი: ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სისტემის გამართული ფუნქციონირებისთვის მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება მაიონებელი გამოსხივების მავნე ზემოქმედებისგან დაცვის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

საანგარიშო პერიოდში, სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტომ შეიმუშავა 7 ბუკლეტი ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში შემდეგი თემატიკით:

- რა არის რადიაცია?
- რადიაციული უსაფრთხოება პირველი მორეაგირებისთვის
- რა არის რადიოაქტიური ნარჩენი და მასთან მოპყრობის წესი
- ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოებისა და ფიზიკური დაცულობის ღონისძიებების ბირთვული მასალებისა და რადიოაქტიური წყაროების გამოყენებისას
- რადიაციული უსაფრთხოების ღონისძიებები მაიონებელი გამოსხივების გენერატორების გამოყენებისას სამედიცინო სფეროში
- რადიაციის გავლენა ადამიანის ორგანიზმზე
- რა არის ბირთვული დაცულობა და ფიზიკური დაცვა?

ჩამოთვლილი საინფორმაციო ბუკლეტების ნაწილი მიზნად ისახავს მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლებას უშუალოდ რადიაციის მახასიათებლების, მისგან დასაცავად რეკომენდებული ქმედებებისა და ადამიანის ორგანიზმზე პოტენციური გავლენის თაობაზე. ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ფუნქციას, ასევე, გარკვეულწილად ასრულებს ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის განმახორციელებელ პირებზე გათვლილი ბუკლეტები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ქმედება ხორციელდება დონორის გრანტით.

ამოცანა 12.3 საგანმანათლებლო სისტემის გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 12.3.2.: ფართო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების შესახებ
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩატარებული სემინარების და ტრენინგების რაოდენობა სხვადასხვა დაინტერესებულ ჯგუფებისთვის	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა, Covid-19-ის გავრცელებასთან დაკავშირებული შეზღუდვების მიზეზით
ბიუჯეტი	

საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -
---------------	---------------

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
შესრულებების შეფასება	რეიტინგი		X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

თავი 13: მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება

თავი 13 - მწვანე ეკონომიკა და მდგრადი განვითარების გარემოსდაცვითი მიმართულება - მოიცავს 1 ამოცანას და ჯამში 3 ქმედებას. ამოცანის მიზანია მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ეროვნულ დონეზე ცოდნის ამაღლება.

ქმედებებს არ ჰქონდა კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვდა დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მე 13 თავის ამოცანების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული ქმედებების შედეგად, 2020 წლის განმავლობაში:

- ⇒ 2020 მიმდინარეობდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება, რომელიც მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას: დეკარბონიზაცია; ენერგოეფექტურობა; ენერგეტიკული უსაფრთხოება; შიდა ენერგეტიკული ბაზარი; კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.
- ⇒ 2020 წელს ასევე ამოქმედდა შემდეგი ნორმატიული აქტები: განახლებადი ენერჯის ეროვნული სამოქმედო გეგმისთვის ჰარმონიზებული ნიმუშის მინიმალური მოთხოვნების შემუშავების წესი; თბური ტუმბოებიდან მიღებული ენერჯის აღრიცხვის წესი; ჰიდროენერჯისა და ქარის ენერჯისგან გამომუშავებული ელექტროენერჯის აღრიცხვის ნორმალიზაციის წესი; განახლებადი წყაროებიდან მიღებული ენერჯის გამოთვლის მეთოდოლოგია; განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების მხარდაჭერის სქემა (ჰიდროელექტროსადგურები).

ამოცანების განხორციელებისთვის 2020 წელს სახელმწიფოს მიერ არ იყო გამოყოფილი კონკრეტული ბიუჯეტი - ქმედებები განხორციელდა არსებული საბიუჯეტო რესურსების ფარგლებში ან დაფინანსდა დონორ(ებ)ის მიერ

ამოცანა 13.1: მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე

ქმედება 13.1.3: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ (BIG-E) ნებაყოფლობითი ვალდებულებების შესრულების და ანგარიშგების კოორდინაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

ქმედების მიზანი: გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE) „გარემო ევროპისათვის“ მინისტრთა მერვე კონფერენციამ, რომელიც 2016 წელს ბათუმში ჩატარდა, მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საქართველოში მწვანე ეკონომიკის პოპულარიზაციის საქმეში. საქართველომ, UNECE-ის წევრ სახელმწიფოებთან ერთად, მხარი დაუჭირა „მწვანე ეკონომიკის განვითარების პან-ევროპულ სტრატეგიულ ჩარჩოს“ და აიღო ნებაყოფლობითი ვალდებულება, ხელი შეუწყოს მწვანე ეკონომიკაზე

გადასვლას და ამით წვლილი შეიტანოს მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) განხორციელებაში. “მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის” (BIG-E) ფარგლებში საქართველომ აიღო პასუხისმგებლობა ოთხი ქმედების განხორციელებაზე, კერძოდ: (1) საქართველოს მწვანე ზრდის სტრატეგიის შემუშავება; (2) განათლება მდგრადი განვითარებისათვის - სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მომზადება და განხორციელება; (3) საქართველოში “მწვანე” მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების პოპულარიზაცია და რესურსეფექტური წარმოებისა და მოხმარების ხელშეწყობა; (4) მწარმოებლის გაფართოებული პასუხისმგებლობის პოლიტიკის შემუშავება. საქართველომ ასევე მზადყოფნა გამოთქვა UNECE-ის ყოველწლიურად მიაწოდოს ინფორმაცია BIG-E-ის განხორციელების მიმართულებით მიღწეული პროგრესის შესახებ.

განხორციელებული ღონისძიებები:

2016 წლიდან 2018 წლამდე საქართველოს ევალეზიონი BIG-E-ის ყოველწლიური ანგარიშის მომზადება და გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის წარდგენა. 2018 წლიდან ანგარიშების ვადები შეიცვალა და ქვეყნებს ევალეზიონი ანგარიშის წარადგინონ UNECE-ის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის კომიტეტის (CEP) მოთხოვნის შესაბამისად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ქმედების შესრულების ვადაა 2017-2021 წლები. ქმედება შესრულდა სრულად საანგარიშო პერიოდისთვის. ქმედებას არ აქვს კონკრეტული ბიუჯეტი და არ მოითხოვს დამატებით ასიგნირებას სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 13.1.3.: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ (BIG-E) ნებაყოფლობითი ვალდებულებების შესრულების და ანგარიშების კოორდინაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: „მწვანე ეკონომიკის შესახებ ბათუმის ინიციატივის“ განხორციელების თაობაზე მომზადებული და წარდგენილი ანგარიშები	შესრულებული: მომზადებულია და UNECE-სთვის წარდგენილია 2017-2018 წწ. ანგარიში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
რეიტინგი	X				

შესრულ ების შეფასება		განხორციელებ ის პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებ ის პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელებ ის პროცესი დასრულებულ ია
	სტატუსი					X

ქმედება 13.1.5: ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცება და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ქმედების მიზანია საქართველოს ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო
გეგმის შემუშავება, დამტკიცება და განხორციელება
განხორციელებული ღონისძიებები:

ენერგოეფექტურობის სამოქმედო გეგმა დამტკიცდა 2019 წლის დეკემბერში.
ამჟამად მიმდინარეობს ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება,
რომელიც მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას:

1. დეკარბონიზაცია;
2. ენერგოეფექტურობა;
3. ენერგეტიკული უსაფრთხოება;
4. შიდა ენერგეტიკული ბაზარი;
5. კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა.

მომზადებულია გეგმის პირველი სამუშაო ვერსია, ეს დოკუმენტი 10 წლიან პერსპექტივაზეა
გათვლილი და მისი დამტკიცება მოსალოდნელია 2021 წლის მეორე ნახევარში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

ამოცანა 13.1 მწვანე ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის, მათი მექანიზმების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა და ცოდნის დონის ამაღლება ეროვნულ დონეზე	
ქმედების ნომერი და სახელწოდება	ქმედება 13.1.5.: ენერგოეფექტურობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცება და განხორციელება
პასუხისმგებელი უწყება:	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2020 – 31.12.2020
შესრულების ინდიკატორები	

<p>დაგეგმილი: დამტკიცებული სამოქმედო გეგმა;</p> <p>ენერგოტევადი სექტორებისთვის განსაზღვრული ენერგოეფექტური ღონისძიებები.</p>	<p>შესრულებული: 2020 წელს მიმდინარეობდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება, რომელიც მოიცავს ხუთ ძირითად მიმართულებას:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. დეკარბონიზაცია; 2. ენერგოეფექტურობა; 3. ენერგეტიკული უსაფრთხოება; 4. შიდა ენერგეტიკული ბაზარი; 5. კვლევა, ინოვაცია და კონკურენტუნარიანობა. <p>მომზადებულია გეგმის პირველი სამუშაო ვერსია, ეს დოკუმენტი 10 წლიან პერსპექტივაზეა გათვლილი და მისი დამტკიცება მოსალოდნელია 2021 წლის მეორე ნახევარში.</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		

ქმედება 13.1.7: ენერგოეფექტურობისა და ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების თანამედროვე მიდგომების დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება: საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
ქმედების მიზანი: ენერგოეფექტურობისა და ენერგეტიკის მდგრადი განვითარებისთვის საჭირო თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი საკონომდებლო ბაზის შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

დამტკიცებულია კანონები: „ენერგოეფექტურობის შესახებ“ საქართველოს კანონი; „შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ“ საქართველოს კანონი და „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ საქართველოს კანონი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცებულია: 1) „ენერგოეფექტურობის შესახებ“ კანონი. ძალაშია 2020 წლის 28 მაისიდან; 2) „შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ“ კანონი - ძალაში 2020 წლის 28 მაისიდან; 3) „განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ“ კანონი - ძალაშია 2019 წლის 26 დეკემბრიდან, 4) „ენერგოეტიკეტირების შესახებ“ კანონი - ძალაში 2019 წლის 26 დეკემბრიდან. გარდა ამისა, დამტკიცდა შემდეგი სამოქმედო გეგმები:

	<p>2) თბური ტუმბოებიდან მიღებული ენერჯის აღრიცხვის წესი;</p> <p>3) ჰიდროენერჯისა და ქარის ენერჯისგან გამომუშავებული ელექტროენერჯის აღრიცხვის ნორმალიზაციის წესი;</p> <p>4) განახლებადი წყაროებიდან მიღებული ენერჯის გამოთვლის მეთოდოლოგია;</p> <p>5) განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების მხარდაჭერის სქემა (ჰიდროელექტროსადგურები).</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულებების შეფასება	X				
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი	X			

